

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
677

Subotica, 8. travnja 2016. Cijena 50 dinara

Izborne liste: Manjine –
Kompromisi i principi

Spomenik sv. Trojstva
u Subotici

Sjetva – Kako god
okreneš, ne valja

INTERVJU
Mato Jurić

HRT snima serijal Zaboravljene pisme, zaboravljeni ljudi

SADRŽAJ

AKTUALNO

5

Hrvatski uvjeti Srbiji za otvaranje ili zatvaranje poglavlja 23?

**TOČKE ZA PREGOVARAČKA
MJERILA**

INTERVJU

12-13

Mato Jurić, predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata

UDAR NA PROTJERANE

TEMA

16-17

Spomenik sv. Trojstva u Subotici

**POVRATAK NOVOG-STAROG
IZGLEDA**

ŠIROM VOJVODINE

22-23

Europski uspjeh somborskih golubara

KRUNISANI PERNATI LJEPOTANI

REPORTAŽA

26-27

HRT snima dokumentarni serijal o bunjevačkim tamburašima u Subotici i okolici

**ZABORAVLJENE PISME,
ZABORAVLJENI LJUDI**

SPORT

51

Ivan Pašić, igrač američkog nogometa iz Monoštora

**PRVOTIMAC SOMBORSKOG
CELTISA**

Pomjerenje

Predizborna kampanja je uveliko u tijeku, a za razliku od Mađara koji u ove izbore ulaze u kontekstu »povijesnog vrhunca« u odnosima između domicilne i matične zemlje a njihova najsnažnija stranka uz nepodijeljenu potporu Vlada obiju zemalja, političke stranke drugih manjina su u sasvim različitoj situaciji. To se napose odnosi na pripadnike onih naroda koji »baštine« posljedice nezaliječenih rana ratova iz devedesetih. O tome je nedavno govorio i premijer Aleksandar Vučić

nakon oslobađajuće presude za Vojislava Šešelja kada je rekao kako »osnovni cilj, jedan od tri koja je sebi postavio Haški tribunal, a to je pomirenje naroda na prostoru bivše Jugoslavije, nije ostvaren, a danas su emocije i sentimentali u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj lošiji nego 1995. godine«. Premijer je još rekao i kako »ništa nismo postigli, svi smo se međusobno pomalo lagali, kada je Europa tražila uslikali bismo se, rekli lijepu riječ, a situacija je lošija«. Ako tome dodamo da je premijer tijekom svojeg službenog posjeta Zagrebu, tada u svojstvu prvog potpredsjednika Vlade, 2013. godine rekao kako se »ne slažemo oko nekih stvari koje su se zbivale u prošlosti od 1991. do 1995. godine«, a to se očituje u svakome govoru ili značajnom datumu jedne ili druge strane, razvidno je da »povijesni trenutak« niti malo nije na strani hrvatske, ali niti bošnjačke i albanske nacionalne manjine.

No, treba biti realan pa reći i to da ne treba gledati sa zavidnim okom na Mađare. Povijesno pomirenje je i za njih stiglo jako kasno. Proteklo je puno desetljeća dok se to nije izreklo na najvišoj razini i dok se nisu dogodili neki simbolički akti poput skidanja stigme kolektivne krivice s kojom su živjeli Mađari još od II. svjetskog rata. Na žalost, čini se da stigma kolektivne krivice nije skinuta sa svih, samo se pomjerila s jednog na drugi narod. To je potvrdio i šef srbijanske diplomacije Iвица Dačić svojom izjavom da Hrvatska ne treba »dijeliti lekcije Srbiji o položaju nacionalnih manjina, imajući u vidu sve ono što je srpski narod u Hrvatskoj proživio u posljednjih 10-20 godina, a da ne govorimo o Drugom svjetskom ratu«. No, nikako da kaže, a niti domaći mediji se ne trude reći javnosti što piše u tom bilateralnom sporazumu i zašto je problem u Srbiji ono što nije problem u Hrvatskoj, Mađarskoj, Rumunjskoj a to su garantirana mjesta za zastupnike u državnim parlamentima. I može li se onim što se događalo prije sedam desetljeća opravdavati neprovođenje međudržavnog sporazuma i položaj jedne nacionalne manjine uvjetovati emocijama većinskog naroda.

Na koncu, ne korespondira to niti s čuvenom rečenicom kako su u Srbiji prava manjina iznad europskih standarda. Jer Hrvatska, Mađarska i Rumunjska su u Europskoj uniji, zar ne?

J. D.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs**GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:**
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić**LEKTOR:**

Zlatko Romić

REDAKCIJA: Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)**ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:**

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA: Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarijec.rs)**FOTOGRAFIJE:**

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA: Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)**KOMERCIJALISTICA:**

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** *Sajnos* doo Novi SadList je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP Ъ Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Sjednica parlamenta APV prije izbora?

Šef kluba zastupnika Lige socijaldemokrata Vojvodine u Skupštini Vojvodine **Dušan Jakovljević** ocijenio je da su ispunjeni svi uvjeti za zakazivanje sjednice pokrajinskog parlamenta o državnom poljoprivrednom zemljištu.

Šef kluba zastupnika LSV-a u vojvođanskoj Skupštini potvrdio je da će na sjednici biti prisutni i zastupnici Lige. On je podsjetio da ta stranka od 18. ožujka, kada su uhićeni poljoprivrednici iz Gakova, koji su 26. dana čuvali njive od uzurpatora, inzistira da se održi sjednica na kojoj će se raspravljati o problemima s uzurpacijom državne zemlje.

»To će biti redovita sjednica i neposredno izabrani predstavnici građana imaju obvezu, bez obzira na njihove predizborne obveze, biti prisutni, jer su oni zastupnici u Skupštini Vojvodine sve do novog saziva parlamenta«, kazao je Jakovljević za RTV.

On je poručio da LSV ni za milimetar nije odustala od svog zahtjeva da se sjednica održi prije izbora.

»Potrebna 'Sablja 2016.'«

Predsjednik *Nove stranke* **Zoran Živković** ocijenio je da je kriminal u Srbiji na veoma visokoj razini i da je u borbi protiv tog kriminala potrebna akcija »Sablja 2016«, kako bi se stvorila država u kojoj će vladati pravo i poštovanje institucija i u kojoj će sudovi suditi jednako za sve.

»Kultura je skrajnuta u proračunu i gurnuta u stranu, za što glavnu odgovornost snosi aktualna vlast koja je vuče kroz blato rijaliti-šou programa, dok za prave kulturne vrijednosti praktično nema novca«, rekao je Živković u Subotici na otvorenoj panel diskusiji »Kultura i obrazovanje protiv brutalizacije društva – u kakvoj državi želim živjeti.«

SURADNJA ŠKOLA IZ SUBOTICE I ZAGREBA

Zbližavanje sa sunarodnjacima

Subotička Gimnazija *Svetozar Marković* i Prirodoslovna škola Vladimira Preloga iz Zagreba uspostavile su suradnju u okviru projekta kojega financira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, a podupire i Grad Zagreb. Tim povodom prošloga je tjedna u dvodnevnom posjetu Subotici boravilo 19 učenika i šestero profesora te zagrebačke škole.

Voditeljica projekta je profesorica zagrebačke škole **Dijana Štruklec**, koja je podrijetlom iz Subotice.

»Prošle smo godine došli na ideju surađivati s Hrvatima iz Srbije. Cilj ovog projekta je da se učenici zbliže i surađuju. Jedan od ciljeva kod naših učenika je probuditi im svijest da Hrvata ima svugdje po svijetu, te da iz ove suradnje izvuku nešto korisno, prošire svoje horizonte i naravno postanu bolji ljudi. Nadamo se da ovim dolaskom počinje jedna lijepa tradi-

cija. Očekujemo i uzvratni posjet učenika subotičke gimnazije«, kaže Štruklec.

Gostima iz Zagreba domaćini su bili učenici hrvatskih odjela iz Gimnazije i njihove razredne starješine. Profesor **Zoran Nagel** ističe da je subotička Gimnazija zbog nastave na hrvatskom jeziku školama iz Hrvatske atraktivna za suradnju.

»Nakon desetak godina, koliko traje nastava na hrvatskom jeziku u našoj školi, sada ostvarujemo suradnju s jednom školom iz Hrvatske. Drago nam je što je škola iz Zagreba za to odabrala našu gimnaziju«, kaže Nagel.

Na svečanosti u Gimnaziji učenici su predstavili svoje škole, ali i osobna recitatorska, literarna ili glazbena umijeća, a gosti iz Zagreba imali su priliku upoznati znamenitosti Subotice, te obići Palić i Tavankut.

D. B. P.

SASTANAK MEĐUVLADINOG ODBORA ZA MANJINE MAĐARSKÉ I SRBIJE

Odnosi na povijesnom vrhuncu

U Subotici je 4. travnja zasjedao Međuvladin odbor za manjine Srbije i Mađarske. Srbe u Mađarskoj su na sjednici zastupali **Ljubomir Aleksov**, srpski predstavnik u mađarskom parlamentu i **Vera Pejić – Sutor**, predsjednica srpske zemaljske samouprave. Ministar **Aleksandar Vulin** je novinarima rekao da su odnosi Srbije i Mađarske na povijesnom maksimumu, da su sva otvorena pitanja ostala iza tih država te da je Vlada Srbije posvećena dobrosusjedskoj politici prema svim susjedima. Predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara **István Pásztor** rekao je da polako postaje dosadna rečenica kako odnosi između dvije zemlje nikada nisu bili uravnoteženiji nego danas, ali da je za njega to radosna rečenica jer su benefitor takvog stanja, koje je realno stanje, srpska zajednica u

Mađarskoj i mađarska zajednica u Srbiji. Kopredsjedatelj sa srpske strane **Nenad Ivanišević** je rekao kako očekuje da »po mogućnosti, budemo bolji od europskih standarda, da uradimo više od onoga što nam nameću pregovori s EU, da pokažemo da je srpsko društvo inkluzivno i da će netko tko je druge nacionalnosti ili vjerske pripadnosti uvijek imati najviši stupanj zaštite«.

I po mišljenju kopredsjedavajućeg s mađarske strane **Ferenca Kalmára** »mađarsko-srpski odnosi su dostigli povijesni vrhunac«.

»Ako pogledamo našu povijest, možemo vidjeti da smo jedni drugima nanosili bol, ali to je iza nas i želimo izgraditi jednu novu Euopu, bez obzira na sve probleme«, rekao je Kalmár.

HRVATSKI UVJETI SRBIJI ZA OTVARANJE ILI ZATVARANJE POGHLAVLJA 23?

Točke za pregovaračka mjerila

U skoro će u EU ponovno biti razmatrano pitanje je li Srbija ispunila uvjete za otvaranje poglavlja 23 u pristupnim pregovorima, koje bi, uz poglavlje 24, prema planu u Beogradu, trebalo biti otvoreno do kraja lipnja. Hrvatska, međutim, još nije dala suglasnost za to, a prema neslužbenim saznanjima, kako prenosi B92, u Vladi Srbije očekuju da će Zagreb odustati od blokade, jer najnovije izjave hrvatskih visokih dužnosnika ukazuju na to da su uvjeti koje Srbija treba ispuniti po zahtjevu Hrvatske pomjereni za zatvaranje tog poglavlja.

»Hrvatska traži da Srbija ukine nadležnost za ratne zločine na području cijele bivše Jugoslavije i osigura prava hrvatskoj manjini uređena državnim ugovorima, kako bi mogla zaključiti pristupne pregovore s Europskom unijom. Jednako tako kao što je Beograd pod pritiskom EU-a započeo dobrosusjedski uređivati odnose s Prištinom, jednako tako mora promijeniti Zakon o nadležnosti za ratne zločine na cijelom području bivše Jugoslavije. Želimo da ove točke uđu u pregovaračka mjerila te da tijekom pregovora budu provedene. Inače, pregovori neće moći biti zaključeni«, rekao je hrvatski ministar vanjskih i europskih poslova **Miro Kovač** u intervjuu za austrijsku novinsku agenciju APA, objavljenom prošle nedjelje.

Kovač je podsjetio kako je Srbija zbog pritiska, posebice Njemačke i Velike Britanije da uspostavi dijalog s Kosovom morala čekati na početak pregovora s EU-om dvije godine. Zbog toga se nitko u Srbiji »nije potužio«, rekao je Kovač, aludirajući na sadašnje pritužbe Srbije da Hrvatska zbog bilateralnih pitanja koči njezino pristupanje EU.

Službeni Zagreb zahtijeva ukidanje zakona o nadležnosti Srbije za sve ratne zločine na prostoru cijele bivše Jugoslavije, pa tako i Hrvatske.

»Želimo sa Srbijom imati partnerstvo kako je to slučaj između Njemačke i Francuske. Partnerstvu međutim ne pripada da se Srbija postavlja kao sudac za cijelu bivšu Jugoslaviju, a time i za Hrvatsku. To je neprihvatljivo. Hrvatska očekuje da se

ovaj Zakon promijeni«, rekao je Kovač.

Odmah sutradan je uslijedilo reagiranje šefa srbijanske diplomacije **Ivice Dačića** povodom ove izjave Kovača.

»Hrvatska je sama po sebi imala prije nekoliko godina želju da iskaze svoj stav i ona ga je iskazala. To je dokument Sabora da bilateralni odnosi i bilateralne teme neće ugrožavati njezine odnose sa Srbima i da neće usporavati europske integracije Srbije«, naveo je Dačić u intervjuu Radio Beogradu. »Mi jesmo spremni da probleme rješavamo dijalogom, ali nismo spremni ni na kakva ucjenjivanja od Hrvatske, naročito imajući u vidu da je Hrvatska daleko od toga da je u prilici dijeliti lekcije Srbiji o položaju nacionalnih manjina, imajući u vidu sve ono što je srpski narod u Hrvatskoj proživio u posljednjih 10-20 godina, a da ne govorimo o Drugom svjetskom ratu«, rekao je Dačić i dodao: »Sve u svemu, to su besmislene prijetnje Hrvatske i siguran sam da neće naići na potporu nijedne države članice Europske unije.«

Šefica Pregovaračkog tima Srbije **Tanja Mišćević** najavila je za list *Danas* da poslije uskrasnih blagdana Komitet za proširenje Savjeta EU, COELA, počinje sa zasjedanjima i da će tema biti i pregovaračka poglavlja sa Srbijom. »Ne znam znači li to i konačnu odluku o izvještaju o ispunjenosti mjerila za poglavlje 23, ali znam da se o tome nastavlja razgovor«, rekla je Mišćević.

Srbija je uradila sve što je neophodno za otvaranje poglavlja 23 u pregovaračkom procesu pridruživanja Srbije EU, rekla je ministrica bez portfelja zadužena za europske integracije Srbije **Jadranka Joksimo**vić.

»Mi smo vrlo zainteresirani da vidimo hoće li prevladati kod naših susjeda princip poštovanja ostvarenih kriterija za otvaranje poglavlja ili politizacija bilateralnih pitanja«, odgovorila je Joksimo

Z. S.

Više prijava nego sredstava

Vojvodanski Mađari podnijeli su više zahtjeva nego što je osigurano novca u prvom natječaju za dodjelu sredstava namijenjenih razvoju poljoprivrede i poduzetništva Vlade Mađarske.

Zastupnik Fondacije *Prosperitati* **Bálint Juhász** kaže za RTV da je primljeno preko 2.400 prijava na deset natječaja. Najveće interesiranje vladalo je za kupovinu poljoprivredne mehanizacije, opreme za navodnjavanje, strojeva i opreme za mikro i mala poduzeća, te kupovinu kuća za mlade bračne parove. Građani s dvojnim mađarskim državljanstvom podnijeli su više prijava nego što je dostupno sredstava.

»To ukazuje na to da je program na mjestu, te da on ispunjava želje i očekivanja i, na neki način, podudara se s težnjama zajednice«, rekao je Juhász.

Prvi natječaj je vrijedan 3,2 milijuna eura. Sredstva je osigurala Vlada Mađarske u sklopu programa vrijednog ukupno 160 milijuna eura, koliko će biti dodijeljeno Mađarima izvan matice putem natječaja spomenute fondacije u ovoj i narednim godinama.

Upis prvašića

Imajući u vidu broj djece obuhvaćene pripremnim predškolskim programom u ovoj školskoj godini, kao i broj djece koja nisu bila obuhvaćena ovim programom ali su odgovarajućeg uzrasta, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje očekuje da u AP Vojvodini u narednoj školskoj 2016./17. godini, u 345 osnovnih škola u prvi razred krene oko 17.900 đaka. Broj budućih prvašića približan je broju učenika koji u tekućoj školskoj godini pohađaju prvi razred.

Upis traje od 1. travnja do 31. svibnja 2016. godine. Sve osnovne škole u AP Vojvodini spremne su za prijem prijava za upis đaka.

Izbori za subotički parlament

Blizi se datum održavanja lokalnih izbora u Subotici, pa su se umnožile i do sada potvrđene izborne liste. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i na ove izbore, kao i na svim razinama, izlazi u koaliciji s Demokratskom strankom. A do sada je proglašeno 8 izbornih lista za lokalni parlament:

1. izborna lista *Aleksandar Vučić – Srbija pobeđuje*
2. izborna lista *Za pristojnu Suboticu – Demokratska stranka (DSHV, LDP, Nova)*
3. izborna lista *Savez vojvođanskih Mađara – Istvan Pastor*
4. izborna lista *Liga socijaldemokrata vojvodine – Nenad Čanak, Socijaldemokratska stranka – Boris Tadić, Zelena ekološka partija – Zeleni*
5. izborna lista *Ivica Dačić – Socijalistička partija Srbije, Jedinstvena Srbija – Dragan Marković Palma, Komunistička partija*
6. izborna lista *Ruska stranka*
7. izborna lista *Savez bačkih Bunjevaca – Mirko Bajić*
8. izborna lista *Jenő Maglai – Pokret za građansku Suboticu*

Zajedno na strateškom putu

Zelena ekološka partija – Zeleni, koja nastupa na predstojećim Zpokrainskim izborima, u koaliciji s DSHV-om održala je prošlog tjedna konferenciju za novinare održanoj u Šidu, na kojoj je, među ostalim, bilo riječi i o značaju njihovog zajedničkog nastupa. Kako je tom prilikom istaknuo predsjednik PO Zelenih **Dejan Bulatović**, suradnja s DSHV-om im je od velikog značaja iz razloga što pripadnici te stranke i iz ranijeg razdoblja imaju izuzetno dobru suradnju s hrvatskom zajednicom i predstavnicima hrvatskih institucija, kako u Srbiji tako i u Hrvatskoj te predizborni koalicijski sporazum predstavlja samo još jedan od načina za produblivanje te suradnje.

»Kroz koalicijski sporazum ostvarit ćemo još bolju komunikaciju s DSHV-om tijekom izborne kampanje, ali i poslije nje i to je sigurno dobar preduvjet za jedno strateško partnerstvo u nekom narednom razdoblju. Suradnjom s DSHV-om jasno stavljamo do znanja koliko su nam važni pripadnici hrvatske zajednice i treba reći narodu da je dobar odnos s pripadnicima

nacionalnih manjina itekako važan na našem putu k Europskoj uniji. Naša stranka je to nebrojeno puta i pokazala. Mene je obradovala činjenica da je DSHV s nama u koaliciji, jer naša stranka poštuje nacionalne manjine, a u Vojvodini su pripadnici hrvatske zajednice sastavni dio stanovništva i trebamo ih poštovati. Svom snagom ćemo skupa s DSHV-om planirati i parlamentarne izbore i oni su među prvima s kojima ćemo ostvariti dugoročno stranačko partnerstvo, bili mi u vlasti ili u oporbi«, istaknuo je među ostalim Dejan Bulatović.

S. D.

RIK do sada proglasila 10 izbornih lista

Republička izborna komisija je do sada proglasila 10 izbornih lista za predstojeću izbornu utrku na republičkoj razini:

1. *Aleksandar Vučić – Srbija pobeđuje*, 2. *Za pravedniju Srbiju – Demokratska stranka (Nova, DSHV, ZZS)*, 3. *Ivica Dačić – Socijalistička partija Srbije, Jedinstvena Srbija – Dragan Marković Palma*, 4. *Dr Vojislav Šešelj – Srpska radikalna stranka*, 5. *Dveri – Demokratska stranka Srbije – Sanda Rašković Ivić – Boško Obradović*, 6. *Savez vojvođanskih Mađara – Istvan Pastor*, 7. *Boris Tadić – Čedomir Jovanović – Savez za bolju Srbiju – LDP-LSV-SDS*, 8. *Muamer Zukorlić – Bošnjačka demokratska zajednica Sandžaka*, 9. *SDA Sandžaka – dr Sulejman Ugljanin* i 10. *Za slobodnu Srbiju – Zavetnici – Milica Đurđević*.

Zainteresirane stranke i udruge za sudjelovanje na izvanrednim republičkim izborima u Srbiji imaju rok do 8. travnja do 24 sata za predaju lista, navodi se u Rokovniku za vršenje izbornih radnji. RIK ima obvezu da najkasnije 13. travnja u 24 sata utvrdi i objavi zbirnu izbornu listu u *Službenom glasniku*.

Vasin: Nastavak borbe za vojvođanske vrijednosti

Predsjednik Pokrajinskog odbora Demokratske stranke **Miroslav Vasin** izjavio je u Bačkom Petrovcu da je ta stranka 15 godina strpljivo gradila multietničnost, multikulturalnost, toleranciju i prihvaćanje razlika u Vojvodini i dodao da su na to izuzetno ponosni.

»Za razliku od drugih, koji se manjinskim nacionalnim zajednicama bave isključivo onda kada im je to interes, DS vrijednosti tolerancije, zajedničkog života i uvažavanja njeguje od samog svog osnutka«, rekao je Vasin i ocijenio da se u pojedinim momentima, a posebno devedesetih godina prošlog stoljeća, nije znalo je li bilo teže pripadnicima onih manjinskih nacionalnih zajednica koje su bile proglašavane za nepoželjne u Vojvodini, ili onima koji su stajali uz njih.

»Nastavit ćemo izgradnju multietničkog društva, očuvanja višejezičnosti, pomagat ćemo proširivanje nadležnosti nacionalnih vijeća i promovirati zajednički život, kao vrhunsku vojvođansku vrijednost«, obećao je Vasin.

KONFERENCIJA PREDSEDNIKA DSHV-A TOMISLAVA ŽIGMANOVA ZA NOVINARE

Biti dionik odlučivanja

»**M**i smo predizbornu koaliciju stvorili s onima s kojima smo do sada imali pozitivnu suradnju. Koalicija s DS-om nastavlja se na temelju pozitivnih rezultata razvoja manjinske infrastrukture i integracije hrvatske zajednice u srbijansko društvo nakon 2000. godine. S drugim strankama koje su danas na političkom tržištu u Srbiji, takva suradnja nije ni postojala, pa niti elementarna komunikacija«, rekao je predsjednik Demokratskog saveza vojvođanskih Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** na konferenciji za medije u Domu ove stranke 5. travnja u Subotici.

Žigmanov je ponovio da DSHV izlazi na izbore na svim razinama u koaliciji s Demokratskom strankom s kojom ima »približno ista vrijednosna načela i kompatibilne programe«.

DSHV je potpisao koalicijske ugovore za izbore na republičkoj i pokrajinskoj razini, kao i na razini 7 lokalnih samouprava na teritoriju Vojvodine. Kada su u pitanju konkretni rezultati i pozicije članova i dužnosnika DSHV-a na izbornim listama, to izgleda ovako: Tomislav Žigmanov je na 16. poziciji liste za republičke izbore, a na listi su još i **Snežana Periškić** iz Sombora i **Krunoslav Đaković** iz Srijemske Mitrovice.

Na listi za pokrajinske izbore u ime DSHV-a je **Vesna Prčić** iz Subotice na 10. poziciji, dok je na 32. mjestu **Željko Pakledinac** iz Bača.

LOKALNI IZBORI

Kada je u pitanju pozicioniranje kandidata DSHV-a na lokalnim izborima, u Subotici ova stranka ima 11 kandidata, u Somboru 4, u Apatinu 3, u Baču 1, u Novom Sadu 3, Staroj Pazovi 1 i u Srijemskoj Mitrovici 3 kandidata.

»Na predizbornim listama kandidati DSHV-a su dobro pozicionirani i na taj način ćemo ostvariti naš osnovni uvjet koji je bio postavljen prilikom pregovora s našim koalicijskim partnerima, a to je da predstavnici hrvatske zajednice iz DSHV-a budu u mogućnosti sudjelovati u procesima donošenja odluka. Jedna od elementarnih pretpostavki za ravnopravnost unutar društvenog ambijenta u kojem ste u brojčanom smislu znatna manjina jest da budete dionik onoga što se naziva – odlučivanjem. Ukoliko toga nema, ne samo da se vaši glasovi ne mogu čuti, nego ste iz tog prostora i isključeni i onda imate određenu vrstu segregiranog položaja, gdje onda ne samo da se vaši interesi ne mogu ostvariti, nego su ti interesi često previđeni, isklju-

Želimo biti dionici odlučivanja, srazmjernu zastupljenost u tijelima državne uprave, jednakost, ravnopravnost i dostojanstvo za Hrvate koji žive u Srbiji i želimo da građani Srbije mogu živjeti od svog rada

čeni i na taj način cijeli korpus hrvatskog pitanja biva posve zatomljen. Zato prema predizbornoj programskoj platformi DSHV-a želimo biti dionici odlučivanja, želimo srazmjernu zastupljenost u tijelima državne uprave, želimo jednakost, ravnopravnost i dostojanstvo za Hrvate koji žive u Srbiji i želimo da građani Srbije mogu živjeti od svog rada«, rekao je Žigmanov i istaknuo da DSHV želi i dalje davati pozitivne prinose, kao konstruktivni i integrativni činitelj u srbijanskom društvu.

MAKSIMUM I MINIMUM

Žigmanov je dodao da DSHV nije mogao samostalno izaći na izbore zbog izbornih propisa koji favoriziraju velike manjinske zajednice ili one koje nisu teritorijalno disperzirane, te je DSHV prinuđen koalirati s velikim strankama, sudjelovanjem na njihovim izbornim listama, jer Srbija ne provodi bilateralni Sporazum s Hrvatskom u kojemu se obvezuje da će osigurati izravnu zastupljenost predstavnika manjina u zastupničkim tijelima.

»Na izborima za manjine ne važi cenzus, nego prirodni prag, ali prirodni prag nije rješenje. On odgovara samo brojčano većim manjinskim zajednicama koje su teritorijalno koncentrirane, kao mađarska, bošnjačka i albanska. Vidimo da postoje i druga rješenja, kao što su garantirani mandati u slučaju Hrvatske i Rumunjske. Ono što je Srbija potpisala 2004., a ratificirala 2005., govori da je institut garan-

tiranog mandata ono što je Srbija na sebe preuzela, a što nije do sada realizirala«.

Na novinarsko pitanje o suradnji Hrvatske i Srbije, a u svjetlu nedavnog sastanka Međuvladinog mješovitog odbora Srbije i Mađarske za manjinska pitanja, kada je srbijanski ministar za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja **Aleksandar Vulin** ocijenio »da su odnosi Srbije i Mađarske na povijesnom maksimumu«, Žigmanov je odgovorio da je taj sastanak tempiran da bude sada i da beneficije od toga imaju stranke koje su na vlasti u Srbiji i u Mađarskoj.

»Srpsko-hrvatski odnosi su mnogo složeniji i vjerojatno će trebati 70 godina da bi se uspostavila takva suradnja koja postoji u srpsko-mađarskim odnosima. Svjedoci ste da više od pola godine Srbija i Hrvatska ne surađuju kada je u pitanju najviša razina vlasti. Između predstavnika Srbije i Hrvatske u posljednje vrijeme nema institucionalnog dijaloga, komuniciraju putem medija, iznose se oprečna stajališta i ta vrsta stanja samo donosi napetosti i stvara velike nesporazume«, rekao je Žigmanov i naveo kako želi vjerovati da je situacija takva dijelom zbog toga što su u Srbiji u tijeku predizborne aktivnosti, ali da je moguće da održavanju odnosa smeta i oslobođajuća presuda Haškog suda u slučaju **Vojislava Šešelja**.

»Takva odluka stvorila je jednu vrstu žarišne točke između dvije države, jer je tumačena na dijametralno različite načine«, rekao je Žigmanov.

Z. Sarić

HAŠKI SUD OSLOBODIO VOJISLAVA ŠEŠELJA

Oprečni komentari o oslobađanju Šešelja

Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju odlučio da lider SRS-a Vojislav Šešelj nije kriv ni po jednoj od devet točki optužnice * Kako je obrazložio sudac Antonetti, Šešelj nije kriv za progon, ubojstva, mučenje, okrutno postupanje, deportaciju i bezobzirno razaranje naselja. Prema riječima Antonettija, Šešelj nije poticao na ratne zločine, a projekt »Velike Srbije«, za koji se Šešelj zalaže je politički, a ne kriminalni cilj

Rappravno vijeće Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju oslobodilo je prošloga tjedna, 31. ožujka, vođu srpskih radikala **Vojislava Šešelja** po svim točkama optužnice za ratne zločine u Hrvatskoj, Vojvodini i Bosni i Hercegovini. Tužiteljstvo je tražilo kaznu od 28 godina zatvora za optuženog Vojislava Šešelja. Po optužnici Haškog tribunala ratno djelovanje Vojislava Šešelja imalo je za posljedicu protjerivanje desetaka tisuća ljudi, ubojstva, kao i razaranje sela i vjerskih objekata u njima, mučenja i silovanja civila i ratnih zarobljenika u Vukovaru, Zvorniku, Mostaru, Nevesinju, Hrtkovcima i na širem području Sarajeva.

Vojislav Šešelj je jedini haški optuženik koji u vrijeme, kada su prema optužnici počinjeni zločini, nije imao nikakvu vojnu niti državnu funkciju. Većinu vremena na koje se odnosi optužnica bio je predsjednik Srpske radikalne stranke. Šešelj je prvi optuženik koji je pred Haškim tribunalom odgovarao prema optužnici za zlodjela počinjena huškanjem i govorom mržnje. Većina u Raspravnom vijeću je smatrala da Šešelju nije dokazana krivica za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti od 1991., do 1993. godine. Vijeće je zaključilo i da nije postojao udruženi zločinački pothvat čiji je cilj bio stvaranje »Velike

Srbije«, u kojem je, po optužnici, sa Šešeljem sudjelovao i tadašnji predsjednik Srbije **Slobodan Milošević**.

Raspravno vijeće koje su činili suci **Jean-Claude Antonetti**

»SRAMOTNA PRESUDA«

»Oslobađajuća presuda jednom od najvećih zločinaca na našim prostorima doista je ogroman udarac međunarodnom

Kolinda Grabar – Kitarović u izjavi za novinare i naglasila da je Šešeljeva politika upravo u Hrvatskoj doživjela svoj prvi i najveći poraz.

»Hrvatska je danas slobodna

i **Mandiaye Niang**, te sutkinja **Flavia Lattanzzi** je samo po jednoj točki optužnice donijelo jednoglasnu odluku, dok je Flavia Lattanzzi u osam slučajeva imala izdvojeno mišljenje zbog neslaganja sa zaključcima većine članova Raspravnog vijeća.

»Oslobađajuća presuda koju je izreklo Raspravno vijeće nije posljednja riječ u tom slučaju i bit će pozorno razmotrene sve osnove za žalbu«, rekao je glavni haški tužitelj **Serge Brammertz**. **GRABAR – KITAROVIĆ:**

kaznenom pravu. Ona je upravo sramotna. Ako uzmete u obzir da je Haški sud Šešelja osudio na četiri godine i devet mjeseci zatvora samo radi iskazivanja nepoštivanja prema tome sudu i radi prijetnje svjedocima u pojedinačnim slučajevima, a da ga je oslobodio zbog huškanja i poticanja na eksterminaciju, uništavanje cijelih naroda i na genocid, to doista ne može biti ništa drugo nego poraz međunarodnog kaznenog prava«, rekla je predsjednica Hrvatske

i samostalna država i to nam nitko ne može oduzeti«, rekla je predsjednica.

Hrvatski premijer **Tihomir Orešković** iz Vukovara je komentirao oslobađajuću presudu Šešelju.

»Presuda je sramotna. To je poraz Haškog suda i tužiteljstva. Danas sam u Vukovaru kojem je učinio zlo i nije pokazao kajanje. Nedavno je palio hrvatske zastave i zastave Europske unije. Ja se nadam da će tu i Srbija intervenirati i da ćemo vidjeti prave

odluke i ponašanje od susjeda», rekao je premijer Orešković, nakon čega je komentirao hoće li presuda utjecati na ponašanje Hrvatske kada je u pitanju put Srbije u EU.

»Uvjeti su svima nama jasni. Kako smo mi morali ispuniti uvjete, tako će morati i oni. Samo se nadamo da će reagirati u pozitivnom smjeru.«

Prvi potpredsjednik Vlade **Tomislav Karamarko** je prošloga četvrtka na Plitvicama izjavio da je na mjestu komemoracije **Josipu Joviću**, prvom poginulom redarstveniku u Domovinskom ratu, konsterniran i zgrožen oslobađajućom presudom Šešelju, kojega smatra »notornim zločincem, uz to i harlekinom koji se smije svima nama, cijelom svijetu i Haškom sudu koji mu nije znao presuditi«.

KOVAČ: »PRESUDA RAZAJUĆA ZA PROCES POMIRENJA«

Oslobađajuća presuda izrečena Šešelju uvredljiva je i šokantna za sve žrtve agresivne velikosrpske politike i razarajuća za proces pomirenja među ljudima i susjednim državama, ocijenio je hrvatski ministar vanjskih i europskih poslova **Miro Kovač**, dok je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti s čuđenjem primila vijest da je Haški tribunal oslobodio Šešelja.

»Posebno nas čudi presuda da nije bilo udruženog zločinačkog pothvata na čelu sa Slobodanom Miloševićem s ciljem progona nesrba iz dijelova Hrvatske i BiH radi stvaranja 'Velike Srbije', kao i zaključak da je projekt stvaranja 'Velike Srbije' politički, a ne zločinački cilj. Ovakva presuda, donijeta upravo na 25. godišnjicu pogibije policajca Josipa Jovića, prve žrtve srpske agresije na Hrvatsku, velika je nepravda prema stotinama tisuća žrtava srpske agresije na Hrvatsku i BiH. Ona neće pridonijeti suočavanju Srbije s mračnim stra-

nama svoje nedavne prošlosti, kao niti pomirenju i smirivanju tenzija na prostoru jugoistočne Europe i mogla bi samo ohrabriti inspiratore i organizatore budućih sukoba u svijetu«, navodi se među ostalim u propćenju HAZU.

Predsjednik Srpskog nacionalnog vijeća u Hrvatskoj i zastupnik srpske manjine u Hrvatskom saboru **Milorad Pupovac** naveo je novinarima da je presuda Šešelju kod mnogih stvorila osjećaj da se više isplati govoriti huškački, jezikom mržnje i rata, nego jezikom mira, demokracije i uzajamnog pomirenja i povjerenja.

»Haški sud i tužiteljstvo uči-

Hrvatsku je donijeta na osnovu Zakona o strancima, koji po zakonu mogu ući u Hrvatsku jedino pod uvjetom da ne predstavljaju prijetnju za javni porok i sigurnost.

VUČIĆ: »VLADA ŠTITILA GRAĐANINA ŠEŠELJA«

Premijer Srbije u tehničkom mandatu **Aleksandar Vučić** održao je konferenciju za novinare povodom oslobađajuće presude Šešelju.

»Haški tribunal nije ispunio cilj pomirenja, nego je zabijao čavle u lijes pomirenja. Mnoge presude o kojima smo mi govorili, a drugi nisu ili neke o kojima

onome čemu se mi zalažemo, te ćemo se takvoj politici žestoko suprotstavljati«, rekao je Vučić.

Nekadašnja predsjednica Fonda za humanitarno pravo iz Beograda **Nataša Kandić** iznijela je tvrdnju da se Šešelju moralo suditi u Srbiji, u najmanju ruku za zastrašivanje Hrvata u Vojvodini i formiranja matrice njihovog iseljavanja.

»On je glavni propagandist ratova devedesetih godina. Izgovarao je tisuću laži koje je uvjerljivo ponavljao i zbog kojih je na tisuće mladih ljudi preko SRS-a otišlo u rat. Srbija anatemu ratnih zločina nosi dijelom i zbog Šešelja«, rekla je Kandić.

O presudi Šešelju oglasili su se i lideri Liberalno-demokratske partije, Demokratske stranke i Lige socijaldemokrata Vojvodine **Čedomir Jovanović**, **Bojan Pajtić** i **Nenad Čanak**.

»Oslobađajuća presuda Šešelju ne može biti razlog za aboliranje politike zločina i svega drugog što je ratna politika 90-tih uradila od našeg društva i regije«, izjavio je Jovanović i upozorio da će u današnjoj Srbiji Šešelj ostati batina u rukama vlasti i eksponent najvulgarnijih poriva društva, dok je Pajtić rekao da se presuda ne odnosi na političku odgovornost i politiku koja je dovela do progona nacionalnih manjina iz Srbije, BiH i Hrvatske.

»O politici koja je dovela do toga da Srbi u Hrvatskoj izgube krov nad glavom, da budu upropaštene stotine tisuća ljudskih života u BiH i Srbiji i da svima nama budu oduzete godine života suditi će građani Srbije«, naveo je Pajtić.

Nenad Čanak je izjavio da se Šešelju treba suditi u Srbiji, bez obzira na oslobađajuću presudu Haškog tribunala.

»Na nama je da kažemo – lijepo je što ste oslobodili Šešelja, ali to ne znači da mu se neće suditi ovdje. Jer, on mora odgovarati za stvari koje je uradio ovdje«, rekao je Čanak.

Zvonko Sarić

DEVET TOČKI OPTUŽNICE

1. progon kao zločin protiv čovječnosti 2. ubojstvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja 3. mučenje kao kršenje zakona i običaja ratovanja 4. okrutno postupanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja 5. deportacija kao zločin protiv čovječnosti 6. nehumana djela (prisilno premještanje) kao zločin protiv čovječnosti 7. bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja 8. uništavanje ili hotimično oštećivanje objekata namijenjenih religiji ili obrazovanju, kao kršenje zakona zakona i običaja ratovanja 9. pljačkanje javne i privatne imovine, kao kršenje zakona i običaja ratovanja.

nili su još jednu stvar kojom su povrijedili osjećaje stradalih, onih koji su se borili za drugačiju demokratsku političku kulturu i one koji su očekivali da će sud i tužiteljstvo stvoriti pretpostavke za osjećaj pravednosti, izmirenja i ponovnog povjerenja. To se s ovom presudom nije dogodilo«, rekao je Pupovac.

Nakon izricanja oslobađajuće presude Šešelju u Haškom tribunalu, hrvatsko Ministarstvo unutarnjih poslova zabranilo je vođi srpskih radikala ulazak u Hrvatsku. Dvadesetogodišnja zabrana ulaska Šešelja u

su drugi govorili, a mi možda nismo, pokazuju da je to prije svega bio politički sud«, rekao je premijer i ponovno istaknuo politički karakter Haškog tribunala u vezi presude Šešelju.

»Presuda Šešelju je od početka bio politički proces, počevši od njihovih zahtjeva da ga izručimo Haškom sudu kada se znalo da će presuda biti oslobađajuća. Ponosan sam što je Vlada Srbije štitila građanina Šešelja, te njemu i njegovoj obitelji želim sve najbolje. Ono što je problem kod Šešelja jest njegova politika koja je suprotna

DORĐE SUBOTIĆ, POLITIČKI ANALITIČAR O OSLOBAĐAJUĆOJ PRESUDI ŠEŠELJU

Davanje legitimiteta projektu »Velike Srbije«

Presudom je praktično legitimirano pravo da se projekt »Velike Srbije« do granica Karlobag – Ogulin – Karlovac – Virovitica može ostvariti svim sredstvima, pa i ubijanjem, zločinima, pljačkom, protjerivanjem stanovništva, kaže Subotić

Politički analitičar **Dorđe Subotić** ocijenio je za HR oslobađajuću presudu Šešelju kao davanje legitimiteta projektu »Velike Srbije«, koji je provodio Šešelj.

»Presuda je šokantna, a posebno obrazloženje predsjedavajućeg suca! Stekao sam dojam da se sudi Tužiteljstvu, a ne **Vojislavu Šešelju**. Zanimljivo je izdvojeno mišljenje sutkinje **Lattanzzi**, u kojem tvrdi da su zločini dokazani u svim točkama izuzev u jednoj. I sam Vojislav Šešelj ne tvrdi da zločini nisu učinjeni, nego da je bio siguran da se ne mogu dokazati. Nažalost, pravednost, ali i pravo ovom presudom nisu zadovoljeni! Najteže je direktnim i indirektnim žrtvama djelovanja Vojislava Šešelja. Presudom je praktično legitimirano pravo da se projekt 'Velike Srbije' do granica Karlobag –

Ogulin – Karlovac – Virovitica može ostvariti svim sredstvima, pa i ubijanjem, zločinima, pljačkom, protjerivanjem stanovništva ili takozvanom humanom razmjenom stanovništva, koja je bila sve, a samo nije bila humana. Ona je obavljana pod stravičnim pritiscima i borom za goli život. Prisjetimo se samo prijetnji: 'Ustašo, seli se ili biraj dijete koje ti je draže'. U takvim uvjetima je obavljana razmjena stanovništva i naravno da tu nema ničeg humanog«, kaže Subotić i naglašava kako ga posebno zabrinjava činjenica što se u Srbiji najmanje govori o žrtvama, a više o nekim proceduralnim stvarima.

»Spominje se sada i dužina suđenja, koje je zaista neprimjereno, ali se pri tome zaboravlja da je sam Šešelj, smišljeno i sustavno opstruirao Tribunal, koji je smatrao nepravednim. Postavlja se pitanje kako sad može prihvatiti ovu predstavu. Ovom presudom najveću štetu će pretrpjeti sve građanske vrijednosti u Srbiji. Smatram da presuda nije konačna i očekujem da će se Tužiteljstvo žaliti, a Žalbeno vijeće pre-

inačiti presudu u osuđujuću.« Subotić ocjenjuje da će ova presuda i buduće djelovanje Šešelja negativno utjecati na život hrvatske manjine u Srbiji, ali i srpske u Hrvatskoj.

»Presuda će u svim elementima društvenog života utjecati negativno. Već se po gradovima pjevaju četničke pjesme i s razglasa puštaju svakojake radikalne poruke. Bojim se da će građanima Vojvodine, prije svega hrvatske nacionalne zajednice biti najteže. Budimo iskreni, oni u Srbiji nisu sasvim ravnopravni bili ni do sada, i nije im bilo lako. Presuda može ohrabriti bahatost i najniže nacionalne strasti i netrpeljivost prema svim različitostima. Priželjkujem da država Srbija svojim instrumentima to spriječi i svima omogući normalan i miran život i rad. Poslije izbora u Hrvatskoj na više razina uočljiva je netrpeljivost prema građanima srpske nacionalnosti, što je već bilo zabrinjavajuće, posebno djelovanje ekstremističkih desničarskih grupacija, pa i u Saboru. Plašim se da će ova presuda pojačati netrpeljivost prema građanima srpske nacionalnosti. Oslobađajuća presuda Vojislavu Šešelju preklapila se sa zahuktalom izbornom kampanjom u Srbiji i prema mišljenju pojedinih analitičara, mogla bi izazvati prilično neočekivani rezul-

tat. Uoči predstojećih izbora i Subotić naglašava mogućnost veće potpore birača Šešelju.

»Vojislav Šešelj je od četničkog vojvode i 'omiljenog' opozicionara režima **Slobodana Miloševića** do Haškog optuženika za ratne zločine prešao dug put. Sada je slobodan čovjek, to su riječi predsjedavajućeg Raspravnog vijeća, suca **Antonettija** i ne isključujem mogućnost da ponovno postane omiljeni opozicionar sadašnjeg režima. Sam je rekao da titulu vojvode i dalje nosi. Naravno, to će zavisiti od pozicije Srpske radikalne stranke u republičkom, ali i vojvođanskom parlamentu i skupštinama lokalne samouprave. Nažalost, moguća je veća potpora birača nakon ove presude, posebno u sredinama s većom izbjegličkom populacijom. Moguće je da se i jedan broj nezadovoljnih naprednjaka vrati starom jatu. Ne bih bio iznenađen da SRS zauzme, četvrtu ili čak treću poziciju u republičkoj Skupštini. Možemo se nadati da će parlament biti ponovno pretvoren u cirkusku šatru i tribinu s koje se šalju poruke mržnje, nacionalne i vjerske netrpeljivosti, uvreda i raznih poklika. Naravno, najveća stranka u parlamentu imat će mogućnost to spriječiti. Pitanje je hoće li to željeti?« kaže Subotić.

Z. Sarić

MILAN BIČANIĆ, IZBJEGLICA IZ KUKUJEVACA

Ruganje žrtvama

Ova presuda Haškog suda u prvom stupnju je bjelodano politička, nikako pravedna, dapače cinična, ruganje žrtvama, kaže Bičanić

Oslobađajućoj presudi Šešelju razgovarali smo s Milanom Bičanićem, koji je početkom 90-tih izbjegao iz srijemskih Kukujevaca.

Nakon osnivanja Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini 1990., bio je dopredsjednik te stranke, a nakon odlaska iz Kukujevaca, bio je prvi predsjednik Zajednice izbjeglih i prognanih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, koja je osnovana u Hrvatskoj.

»Ova presuda Haškog suda u prvom stupnju je bjelodano politička, nikako pravedna, dapače cinična, ruganje žrtvama, potvrda da se radi političkih ciljeva može konstruirati strategija zločinačkog djelovanja i korištenja svih metoda takvog djelovanja radi ostvarivanja projekta fikcije, mita – 'Velike Srbije', koja je već u zametku neostvariva ili bolje reći jalova. Žrtve se ne pita, kao da ih nikada nije niti bilo. Žrtve ne razumiju ova-

kvo međunarodno sudište i ljudi su ogorčeni. Sam Haški sud je izgubio ovom nepravomoćnom presudom svoju vjerodostojnost i doživio javnu sramotu, slobodno mogu reći: javnu osudu takve presude. Ovdje moram istaknuti s poštovanjem drugačije mišljenje talijanske sutkinje **Flavie Lattanzzi**«, kaže Bičanić i naglašava kako se čuje s mnogim protjeranim Srijemcima čiji su komentari na tragu već do sada mnogih izjava žrtava i hrvatskih političkih dužnosnika.

»Svi protjerani Srijemci Šešelja smatraju ratnim zločincem koji je odgovoran za mnoge ratne zločine, pa i za ratni zločin etnocida nad Hrvatima u istočnom Srijemu, a Srijem mi je u srcu, moja radost i žalost,

moja mladost i svi lijepi trenutki, dobri i marljivi ljudi, od kojih sam puno naučio. Srijem živi i živjet će, oteli su nam zemlju, neki se izgubili sve, pa i život, ali ljubav nam nitko ne može uzeti, ona je vječni zov... samo boli. Bilo je biti ili ne biti, dobri ljudi Srbi su me na vrijeme izvukli, da ih nisam poslušao i prihvatio njihovu pomoć, doživio bi zajedno sa suprugom sudbinu braće **Abijanović** iz Morovića. Tukli su nas, racije su bili svakodnevnice, prijetnje na svakom koraku. Jedan klinac u Šidu, u dan održavanja vašara, u onoj gužvi kad me vidio povikao je: 'Eno ustaše, stani da te zapišam.' Jedva sam pobjegao od javnog linča«, prisjeća se Bičanić.

Z. Sarić

Zadovoljština za žrtve je izostala

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** izjavio je da je neugodno iznenađen odlukom Haškog suda.

»Iznenađeni smo neugodno oslobađajućom presudom. Bilo je za vjerovati da će djelovanje i postupci **Vojislava Šešelja** biti prepoznati kao oni koji su stvarali ili bili u funkciji nastanka zločina«, rekao je Žigmanov agenciji *Beta*.

Prema njegovim riječima, Hrvati u Vojvodini su ostali uskraćeni za pravdu i kažnjavanje zločina koje su počinile paravojne formacije Vojislava Šešelja.

»Hrvati u Vojvodini su i žalosni, jer je izostalo kažnjavanje za zločine nad njima iz devedesetih godina. Zadovoljština za žrtve je izostala. No, pitanje je hoće li je sada ikada i biti«, ocijenio je Žigmanov.

DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN RH

Zvonko Milas novi predstojnik

U Državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske 4. travnja obavljena je primopredaja dužnosti između novog predstojnika **Zvonka Milasa** i bivše predstojnice **Darke Krstičević**.

Krstičevićeva je novome predstojniku predala izvješće o primopredaji dužnosti, u kojemu je predstavljen protekli rad Državnog ureda te najvažniji projekti i aktivnosti koji su u tijeku.

Predstojnik Milas zahvalio je Krstičeвиćevoj i svim službenicima Ureda na dosadašnjem radu. »Uvjeren sam da ćemo zajedničkim, predanim radom ostvariti sve zacrtane ciljeve u interesu daljnjeg povezivanja, jačanja suradnje između naše zajedničke domovine i svih Hrvata izvan Republike Hrvatske«, istaknuo je Milas tijekom primopredaje i prvog zajedničkog sastanka sa službenicima Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Zvonko Milas imenovan je predstojnikom Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske na 12. sjednici Vlade Republike Hrvatske.

DIPL. IUR. MATO JURIĆ, PREDSEDNIK ZAJEDNICE PROTJERANIH HRVATA IZ SRIJEMA, BAČKE I BANATA

Udar na protjerane

Razgovor vodio: Zlatko Žužić

Pitamo se je li humano preseljenje ono koje je ostvareno prijetnjom, batinama, otpuštanjem s posla, bacanjem eksplozivnih naprava na kuće i ubojstvima Hrvata, a sve pod geslom »selite se milom ili silom, a ako ne i silom onda ubojstvima«?

Haaški tribunal je 31. ožujka donio oslobađajuću presudu za lidera Srpske radikalne stranke **Vojislava Šešelja** po svim točkama optužnice, koja ga je teretila da je govorom mržnje poticao i podržavao ratne zločine u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini tijekom ratnih sukoba, te za protjerivanje Hrvata iz Vojvodine. Oslobađajuću presudu iz Haaga s nevjericom su dočekale žrtve Šešeljeve ratnohuškačke retorike, doživjeli su je kao pljusku svim žrtvama te izgubili svaku nadu da će ruka pravde sustići najodgovornije, one koji su bili Šešeljevi istomišljenici, odobrotvornici i sljedbenici velikosrpske agresije na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu. Zapravo je tragikomno da je jedan od arhitekata projekta »Velike Srbije«, ratni huškač i zločinac, koji je u više navrata pokazao svoju mržnju prema hrvatskom narodu prošao bez bilo kakve osude u Haagu. Jedni od brojnih žrtava Vojislava Šešelja su i Hrvati iz Vojvodine. Stoga o oslobađajućoj presudi

Haaškog tribunala razgovaramo s predsjednikom Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata **Matom Jurićem**, koji je i sam doživio progonstvo iz Srijema.

HR: Raspravno vijeće Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju donijelo je oslobađajuću presudu za Vojislava Šešelja po svim točkama optužnice, koja ga je teretila da je govorom mržnje poticao i podržavao ratne zločine u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini tijekom ratnih sukoba te za protjerivanje Hrvata iz Vojvodine. Kakav je Vaš komentar?

Oslobađajuća presuda Vojislavu Šešelju nije samo udar na nas protjerane Hrvate iz Srijema, Bačke i Banata, jer za nas i nema te presude koja bi bila zadovoljstina za protjerivanje iz naših domova, za gubitak materijalnog i duhovnog bogatstva, za gubitak zdravlja i mnogih života, nego je i udar za Hrvatsku, ali i vjerodostojnosti Ujedinjenih naroda kao osnivača Haaškog

tribunala, jer je oslobađajućem presudom propuštena prilika da se stvori ozračje za normalizaciju odnosa između zemalja bivše Jugoslavije. Također, ovo je udar i za međunarodnu politiku, jer je ovom oslobađajućom presudom prvi put dan legitimitet ideji »Velike Srbije«, koju je 1844. godine osmislio **Ilija Garašanin**, dugogodišnji ministar vanjskih poslova Srbije svojim *Načertanijem*, a Srpska akademija nauka i umetnosti obnovila svojim *Memorandumom* iz 1986. godine kada je napravljena strategija stvaranja »Velike Srbije«, dok je službena vlast Srbije na čelu s predsjednikom **Slobodanom Miloševićem** pokrenula ratove na ovim prostorima kako bi je realizirala. Vojislav Šešelj je bio samo jedan od izvršitelja u ostvarivanju ovog plana, što je on nakon presude i javno izjavio, podsjetivši da je on samo mali kotačić u ostvarivanju ove ideje koja će »vječno živjeti«. Nakon ove oslobađajuće presude možemo očekivati i treći »Memorandum«, nakon drugog

iz 2011. godine, koji je sastavljen s ciljem da spasi Srbiju nakon svih balkanskih poraza te da je stavi u ravnopravni položaj sa svim državama na koje je izvršila agresiju. Također, treba ustvrditi kako dobar dio odgovornosti za ovakav odnos Haaškog suda prema ovim zločinima snose i sve dosadašnje politike Hrvatske koje su malo, a ponekad ni malo, poduzimale odgovarajuće aktivnosti, ali i međunarodna politika, kako bismo svi svjedočili pravu istinu o zločinima na ovim prostorima. Naravno, ovim nikako ne želim kriviti cijeli srpski narod koji u velikom dijelu nije podržavao takvu politiku Slobodana Miloševića, a veliki broj je i onih koji su joj se hrabro suprotstavljali.

HR: Spornije od same presude jest njeno obrazloženje u kojem se tvrdi da su Šešeljeve aktivnosti u stvaranje »Velike Srbije« bile legitimni politički cilj, a ne zločinački plan i protjerivanje civila drugih nacionalnosti. Budući da ste i diplomirani

pravnik, nije li ovakvom presudom počinjen novi zločin, jer kako nema pravde, to je novi zločin nad žrtvama?

Slažem se i još jednom izražavam žaljenje zbog presude Raspravnog vijeća Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju koje nije prepoznalo odgovornost Vojislava Šešelja za zločine tijekom agresije na Hrvatsku i protjerivanje Hrvata iz Vojvodine. Sažeto obrazloženje presude izloženo od predsjedavajućeg suca **Antonettija** bizarno je, pravno neutemeljeno, u suprotnosti s prijašnjim odlukama Suda u vezi sa zločinačkim karakterom projekta »Velike Srbije«. To je još jedan dokaz da pravo nije uvijek i pravda, da je međunarodno pravo vrlo rastezljiv pojam.

HR: Dobar dio medija u Srbiji uporno sve ove godine ponavlja da su srijemski Hrvati dobrovoljno odlazili tih godina iz svog zavičaja, da se radilo o tzv. humanom preseljenju?

Za nas je neshvatljiva tvrdnja da se u protjerivanju Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata radi o humanom preseljenju. Pitamo se je li humano preseljenje ono koje je ostvareno prijetnjom, batinama, otpuštanjem s posla, bacanjem eksplozivnih naprava na kuće i ubojstvima Hrvata, a sve pod geslom »selite se milom ili silom, a ako ne i silom onda ubojstvima«? Dakle, očito je da se radilo o prisilnom protjerivanju.

HR: Na čelu ste Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, koja postoji već 25 godina i koja je utemeljena nakon masovnog egzodusa Hrvata iz Vojvodine. Kao vrstan poznavatelj tadašnjih događanja, a i sami ste doživjeli prognaničku sudbinu, pojasnite nam što se sve tada u Vojvodini događalo?

Nakon objave memoranduma Srpske akademije nauka i umjetnosti 1986. godine počele su se osjećati napetosti u odnosu prema Hrvatima, a od 1990. godine počinje i otvorena hajka na Hrvate, počinju otpuštanja s

posla, telefonske prijetnje i drugi oblici pritiska. Također, srpski mediji počinju propagandu protiv Hrvatske i svih Hrvata. Srpske vlasti otvaraju »demokratske procese«, pa u takvoj lažnoj demokraciji i mi Hrvati osnivamo u srpnju 1990. godine svoju stranku Demokratski savez Hrvata Vojvodine. Nakon toga počinju pritisci i progoni članova DSHV-a. Izmišljaju se razne priče da se Hrvati u Vojvodini naoružavaju, pod tom krinkom počinju pretresi po kućama uglednih Hrvata. Ubrzo počinju i žešći napadi na Hrvate, bacanje bombi na katoličke objekte, dvorišta i kuće Hrvata, prebijanja od nepoznatih osoba, ali i od službene srpske milicije. Kad ni to nije bilo dovoljno, da bi se ubrzao proces protjerivanja počinju i ubojstva Hrvata. Posljedica svega toga je da je iz Vojvodine protjerano oko 40.000 Hrvata. Odgovorno tvrdim da mi ničim nismo zaslužili takvu sudbinu, nismo ni pračku uperili na bilo koga, a kamoli neko veće zlo nekome nanijeli. Jedan od primjera protjerivanja Hrvata, ali i ostalog nesrpskog stanovništva, jest i mjesto Hrtkovci u Srijemu za koje je Vojislav Šešelj bio i optužen da je govorom mržnje sudjelovao u protjerivanju Hrvata, dok je nekoliko Hrtkovčana i svjedočilo u Haagu. Poznato je da je u svibnju 1992. održao svoj poznati govor u Hrtkovcima u kojem je javno poručio da 17 Hrvata moraju odseliti »milom ili silom«, a ime sela je promijenio u Srbislavce. Ubijen je Hrtkovčanin **Milan Štefanac**, a ta ratnohuškačka Šešeljeva politika rezultirala je masovnim iseljavanjem nesrpskog stanovništva, pa je tako u samo 19 dana, od 10. do 29. lipnja 1992. godine, prognano oko 600 hrtkovčkih obitelji koje sada žive diljem Hrvatske i svijeta, a župnik župe sv. Klementa u Hrtkovcima preč. **Nikola Kraljević** jedva je sačuvao živu glavu i morao je bježati iz Hrtkovaca.

HR: Osim protjerivanja Hrtkovčana protjerivani su i Hrvati iz drugih mjesta Vojvodine.

Tako je. Dugo bi trajalo da sve te događaje i mjesta nabram, ali spomenut ću samo selo Kukujevece iz kojih je više od 500 hrvatskih obitelji protjerano i raseljeno, sve osim osam obitelji, što znači da je protjerano 98,5 posto Hrvata, jer su u selu do rata činili preko 90 posto stanovništva. Naravno da je to rezultat torture kako tadašnjih legalnih srpskih vlasti, tako i paravojnih formacija. Koliko su te prijetnje doista bile opasne pokazuje primjer dva brata **Abjanović** iz Morovića, **Ivice** i **Mate**, koje su milicajci odveli na ispitivanje 1991. godine, te im se od tada gubi svaki trag. Osim toga, izvršeni su i zločini nad civilima koje su počinili ekstremisti i razne paravojne formacije: Tri člana obitelji **Matijević**, supružnici i 14-godišnji sin koji su tijekom noći kidnapirani, nakon što su se spremili za selidbu i ostali još tu noć prespavati prije napornog i tužnog puta, a njihova sudbina je do danas ostala nepoznata. Troje članova obitelji **Nikole Oskomića**: supružnici i 87-godišnja baka **Marija** su na više nego okrutan i zvjerski način masakrirani u svojoj kući u noći 29./30. srpnja 1993. godine, a nakon vojno-redarstvene akcije *Oluja* 1995. godine ubijen je u svojoj kući **Živko Litrić**, te pokopan u Srijemskoj Mitrovici. Ovo je primjer samo jednog sela u Srijemu, a sličnu sudbinu Hrvati su doživjeli i u drugim mjestima diljem Srijema. Moram još jednom naglasiti da raseljeni srijemski Hrvati u Hrvatskoj kao i članovi naše Zajednice nikada nisu za te zločine okrivljavali srpski narod koji u velikom dijelu nije podržavao politiku srpskog vodstva na čelu sa Slobodanom Miloševićem, te da je bilo i hrabrih Srba koji su se uz opasnost i za vlastitu sigurnost otvoreno suprostavljali takvoj politici.

HR: Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata je u sklopu svojih brojnih aktivnosti izdala tridesetak knjiga u okviru svoje Biblioteke *Srijemski Hrvat*, a mnoge od

njih svjedočile su i o iseljavanju voždanskim Hrvatima u prvoj polovici devedesetih godina prošlog stoljeća?

Da bismo ublažili svoje boli zbog protjerivanja iz svojih domova organizirali smo se i u prosincu 1991. godine osnovali Zajednicu protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata.

Najznačajniji projekti koje provodimo svakako je izdavanje našeg glasila *Zov Srijema* koji smo započeli izdavati 1995. godine. Uz to, u okviru naše Biblioteke *Srijemski Hrvat*, izdali smo tridesetak knjiga naših vrijednih članova, spomenut ću samo neke: pokojni **Ivan Bonus**, **Milan Bičanić**, **Ljubica Kolarić** – **Dumić**, **Zlata Gvozdić**, pokojni **Juraj Lončarević**... Sve te knjige svjedočanstvo su progonstva Hrvata iz Vojvodine i patnje kroz koje smo prošli, bilo opisom događanja ili stihovima.

HR: I za kraj, nakon ovogodišnjeg obilježavanja 25 godina postojanja, jeste li zadovoljni radom Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, odnosno koliko ste uspjeli ostvariti zacrtane ciljeve?

Ovih 25 godina rada Zajednice smatram izuzetno korisnim iako nismo uspjeli ostvariti sve što smo željeli. Nažalost, nerijetko bili smo zaboravljeni i zapostavljeni od političkog vodstva Hrvatske, a i od hrvatskih medija. Ovo ću potkrijepiti samo s tri činjenice. Naime, u posljednjih pet godina ni kune nismo dobili od Vlade Hrvatske za svoj rad. Prije dvije godine tražili smo financijsku potporu za organizaciju znanstvenog skupa o protjerivanju Hrvata iz Vojvodine, ali nažalost nismo naišli na razumijevanje. Osim toga, prilikom svakog službenog posjeta predsjednika Hrvatske i predsjednika Vlade s predsjednicima Srbije i njihove Vlade tražili smo da na dnevni red u tim susretima stave i razjašnjenje sudbine Hrvata ubijenih u Srijemu, od 1991. do 1995. godine. Nažalost, do toga nije nikad došlo, a nitko nas nikada nije u vezi s tim ni kontaktirao.

STRANKE I KOALICIJE U PREDIZBORNOJ KAMPANJI: LISTE NACIONALNIH MANJINA

Voljni KOMPROMISI i iznuđeni PRINCIPI

Dok jednoj mađarskoj i dvjema bošnjačkim strankama prošlost (pa ni sadašnjost) SNS-a nije prepreka za suradnju s bivšim radikalima, čini se kako se principijelnost ostalima nametnula kao jedini izbor

Biti manjina nezahvalna je, specifična i odgovorna uloga čak i u vlastitom domu, a da ne govorimo o društvu poput našega. Pred tobom se, naime, kao manjincem, mnogo češće nego pred većinom nađe nimalo ugodan izbor: kompromis ili princip. Prvi zarad ostvarenja interesa, a drugi zarad očuvanja obraza. Kako smo već rekli, nijedan od ta dva izbora nije nimalo ugodan.

S takvih polazišnih pozicija, uostalom kao i dvadeset i kusur godina unazad, stranke (a dobrim dijelom i pripadnici) nacionalnih manjina kreću i u predstojeće izbore. S obzirom na brojnost i organiziranost najdominantnije su svakako dvije: iz redova mađarske i bošnjačke zajednice. Sve ostale ili su dio neke koalicije ili, ukoliko nisu politički organizirani, pripadnici nacionalnomanjinskih zajednica će se opredjeljivati između za sada deset postojećih lista.

RENT A BRAK

Podimo najprije od mađarske zajednice, čiji najveći broj pripadnika živi u Vojvodini. Od pet-šest postojećih stranaka, Savez vojvođanskih Mađara (SVM) od svog je osnutka (1994.) od tadašnje (jedino

postojeće) Demokratske zajednice vojvođanskih Mađara (DZVM) do današnjih dana preuzeo ulogu neprikosnovenog političkog lidera ove zajednice, koji je na svim dosadašnjim izborima dobivao uvjerljivo najviše glasova. Takav rejting ova stranka potvrdila je i uoči izbora 24. travnja, jer je još 12. ožujka predala izbornu listu (koju je Republička izborna komisija i potvrdila pod brojem 6) i to kao prva iz redova nacionalnomanjinskih političkih organizacija. Kao što je poznat redni broj pod kojim će *Vajdasági Magyar Szövetség – Pásztor István* nastupiti na izborima, poznato je i njihovo postizborno opredjeljenje koje je, kao opće načelo, naznačeno u uvodu teksta. Predsjednik SVM-a **István Pásztor** u više je navrata svojim izjavama pokazao otvorenu spremnost za kolaboraciju sa Srpskom naprednom strankom (SNS), pokazujući na taj način ne samo da je između kompromisa i principa izabrao ovo prvo nego da je valjda i jedini sudionik na izborima koji je unaprijed proglasio pobjednika. Kako bi, valjda, bio jasniji (ili uvjerljiviji, svejedno) predsjednik SVM-a je nedavno izjavio kako više ne planira suradnju s Demokratskom strankom (DS) i Ligom socijal-

demokrata Vojvodine (LSV), uz pomoć kojih je četiri posljednje godine obavljao funkciju predsjednika Skupštine Vojvodine. Uostalom, dovoljno je samo otići na službene stranice ove stranke, pa se, čak i na temelju naslova, uvjeriti u to kojoj se strani SVM bezrezervno priklonio (od »Realno je da surađujemo sa SNS«, preko »Vjerujem Vučiću jer se neke stvari ne mogu gurati pod tepih«, do »Zaprepašten sam izjavom Bojana Pajtića«). Ima tu i onih (izjava) koje će svakako poslužiti kao amortizeri ovako otvorene SVM-ove potpore stranci čiji su lideri prije manje od 20 godina bili promoteri otvorene antimanjinske kampanje, poput one ministra vanjskih i vanjskoekonomskih poslova Mađarske **Pétera Szijárta** kako upravo »SVM povezuje dvije vlade« (mađarsku i srpsku, prim. a.), kao i onih koji za cilj imaju omalovažavanje ili optuživanje protivnika, poput izjave povjerenika Predsjedništva SVM-a **Károlya Pála** da »DS pomaže Mađarskom pokretu«. Prva, naravno, osim što preko visokog tijela matične države uvjerava ovdašnje pripadnike mađarske zajednice da je suradnja sa SNS-om »u redu« pokazuje i odnos snaga unutar same zajednice, a druga, izjednačava-

njem DS-a i Mađarskog pokreta (MP) od dojučerašnjih partnera i prijatelja pravi otpadnike.

Kada smo već kod MP-a, recimo kako se sve više čini da je početni elan ovog pokreta svoj maksimum dostigao na osnivačkoj skupštini 20. kolovoza prošle godine. Naime, od odluke MP-a na drugoj sjednici (27. veljače) da izlaze na izbore prošlo je skoro mjesec i pol, a njihove liste na službenoj stranici RIK-a za sada nema (prema neslužbenim informacijama, do sada je prikupljeno nešto više od osam tisuća od potrebnih deset tisuća potpisa). Tako se i izjava člana Privremenog upravnog tijela **Pétera Kókaija** kako mu je »teško zamisliva suradnja MP-a sa SNS-om« više može promatrati kao iznuđena, s obzirom na to da je »brak već dogovoren« (između SVM-a i SNS-a, naravno) nego li kao stvar principa, odnosno ideološkog opredjeljenja članova ovog pokreta (iako ima dosta onih koji tvrde kako je upravo suradnja sa SNS-om jedan od bitnih razloga raskola unutar SVM-a). Ono što MP-u također ne ide u prilog, bez obzira na to što se u njemu nalazi veliki broj bivših visokorangiranih ili uglednih članova SVM-a, svakako je činjenica da se za proteklih godinu dana (otkako su se pojavili u javnosti)

organizacijski nisu uspjeli proširiti izvan Subotice (i dijelom Sente), a to znači i ojačati sferu svog utjecaja. To što je SVM kao partnere dobio Demokratsku stranku vojvođanskih Mađara (DSVM) i Stranku mađarskog jedinstva (SMJ), dok je MP-u »pripala« Demokratska zajednica vojvođanskih Mađara (DZVM) više je stvar povratka, odnosno pridobijanja novih glasova nego što dva najjača takmaca (naravno, pod uvjetom da MP uspije prikupiti dovoljan broj potpisa za listu) na njih kasnije realno i računaju. U sva-

đenih lista u RIK-u, dvije su iz ovog dijela Srbije: *Muamer Zukorlić – Bošnjačka demokratska zajednica Sandžaka* (broj 8) i *SDA Sandžaka – Dr Sulejman Ugljanin* (broj 9). Stoga će vjerojatno, poput opisanih primjera SVM-a i MP-a, danom približavanja izbora i (o)давni sukob muftije i bivšeg ministra bez portfelja zasjeniti njihova zalaganja za prava Bošnjaka, autonomiju (pa čak i težnje za državom) Sandžaka. Da materijala za takvo što imaju, još ranije su pokazali obojica: **Muamer Zukorlić** prilično neuvijenim optužbama

vojvođanskih Mađara s jedne i sandžačkih Bošnjaka, s druge strane. Nastavimo li ovim stilom, možemo reći i ovo: bez obzira na razlike, Zukorlić svojom nedavnom izjavom da ne isključuje mogućnost sudjelovanja u vlasti (ukoliko uđe u Skupštinu Srbije) samo potvrđuje ono što je zajedničko i Ugljaninu i Pásztoru: spremnost na kompromis, pri čemu, naravno, nije isključeno da će u slučaju neuspjeha jedan drugome (Zukorlić Ugljaninu, ili obratno) upravo taj argument poturati pod nos kao (ljudski) grijeh.

izbrisati tragove prošlosti lidera i (dobrog dijela) članstva SNS-a, pakt DSHV-a i SNS-a vjerojatno bi bio sklopljen uz mnogo više obostranih rizika. Istina, takav jedan »projekt« već smo imali u Skupštini grada Subotice kada je DSHV 2013. napustio koaliciju s DS-om i ostao u vlasti sa SVM-om i SNS-om. Međutim, teško je zamisliv rizik SNS-a da svojoj armiji glasača objasni prisustvo Hrvata na svojoj listi (na kojoj se ne nalaze niti puno im miliji Bunjevci) kao i DSHV-a da – čak i zarad kompromisa, odnosno sudjelovanja u vlasti – uvjeri

kom slučaju sami akteri odredili su ovu logiku: glasaš li za SVM, glasaš li za SNS; glasaš li za MP, glasaš protiv SNS-a.

PRINCIPI I(LI) NJIHOVA NALIČJA

Iako s mnogo manje poznatih detalja (bar ovdašnjim čitateljima), nešto slično poput vojvođanskih Mađara odvija se i među Bošnjacima u Sandžaku. Naime, od 10 do sada potvr-

da **Sulejman Ugljanin** surađuje s Bezbednosno-informativnom agencijom (BIA), a Ugljanin državu da je »od Pinocchia napravila Frankensteina« (aludirajući, naravno, na Zukorlića) kog može (zlo)upotrijebiti da bi se u njoj izazvala kriza. Međutim, bez obzira na »sličnost po podijeljenosti« već i na temelju ovih nekoliko redova da se primijeti ogromna razlika i kada su u pitanju ciljevi, a napose taktika i metode dolaska do njih između

Jedna od rijetkih stranaka koja drži do principa (ili joj je on, baš kao i MP-u jednostavno jedini izbor) svakako je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini (DSHV). Naime, i prije no što je obznanio da ulazi u koaliciju s DS-om, ovaj se savez – bar iz pozicije većine Hrvata u Vojvodini – činio nekako najprirodnijim, da ne kažemo i jednim mogućim. Naime, za razliku od SVM-a, koji je već odavno kod svog biračkog tijela uspio

vojvođanske Hrvate da su retorika i postupci bivših radikala stvar prošlosti, odnosno grijesi (iz) mladosti.

Ali, koliko je god odnos SNS-a i DSHV-a stvar principa, toliko je, valjda, i jasna stvar kada je u pitanju odnos naprednjaka i posljednje (106.) registrirane stranke u Srbiji (koncem prošle godine) pod nazivom – Slovaci napred! Rumunji, Rusini, Česi, Nijemci... za sada: čekaj!.

Z. R.

SPOMENIK SV. TROJSTVA U SUBOTICI

Povratak novog-starog izgleda

*Vajarka i restauratorica kamenih skulptura, dipl. ing. zaštite spomenika
Karolina Biacsi na restauraciji spomenika Svetog trojstva u Subotici
s još troje suradnika radi već petnaest mjeseci*

Osim toga što spomenici uljepšavaju grad, oni kroz svoje fizičko prisustvo u javnim prostorima imaju i simboličko značenje. Prolaznici možda ne razmišljaju puno o značenju spomenika, ali unatoč tome sami spomenici i simboli na njima označavaju lokaciju na kojoj se nalaze, definiraju povijest ili postaju mjesta intimnog sjećanja pojedinca u kognitivnoj mapi grada, prostora. Izgradnja, isto tako i destrukcija spomenika jednako su važni, jer politika na taj način transformira krajolik u svrhu određivanja onoga što se treba pamtiti i onoga što se treba zaboraviti.

Dok grad Subotica još nije bio u potpunosti formiran, centralno mjesto zauzimao je prostor na kojem je bila tržnica. Upravo na tom mjestu sudac **Matija Vojnić (Mátyás Bajsa Vojnity)** je o osobnom trošku 1815. godine dao podići spomenik Svetom trojstvu kao spomen na svog umrlog sina. Autor spomenika bio je somborski vajar **Karl Salzer**. Prema legendi, spomenik je podignut na mjestu na kojem je nekada bilo živo blato koje žitelji grada nikako nisu mogli isušiti. Budući da su ga okruživale samo male kućice, spomenik je za tadašnje uvjete bio impozantno zdanje. Kada se grad počeo širiti, u više navrata su se javljale inicijative za izmještanje spomenika. Prva takva inicijativa bila je već 1879. godine, zatim 1912., a spome-

nik je premješten 1964. godine kod katedrale sv. Terezije Avilske gdje stajao do 2014. godine. Za Suboticu je ovaj spomenik od velikog značaja jer je prvi javni spomenik u gradu i početak je urbanizacije grada, a posebna mu je vrijednost u tome što je, za razliku od većine tadašnjih crkvenih skulptura koje su naručivane kataloški, ovaj spomenik klesan vlastitom rukom, po narudžbi.

POVRATAK NA DVJESTO-GODIŠNJICU

Pokretač i investitor projekta rekonstrukcije spomenika je Mađarsko nacionalno vijeće u suradnji s Ravnateljstvom za izgradnju grada Subotice koje je preuzelo dio odgovornosti i financiranja. Radovi još uvijek traju, a nadzor nad izvođenjem radova ispred Međuopćinskog Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Subotici povjeren je magistrici vajarstva **Maji Rakočević - Cvijanov** koja je je iznijela podatke o tijeku radova na postavljanju spomenika na novu lokaciju.

»Radovi na rekonstrukciji spomenika bili su podijeljeni u nekoliko faza. Restauratorske radove je financiralo MNV, a radove na demontaži spomenika koji se nalazio kod katedrale sv. Terezije Avilske, prenošenje nakon restauracije na prvobitnu lokaciju i samu izradu temelja, jezgre i slaganje novog spome-

nika je financiralo Ravnateljstvo za izgradnju Grada. Pošto smo postavili obelisk spomenika – stup, ispostavilo se da bi bilo dobro vratiti atribut na prethodnim skulpturama anđela. U prvoj zoni gdje su postavljene skulpture, očuvana je skulptura Djevice Marije iz šezdesetih godina koja je rađena na osnovu originala. Očuvano je i Sveto trojstvo, a skulpture koje nedostaju su skulpture anđela i sv. Matije. One se ponovno rade kod restauratorskog ateljea *Restauro*, a zbog toga kako bi se ponovno uklopili atributi sidra i križa koje su nekada te figure imale. Ono što se još pokazalo kao potrebno je da se arheološki otvori stubište koje je nekada bilo ispred spomenika. Zapravo je cijeli spomenik bio na stubama, jer je grad bio za 1,5 m niži u odnosu na današnju razinu terena. Spomenik je postavljen 1815. godine, a 50-ih godina su nasuli teren za pola metra da bi tamo formirali prvu tržnicu. Tu su zatrpali nekoliko stepenika. Pedeset godina kasnije, tj. krajem XIX. stoljeća radili su na isušivanju potoka kako bi se dobile današnje ulice. Tada je nasuto još oko metar zemlje, i stepenice su potpuno zatrpale. Današnji trg ispred Gradske kuće kojeg zovemo 'majmun plać' rađen je 1912. godine i tada je spomenik stajao ovako kako je danas postavljen. Kada smo radili temelj za spomenik, otkopali smo sve i na starom temelju postavili spome-

nik. Visina donjeg rada je niža za jedan metar. Mi ćemo otvoriti stepenice koje će biti ispod stakla. Time ćemo riješiti i pristupni plato oko spomenika koji je prema arhivskoj dokumentaciji nekada i bio zacrtan. To su radovi koji će se završiti u sljedećoj fazi, odnosno do punih 200 godina od postavljanja spomenika, kolovoza 2016. Spomenik je postavljen 20. kolovoza 1815. godine, pa se nadamo da ćemo na 200 godišnjicu spomenik ponovno predstaviti javnosti«.

RESTAURACIJA I ODRŽAVANJE

Kiparica i restauratorica kamenih skulptura, dipl. ing. zaštite spomenika **Karolina Biacsi** na restauraciji spomenika Svetog trojstva u Subotici s još troje suradnika radi već petnaest mjeseci. Iako uz nadzor neke grublje poslove može povjeriti suradnicima, većinu radova radi sama, tako da dnevno oko 18 sati provede u radionici. Restauratorski radovi iziskuju veliku koncentraciju i ne mogu se raditi na brzinu. Mora se voditi računa o tome da će spomenik stajati sljedećih pedesetak godina. O tijeku i samom načinu rada kaže:

»Radovi nisu planirani za ovako dugo razdoblje, ali sam iz iskustva znala kako se kod velikih zahvata kao što je ovaj događaju nepredviđene situacije. Spomenik Svetog trojstva rađen

Karolina Biacsi i Maja Rakočević-Cvijanov u restauratorskoj radionici

je od kamena pješčara i zna se da je u proteklih 150 godina na njemu bilo nekoliko restauratorskih zahvata. Postavljen je 1815. godine, a već šezdesetih godina XIX. stoljeća su zbog velike oštećenosti spomenika počele prve popravke. Pješčar kao materijal nije trajan, a ovo naše podneblje mu zbog klimatskih uvjeta pogotovo ne pogoduje. Postoji nekoliko vrsta kamena pješčara, a spomenik Svetog trojstva u Subotici je od pješčara krečnog veziva. To znači da se vezivo vremenom gubi i izlazi na površinu, na tim mjestima materijal ostaje bez veziva i vrlo brzo truli. Ovaj kamen se također zna listati po vertikalnim pukotinama i nije ga lako popraviti ili održavati. Kada bude završen, spomenik će biti zaštićen posebnim hidrofbnim sredstvom koje funkcionira na način da se uvlači u pore kamena i na unutrašnjost pora se kao tanak film zalijepi. On propušta vlagu i van i iznutra, ali ne dopu-

šta zadržavanje vode na površini. Spomenik je do sada bio pozicioniran na sjevernoj strani iza katedrale što je pridonijelo stvaranju i zadržavanju raznih mikroba na površini kamena, a sada će stajati na sunčanijem mjestu i nadam se da će to pridonijeti sporijem trošenju materijala i zaštite. Ipak, s vremena na vrijeme spomenik će se morati održavati i čistiti».

BUDUĆI IZGLED

Postojeće figure anđela na spomeniku izrađene su šezdesetih godina XX. stoljeća i ne odgovaraju u potpunosti prvobitnom izgledu. O načinu na koji se radovi na restauraciji provode i kako će u konačnici spomenik izgledati Biacsi govori:

»Figure koje sada izrađujemo rade se prema onima iz šezdesetih godina. O izgledu prvobitnih figura ne postoji dokumentacija osim nekoliko loših arhivskih slika jednog od anđela na kojima

se vidi da su mu krila u odnosu na kasnije figure bila nešto više duguljasta i primaknuta bliže tijelu. Nisu išla tako široko u slovo 'S' kao što je to slučaj na postojećim figurama. Najviše bih voljela da su se originali sačuvali i da su se oni mogli restaurirati ili umjesto njih rekonstrukciju uraditi umjesto da sada moram raditi rekonstrukciju originala na osnovu figura iz šezdesetih godina. Nove skulpture pokušavamo približiti originalnom izgledu, a pretpostavljala sam da su šezdesetih godina ipak uzeli kao primjer ono što je od originala ostalo i da nisu radili velike izmjene.

Razlika u odnosu na postojeće figure izrađene šezdesetih godina bit će ta što će figurama anđela biti vraćeni atributi koje su originalne figure držale u rukama – sidro i križ. Svi simboli kao što su oreoli, križevi i slično nekada su bili rađeni od kovanog željeza. Sada će sidro također biti

od kovanog željeza, a križ će biti izrađen od nehrđajućeg metala i iznutra će biti šupalj. Mislili smo kako bi križ od kovanog željeza bio previše težak za malu ruku anđela. Druga izmjena u odnosu na postojeće figure odnosi se na položaj draperija. Na figurama anđela iz šezdesetih godina držanje ruku bilo je promijenjeno, jer su im iz ruku izvadili simbole. Njihove ruke postavljene su na način da drže draperiju. Na novim figurama draperije će drugačije stajati, figure će biti elegantnije, više u stilu baroka. Kod rekonstrukcije sam morala voditi računa o tome da se na prednjoj strani spomenika dva anđela vide skupa i radi toga oni moraju biti usklađeni. Promatrajući ta dva anđela, mi kipari mogli smo primijetiti kako oni nisu bili djelo jednih ruku. Jedan je bio barokni, dok je drugi slabije uspio. Sada nekako moramo to ispraviti i napraviti harmoniju».

Aleksandra Prčić

Kako komentirate oslobađajuću presudu Vojislava Šešelja?

KREŠIMIR TKALAC,
Hrtkovci

Dehumanizirani zaključak

Iako je vijest o oslobađajućoj prvostupanjskoj presudi **Vojislavu Šešelj** kod Hrvata u Srijemu, a i onih koji su iz Srijema iseljeni, vjerojatno izazvala jedan veliki val nezadovoljstva i bolnih sjećanja na devedesete godine, takva presuda možda i nije neočekivana. A nije neočekivana iz više razloga. Jer sve i da nije bila oslobađajuća, nad tom presudom bi stajala jedna teška sjena suđenja koje je trajalo više od deset godina i koje je Šešelja iz položaja optuženog za teške ratne zločine, praktično dovelo u poziciju žrtve kojoj je uskraćeno pravo na suđenje u razumnom roku. Ako već i prihvatimo činjenicu da Sudsko vijeće smatra da Tužiteljstvo nije dokazalo krivicu, ono što je meni osobno ne samo neprihvatljivo, nego strašno u punom smislu te riječi, je stav Sudskog vijeća da su aktivnosti Šešelja na iseljavanju zapravo imale humanitarni karakter. Vrlo je teško shvatiti kojom se logikom vodilo Sudsko vijeće donoseći jedan takav dehumanizirani zaključak. Danas, dvadeset i četiri godine nakon progona Hrvata iz Hrtkovaca i Srijema, naša zajednica ubrzano nestaje, a ovakva jedna presuda nam oduzima pravo na istinu koja je samo jedna, a to je da smo bili nevine žrtve jedne zločinačke politike, u kojoj je Vojislav Šešelj bio jedan od izvršitelja. Siguran sam da moje mišljenje dijele i mnogi oni koji su ratnih devedestih, pod pritiskom ili zbog straha, morali napustiti svoje domove u Srijemu i potražiti utočište u Hrvatskoj.

S. D.

MIRKO PAULIĆ,
Nikinci

Presudit će sud povijesti

Pitamo se koliko nam sada poslije 24 godine znači da **Vojislav Šešelj** bude osuđen ili ne? U pritvoru je proveo nekih 11 godina, pa će to biti neka satisfakcija za njegovu nacionalističko-šovinističku politiku u Vojvodini. Nevjerojatno zvuči činjenica da je oslobođen netko tko je javno na mitingu u Hrtkovcima konkretno prozivao obitelji koje su i protiv svoje volje morali napustiti svoje mjesto, samo zato što su druge vjere i narodnosti, a mnogi su zbog toga i napustili svoje obiteljske kuće u Srijemu. Znači li to da sada svatko može nekažnjeno kad mu se to hoće da poziva na mržnju ili protjerivanje a da pri tome bude nekažnjen? Ili će možda ipak Vojislav Šešelj odgovarati pred sudom Srbije? Imajući u vidu današnju političku volju, čisto sumnjam da će pred bilo kojim sudom odgovarati, osim pred sudom povijesti, a budućnost će to siguran sam i potvrditi. Današnja vlast u općini Ruma, kao da ide sličnim putem sa svojom represivnom predizbornom kampanjom, otpuštajući sve one iz javnih poduzeća koji ih ne podržavaju i kao pod plaštom ankete s konkretnim pitanjem, jeste li za SNS ili niste, obilježe sve one koji to nisu. Nažalost, oslobađajuća presuda Vojislava Šešelja ide u prilog i jačanju desnice, napose sad pred izbore. Ali za obične i normalne ljude ovo ne bi trebalo ugroziti odnose između većinske i manjinske zajednice. Iskreno se nadam da će predstojeći lokalni i pokrajinski izbori pokazati da je normalnih ljudi ipak većina.

S. D.

IVAN VIDAKOVIĆ,
Sonta

Igre s pravdom i poviješću

Zbunjen sam, ne toliko odlukom Haškog tribunala da odbaci sve optužbe protiv **Šešelja**, nego psihozom koja se zbog toga stvara. Podjednako pratim i srbijanske i hrvatske medije i sve te oprečne priče izgledaju mi kao najbolja promidžba i preporuka za njega i njegove radikale za predstojeće izbore u Srbiji. Svi jako dobro znamo kakve reakcije kod jednog dijela biračkoga tijela na prostorima ove države izazivaju hrvatski mediji i obrnuto. Pretpostavljam da će jedan broj birača svoje glasove dati Šešelj upravo zbog vrlo negativnih javnih reakcija u hrvatskim medijima na njegovo oslobađanje. Tome će svakako pridonijeti i srbijanski mediji po meni prevelikim ustupanjem prostora ovoj temi i njezinom glavnom junaku. O Šešeljevom djelovanju u razdoblju na koje se odnosi optužnica znam iz medija i iz priča nekoliko dobrih poznanika iz Srijema i Slavonije. Osobno, nisam imao izravnih susreta s pripadnicima njegovih postrojbi, ali su mi veliku nelagodu, pa i strahove za opstanak u svom domu stvarali njegovi istupi u javnosti, koje su mediji redovito prenosili. Vjerujem da su sva ta ikonografija i vokabular mnoge stanovnike Vojvodine, u najvećem broju pripadnike mađarske i hrvatske manjine, ali i jedan broj pripadnika većinskog naroda, neizravno otjerali. Stoga mi ova odluka tribunala nije jasna. Čemu brojna svjedočenja, čemu prilično jasni dokazi o mnogim zlodjelima? Mislim da su se velike sile i u ovom slučaju svojim utjecajima jednostavno poigrale i s pravdom i s poviješću naše regije.

I. A.

**RAZGOVOR O KORIŠTENJU
ZNAKOVNOG JEZIKA:**
**FEBRONA BOJANOVIĆ, SUDSKI TUMAČ
I PREVODITELJICA ZA ZNAKOVNI JEZIK**

Koristi se svega 4.000 znakova

Znakovni jezik kojim se služe gluhojnoj osobe je na našim prostorima još uvijek vrlo nerazvijen, a svi bi trebali shvatiti kako je populaciji koja se njim služi život vrlo otežan i itekako im je potrebna naša pomoć. Znakovni jezik je koncem osamdesetih godina prošloga stoljeća u Strasbourgu priznat kao ravnopravan svjetski jezik, za razliku od prijašnjih vremena kada se primjerice nisu mogli zaposliti ili svjedočiti na sudu, gluhojnoj osobe danas imaju sva prava koja su im bila uskraćivana. U želji da znakovni jezik barem malo približimo široj javnosti zamoli smo sudskog tumača i predvoditeljicu za Suboticu i Sjeverno-bački okrug **Febronu Bojanović** za razgovor na ovu temu.

Kako i kada ste naučili koristiti se znakovnim jezikom?

Moja sestra je gluhojnjema i ona me je naučila znakovni jezik, jer joj je bilo potrebno da uz sebe ima nekoga tko će je moći shvatiti, te joj pomoći u ostvarenju njenih želja i potreba. Imala sam svega tri godine kada je ona meni već počela namještati prstiće i kako se u tom ranom životnom razdoblju sve brzo uči, tako sam i ja počela svladavati brojne znakove. To je i meni pomoglo da postanem tumač i prevoditeljica, jer je potrebno duže vrijeme adaptacije i mogućnosti shvaćanja uma, te psihologije osoba koje ne čuju. Potrebno je vrijeme kako bi se u potpunosti pojmovno moglo shvatiti njihove geste i kultura.

Koliko znakova je u uporabi u Srbiji?

Prema posljednjim podacima u Srbiji se koristi svega 4.000 znakova u komunikaciji zna-

kovnim jezikom, što je veoma malo. Sve se poglavito svodi na pojmove, ali bi se detaljno pojašnjavanje trebalo umnogome proširiti. Jer, kada se takva osoba nađe u specifičnoj situaciji, u Hitnoj pomoći ili na sudu, pored njega bi trebao biti profesionalni tumač i prevoditelj, a ne samo netko tko poznaje znakove. Veoma je važno do sitnica pojasniti neki događaj, kako određena osoba ne bi bila oštećena ili kako ne bi nastao neki veći problem. Primjerice, kada trebam na sudu prevoditi neku osobu koju prije nikada nisam vidjela, prvo moram s njom obaviti kratak razgovor, procijeniti njezin IQ i ustvrditi sve relevantne činitelje koji bi mogli otežati komunikaciju (naočale, svjetlost u prostoriji, trema i sl.). Također, i moja garderoba mora biti najčešće jednobojna ili ne previše šarena zbog kontrasta prilikom gestikulacije, pokreti moraju biti na nekoj normalnoj razini (ne spori ili prebrzi), jer svi ti detalji mogu utjecati na kvalitetu komunikacije i potrebnu opuštenost gluhojnjeme osobe čiji iskaz treba tumačiti. Osobito kada su u pitanju osobe koje nisu školovane i koriste samo logičke geste.

STRUČNO USAVRŠAVANJE

Naša sugovornica se kontinuirano usavršava na polju znakovnog jezika, te je polagala nekoliko stručnih testova u Beogradu i Novom Sadu a redovito pohađa seminare za sudske tumače, te posjeduje najviši rang ove funkcije u Srbiji.

Kako izgleda komunikacija kad su u pitanju stranci i postoji li moguće nerazumijevanje između dvije gluhojnjeme osobe?

To su upravo situacije kada postajemo svjesni činjenice kako je naš jezik mnogo siromašniji i pokušavamo shvatiti njihove znakove. Konkretno, 30-40 posto znakova su jednaki, ali je za razumijevanje cijele misli ili rečenice potrebno malo više vremena, jer oni imaju mnogo više detalja u gestama. Stranci mi govore kako me razumiju, ali im određeni znaci nisu jasni, pa se onda pokušavamo razumjeti i objasniti logikom. Zapadne europske zemlje su daleko odmakle u razvijenosti znakovnog jezika u odnosu na ovaj istočni dio kontinenta, i postoji velika razlika u kvaliteti komunikacije. Dodatno, u ovim sredinama postoje brojni tumači, te mnogo, mnogo društvene pomoći i beneficija gluhim osobama.

Kako izgleda komunikacija između gluhojnjemih osoba s prostora bivše Jugoslavije, konkretno razumiju li se dobro u komunikaciji osobe iz Srbije i Hrvatske?

S obzirom na to da putem brojnih televizijskih programa možemo vidjeti kako prilikom skupštinskih prijenosa, dnevnika ili sličnih informativnih emisija u kvadratićima postoji i znakovno tumačenje, mogu reći kako su sve geste s prostora nekadašnje zajedničke države još uvijek jednake i svi se mogu dobro razumjeti. Ništa se nije promijenilo, sa susjedima iz Hrvatske postoji dobra suradnja kroz poslovne i prijateljske susrete. Žao mi je samo što se još uvijek ništa nije uradilo na planu uvođenja novih riječi odnosno geste, kako bismo mogli napredovati i ići ukorak s razvijenim svijetom.

Dražen Prčić

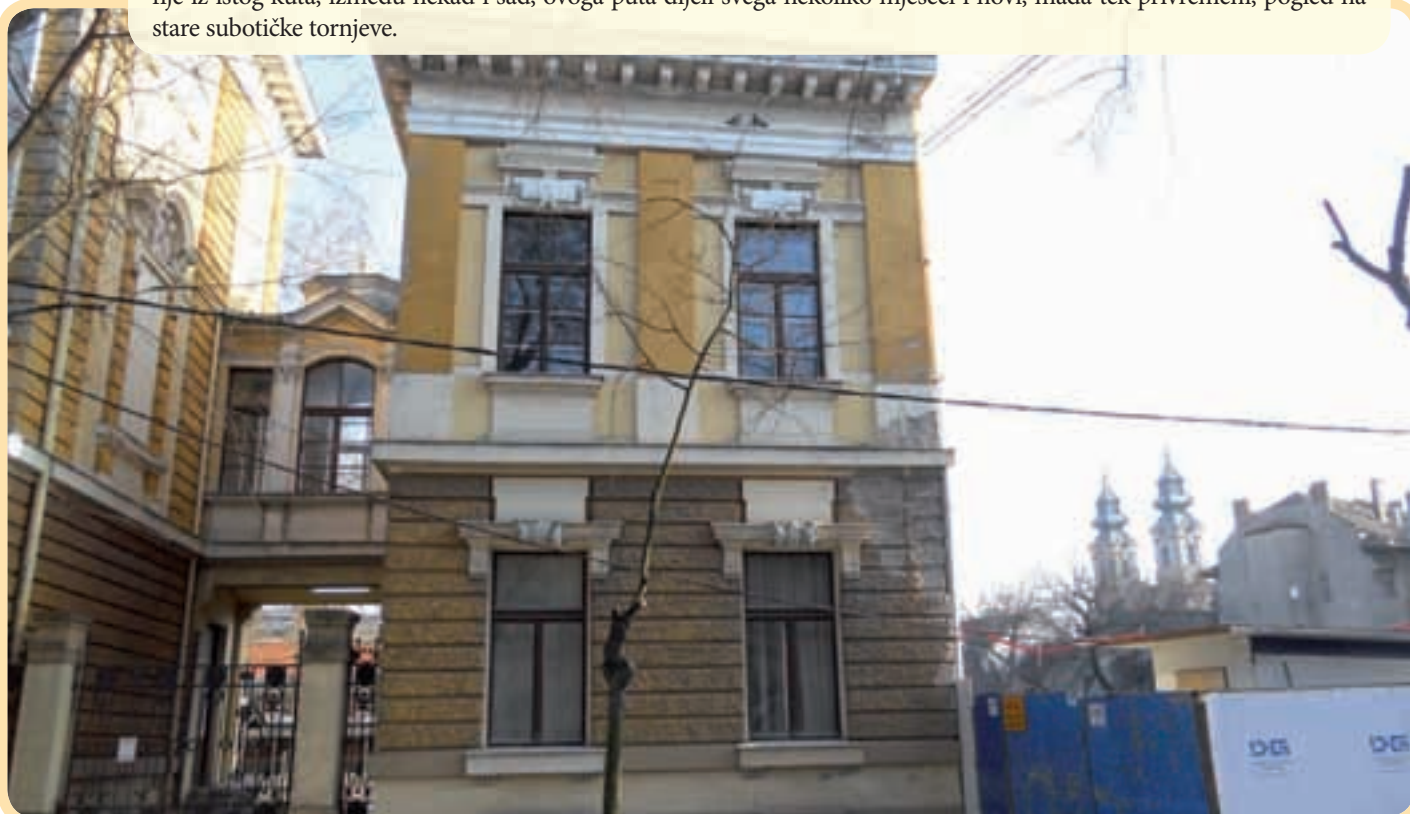
Novi pogled na tornjeve

Kada je u studenom 2015. počelo rušenje dvije zgrade u Ulici Sándora Petőfija, a dio javnosti opet žestoko reagirao na nestajanje objekata iz daleke prošlosti, nadležni su dali tumačenje o novoj vizuri zacrtanoj još Generalnim urbanističkim planom iz 2006. godine, kojim su još tada ovi objekti predviđeni za rušenje. Deset godina kasnije nakon spomenutog plana kuće su nestale, zajedno s nekomfortnim uvjetima stanovanja. U njih, kažu, predugo nije ulagano. Glasovi protiv podizanja nove moderne višekatnice u »pravoj subotičkoj ulici«, kako su je opisali i nazvali u nizu priopćenja i reagiranja, nisu zaustavili već započetu realizaciju, prostor su zauzeli radni strojevi.

S praznog placa ovog proljeća otkrio se novi pogled na tornjeve crkve sv. Terezije Avilske na obližnjem Trgu sv. Terezije, sakriven do sada krovovima, a bit će i ubuduće podizanjem novog poslovno-stambenog objekta. Dvije fotografije iz istog kuta, između nekad i sad, ovoga puta dijeli svega nekoliko mjeseci i novi, mada tek privremeni, pogled na stare subotičke tornjeve.

NEKAD
i
SAD

K. K.

JKP Pogrebno obavlja veći dio poslova oko sprovoda

Gradsko vijeće Subotice je na svojoj sjednici održanoj 24. ožujka donijelo odluku prema kojoj će sve poslove oko sprovoda u gradu obavljati JKP *Pogrebno*, dok će poslove prijevoza posmrtnih ostataka moći obavljati i privatna poduzeća. Ovu odluku Skupština grada je na sjednici 31. ožujka i usvojila (31 glas za – 12 protiv). Odluka je donijeta na temelju stava Ustavnog suda da odluka Skupštine grada iz 1998. godine nije u skladu s aktualnim Zakonom o komunalnoj djelatnosti, donijetim 2011. godine. Kako je navedeno u odluci Suda, na temelju podnijete inicijative za ocjenu ustavnosti i zakonitosti, utvrđeno je da nadležno javno poduzeće ne može povjeravati drugim poduzećima poslove iz ove oblasti, jer je to u suprotnosti sa Zakonom o komunalnim djelatnostima. Skupština grada Subotice spornu odluku, koja je donijeta 1998. godine, nije uskladila s novim zakonskim rješenjima iz 2012. godine, iako je imala prijelazno razdoblje od šest mjeseci.

Gradskog vijeća prema kojoj će sve poslove vezane uz sprovod na teritoriju grada ubuduće obavljati JKP *Pogrebno*, smatrajući kako će im ovom odlukom biti uskraćeno bavljenje određenim poslovima u svezi njihove djelatnosti. Konferenciji je prisustvovao i tajnik Međunarodne biskupske konferencije svetog Ćirila i Metodija mr.

Prosvjed privatnih pogrebnih poduzeća

Dva dana prije 39. sjednice Skupštine grada, tri privatna pogrebna poduzeća *Funero*, *Urna* i *Korpus* sazvali su konferenciju za novinare na kojoj su izrazili negodovanje i primjedbe zbog Odluke

Mirko Štefković, koji je govorio o tome na koji način će se nova Odluka o sprovođenju odraziti na mogućnost crkve da upravlja grobljima u svom vlasništvu. Istaknuo je i da nakon više od godinu dana nije dobijen odgovor od nadležnog ministarstva od kojeg je traženo tumačenje odredbi Zakona o komunalnim djelatnostima koje se odnose na ovu oblast.

GRAD SUBOTICA

GRADSKA UPRAVA

TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s članom 45a. Zakona o planiranju i izgradnji (Službeni glasnik RS, br. 72/09, 81/09-ispravka, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14 i 145/14)

o g l a š a v a

RANI JAVNI UVID POVODOM IZRADE

- Plana detaljne regulacije za dio radne zone Zorka sjeveroistočno od Ulice Edvina Zdovca
- Plana detaljne regulacije za obalni pojas Ludaškog jezera

Odluke o izradi navedenih planova su objavljene u Službenom listu Grada Subotice broj 16/16.

Rani javni uvid održat će se u trajanju od 15 dana, od 11. travnja do 25. travnja 2016. godine radnim danima od 8-15 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg Slobode 1, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202/1.

Tajništvo za građevinarstvo, kao nositelj izrade navedenih planova, organizira rani javni uvid u cilju upoznavanja javnosti s općim ciljevima i svrhom izrade navedenih planova, mogućim rješenjima za razvoj prostornih cjelina, mogućim rješenjima za urbanu obnovu, kao i efektima planiranja.

Pozivaju se tijela, organizacije i javna poduzeća koji su ovlaštena da utvrđuju uvjete za zaštitu i uređenje prostora i izgradnju objekata da daju mišljenje u pogledu uvjeta i neophodnog obima i stupnja procjene utjecaja na životni okoliš.

Pravna i fizička lica mogu dostaviti primjedbe i sugestije u pisanoj formi Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), Trg slobode 1, do 25. travnja 2016. god. Primjedbe i sugestije pravnih i fizičkih lica koje evidentira nositelj izrade mogu utjecati na planska rješenja.

EUROPSKI USPJEH SOMBORSKIH GOLUBARA

Krunisani pernati ljepotani

Na nedavno održanoj izložbi golubova i živine u Bugarskoj somborski odgajivači dostojno su predstavili grad koji ima četiri priznate pasmine golubova i jednu pasminu koka. Iz Sofije su se vratili čak s pet odličja

Na prvoj Europskoj izložbi balkanskih pasmina golubova i živine uspješno su se predstavili somborski golubari koji su se iz glavnog grada Bugarske vratili s nekoliko priznanja, točnije titula europskih šampiona.

»Idea za organiziranje prve Europske izložbe balkanskih pasmina golubova rodila se prije

rana ova prva balkanska izložba, a domaćin je bila Sofija«, kaže predsjednik Saveza odgajivača sitnih životinja Srbije, tajnik Društva odgajivača sitnih životinja Sombor 1871 i golubar **Igor Gromilović**.

Naredna izložba bit će održana 2017. godine u Virovitici u Hrvatskoj. Srbija bi domaćin mogla biti 2018. ili 2019. godine,

mislim da bismo kao domaćini bili u stanju organizirati uspješno Europsku izložbu«, kaže Gromilović.

SOMBORSKE PASMINE

Na ovoj prvoj izložbi Srbija se predstavila sa 118 primjeraka golubova, odnosno sa 17 autohtonih pasmina golubova i s osam

ovaj prvi susret prikazali ono najbolje što smo mogli. Kada je riječ o pasminama peradi, Srbiju je predstavljala somborska kaporka, a među 17 autohtonih pasmina golubova tri su bile somborske – somborski plavosrcasti, somborski dugokljuni letač i somborski bjelogačasti letač. Somborski dugokljuni letač je stara pasmina, ističe se dugim kljunom. Somborski plavosrcasti također stara pasmina, a na izložbi smo pokazali ujednačene primjerke tih golubova«, pojašnjava Igor.

Izložba u Bugarskoj kruna je izložbene sezone 2015./16. godine, a somborski golubari iz Sofije su se vratili s čak pet priznanja. **Pavle Malbašić** osvojio je titulu europskog šampiona kod pasmine somborski plavosrcasti letač, a titule europskih majstora odgoja, najprestižnije nagrade u Europi, osvojili su Igor Gromilović s kolekcijom somborskih dugokljunih letača i **Josip Parčetić**, bački izložbeni pismoša. Gromilović i Parčetić plasirali su se među 20 najboljih odgajivača Europe i dobili su posebna priznanja europskog saveza. Pavle Malbašić odgajivač je somborskog plavosrcastog goluba kome on uvijek u odnosu na ostale pasmine, pa i one somborske, daje prednost.

»To je jedan lijep golub i gdje god da se pojavi na izložbi uvijek je uočljiv i ističe se u odnosu na druge pasmine golubova. To je golub plavo-bijele boje. Pasma je nastala 1928. godine i od tada se samo usavršava. Teško je očuvati autohtonost pasmine, jer se

dvije godine kada je u Sarajevu održana Europska skupština svih golubarskih saveza. S obzirom na to da je, kako za naše odgajivače tako i one iz okruženja, odlazak na europske izložbe skup, došli smo na ideju organizirati izložbu koja će okupiti balkanske države. Tako je organizi-

a Somborci se nadaju da će, s obzirom na tradiciju i činjenicu da Sombor ima četiri autohtone pasmine golubova i jednu rasu živine, baš Sombor biti i domaćin.

»I ne samo to: mi smo najstarije društvo, ne samo u Srbiji već i u cijeloj Europi. Isto tako

primjeraka živine, odnosno jednom pasminom.

»Tih 17 autohtonih pasmina golubova i jedna peradi nije sve što u Srbiji postoji od autohtonih pasmina, ali, s obzirom na to da je riječ o europskoj izložbi, za tako nešto treba se temeljno pripremiti, tako da smo za

Igor Gromilović i Pavle Malbašić

golubovi međusobno ukrštaju, a s druge strane sve je manje odgajivača. Naročito je ugrožena naša pasmina somborski dugokljuni golub, jer tu pasminu u Somboru drži samo desetak golubara. Ovih plavoscrastih još ima, jer je više golubara koju drže tu pasminu«, kaže Pavle, a na naš upit gdje somborskog plavoscrastog goluba ima još osim u Somboru s ponosom odgovara da ga ima u Bosni, Mađarskoj, Bugarskoj, Njemačkoj, jer je to pasmina koja se posljednjih godina proširila i u druge države, prije svega zahvaljujući odgajivačima koji se tim golubom pojavljuju na sajmovima i izložbama, što je njena svojevrsna promocija.

Pavle je golubariti počeo još kao dječak, a iza njega je četrdesetak godina golubarskog staža.

EUROPSKI MAJSTOR ODGOJA

Igor Gomilović ne samo da je netko tko vodi i brine odgajivačima sitnih životinja iz cijele države već je i sam golubar. S obzirom na titulu europskog majstora odgoja koju je osvojio u Bugarskoj, bez dvojbe je u tome uspješan.

»Da bi se ta titula osvojila golubovi moraju biti ujednačeni, kolekcija mora biti idealna i ne smije imati manje od 93 poena, što znači da golubovi moraju biti ocijenjeni odličnom ocjenom. Ja sam odrastao uz golubove, doslovce sam u golubarstvu i prohodao, jer su golubari bili i moj dida i otac, što znači da sam treća generacija golubara u obitelji.

Treba mnogo truda i ljubavi za bavljenje golubovima da bi se uopće moglo otići na takvu manifestaciju, pa onda i zaslužiti ovakvu titulu«, kaže Igor.

A somborski dugokljuni letač, za koga je Igor i nagrađen, stara je somborska pasmina koja postoji više od 200 godina, a karakteriziraju ga izdužena glava i dug kljun. Ne gaj i Igor slučajno somborskog dugokljunog letača. Kaže da tako on i njegov otac žele dati doprinos očuvanju rase, kojoj zbog malog broja odgajivača prijeti izumiranje.

»Sve svoje slobodno vrijeme posvećujem golubovima. Od rujna do kraja siječnja, kada krene sezona izložbi i sajмова, svaki vikend sam u drugom gradu. Ostavio sam sve ono što i mene kao i druge mlade privlači samo da bih se mogao posvetiti golubovima. Tu mi je značajna pomoć oca **Josipa**, koji pomaže savjetima, daje mi smjernice. Nadam se da je ponosan na to što i ja nastavljam obiteljsku tradiciju, ali i na to što se evo, prvi puta za 35 godina koliko postoji Savez odgajivača sitnih životinja Srbije, na čelu nalazi jedan Somborac i to njegov sin«, kaže Igor.

Sezona sajмова i izložbi je prošla, ali to ne znači da golubari sada imaju manje posla i aktivnosti oko svojih golubova.

»Sada počinje ono najzanimljivije: sparivanje, leženje mladih golubova i njihov odgoj. Sad golubarimo i uživamo«, kaže Pavle.

Zlata Vasiljević

TJEDAN U BAČKOJ

Ima li šanse za novi početak?

Dogodio se u Somboru prošlog tjedna Sajam poduzetništva *Šansa za novi početak*. Otišla sam na taj sajam u nadi da ću tu naći dovoljno zanimljivog materijala za neku priču, a zapravo ponovilo se ono već viđeno. Manifestacija sve na nivou, sa zvučnim imenima organizatora, poznatim štandovima državnih institucija i organizacije koje godinama nude jedno te isto i oni koji su na taj sajam došli vjerojatno svjesni da ne treba previše toga očekivati, ali opet radoznali da vide krije li se u tom nazivu *Šansa za novi početak* možda i za njih neka nova šansa. Iskreno, nisam sačekala kraj, ali sumnjam da je bilo onih koji su poslije ovog sajma otišli s čvrstim uvjerenjem da svoj novac, naravno ako ga imaju, mogu uložiti u nešto od čega će, ako ne odmah, a ono za godinu-dvije moći živjeti. Za početak suglasili smo se jedan visoki gost (i sam poduzetnik) i ja da je ključna ideja i planiranje. Suglasile smo se jedna visoka gošća i ja da statistika ne ide ni malo u prilog šansi za novi početak, jer se u Srbiji više poduzetničkih radnji zatvara, nego što se otvori. Ali, dodaje ona, nije toliko bitno promijeniti tu statistiku već svijest ljudi koji moraju znati da ne mogu svi raditi u javnom sektoru, a jedan od načina zapošljavanja je vlastiti posao. I još je kazala da ne treba lako odustajati. Neki uspješni poduzetnici posao su razvili iz drugog ili trećeg puta. Ne sumnjam da je tako, ali za taj drugi ili treći put treba imati novca, pa i snage za boriti se iznova i iznova. A to mnogi nemaju.

I sada, dok pišem ovaj tjedni pregled, na umu mi je jedno ključno pitanje, koje sam trebala postaviti ovima koje sam maloprije spomenula – zašto nitko ne osmisli način kako da ljudi prodaju ono što proizvedu? Zašto neka udruga, asocijacija ili kako se već zove ne okupi recimo sve proizvođače tijesta i omogući im da svoju robu plasiraju u neki veliki tržišni centar? Zašto se ne potruže da primjerice proizvođačima zamrznutog voća ili zimnice nađu put do europskih, pa zašto ne i ruskih, kupaca? To bi bila neusporedivo veća pomoć od onih 130.000 ili 160.000 dinara koje se bespovratno daju za pokretanje posla. Oni koji se upuštaju u neki posao taj novac sigurno imaju, ali ono što je »crna rupa« pred njima je kako i komu prodati svoje proizvode. I još jedna važna stvar: kako to naplatiti? Gledajući i slušajući, onako sa strane, mislim da je to najveći problem onih koji bi da se oprobaju u nekom svom poslu. Lako je osnovati poduzetničku radnju ili poduzeće, lako je sebi prikačiti titulu direktora, ali opstati i pozitivno raditi to je već nešto drugo.

Z. V.

PRIPREME ZA SJETVU U SRIJEMU

Kako god okreneš, ne valja

Mnogi neuspjesi u proizvodnji događaju se najčešće zbog propusta u sjetvi, budući se oni uglavnom ne mogu ili se teško mogu ispraviti * Poljoprivrednici iz Srijema nezadovoljni su smanjenim poticajima za ratarsku proizvodnju koje su s prošlogodišnjih 12.000 smanjene na 4.000 dinara

NEZADOVOLJSTVO ZBOG UMANJENIH POTICAJA

Poljoprivrednici iz Srijema nezadovoljni su smanjenim poticajima za ratarsku proizvodnju koje su ove godine s prošlogodišnjih 12.000 smanjene na 4.000 dinara. Navode da su od poticaja mogli kupiti potrebno gnojivo za prehranu pšenice i jedan dio nafte, a ove godine od poticaja nisu u mogućnosti platiti ni zdravstveno i mirovinsko osiguranje. Jedan od njih je i **Goran Barišić** iz Šida koji obrađuje 90 jutara zemlje.

»Dosta su nas sputali smanjeni poticaji. Ne vjerujem da će mi se ove godine proizvodnja isplatiti. Država vrlo dobro zna da će se sva zemlja posijati, jer nitko od nas neće ostaviti zemlju u parlogu. Nadao sam se da će se barem cijene arendi zemljišta smanjiti. Međutim, većina i od

Povoljne vremenske prilike pogoduju ratarima, pa u Srijemu već uvelike pripremaju zemljište za proljetnu sjetvu. Trenutačno se radi pred-sjetvena priprema zatvaranje prve zimske brazde i rasturanje mineralnog gnojiva, kako bi se zemljište pripremila za sjetvu kukuruza, soje i suncokreta. Međutim, mnogi poljoprivrednici iz Srijema nezadovoljni su smanjenim poticajima za ratarsku proizvodnju i s neizvjesnošću dočekuju proljetnu sjetvu plašeći se da im se ove godine proizvodnja ratarskih kultura neće isplatiti.

ŠTO PRIJE URADITI PRIPREMU

Na teritoriju šidske općine, poljoprivrednici obrađuju 28.791 hektar zemljišta, a uglavnom se siju ratarske kulture soja, suncokret, kukuruz i šećerna repa. Sjetva šećerne repe je u tijeku, a prema preporukama poljoprivrednih stručnjaka, optimalno je da se okonča do 5. travnja. Što se tiče ostalih ratarskih kultura, savjetodavci preporučuju da se u što kraćem roku izvrši odgovarajuća priprema zemljišta.

»Poljoprivrednici već znaju da se što prije treba obaviti priprema zemljišta i zatvoriti brazde, kako bi se sačuvala vlaga koja se do sada akumulirala u zemljištu. Također, trebaju izvršiti agrotehničku pripremu, primijeniti određenu količinu mineralnog gnojiva, a kasnije zaštitu od korova. Sjetva suncokreta mogla bi početi, s obzirom na temperature«, ističe **Dejan Vučeno** iz Ureda za poljoprivredu Općine Šid.

Jedna od osnovnih pretpostavki visokog prinosa je optimalni broj biljaka po jedinici površine. Mnogi neuspjesi u proizvodnji događaju se najčešće zbog propusta u sjetvi, budući se oni uglavnom ne mogu ili se teško mogu ispraviti.

Ranija sjetva je u sušnim godinama u prednosti nad kasnom. Ranije posijane biljke djelomice izbjegnu visoke temperature i sušu u najkritičnijim razdobljima za razvoj. Datum sjetve ima manji efekt na prinos ranih sorti i hibrida nego kod kasnih. Zbog toga kasne sorte i hibride, prema preporukama stručnjaka, treba sijati u ranijim rokovima sjetve. Kao važnu stvar prilikom sjetve stručnjaci navode i međuredno rastojanje.

»Dubina sjetve je važna kako bi nicanje bilo sigurno i ujednačeno. Ukoliko je sjeme posijano duboko, a zemljište pri tome hladno, nicanje će trajati dugo i može doći do oštećenja klijanaca. Ukoliko je sjeme posijano isuviše plitko, postoji mogućnost isušivanja površinskog sloja zemljišta, što može usporiti klijanje ili dovesti do sušenja

Goran Barišić

već isključivo zrna«, savjetuju iz Ureda za poljoprivredu.

Zbog ekstremno visokih temperatura prošle godine, rod ratarskih kultura bio je znatno umanjen.

tih ljudi je u kreditima za mehanizaciju, tako da i oni imaju problem«, kaže Barišić.

Zbog prošlogodišnje suše veliki broj poljoprivrednika je ostao dužan, jer su uglavnom

sjeme i gnojivo uzimali na dug. Kamate se moraju platiti a kakva će biti godina, to nitko ne može predvidjeti.

»Ne vjerujem da ću ove godine imati velike koristi od zemlje. Ako godina bude bila rodna, država će smanjiti cijenu. Ako bude sušna, cijene nekad ostanu iste. Dakle, kako god okreneš, ne valja. Jednostavno ne znam što ću raditi, a razmišljam i da odustanem od zemlje. Najvjerojatnije ću smanjivati obradu, jer znam da ću stalno ići u minus kao i većina poljoprivrednika.«

Barišić se bavi i voćarstvom. Nada se da će se kroz tu granu poljoprivrede moći makar malo nadopuniti prihode.

»Na nešto više od jutra zemlje imam šljivik i na jednom jutru zasadio sam orahe. Međutim, ni cijena šljiva nije velika. Prošle godine bila je 20-25 dinara po kilogramu na veliko tako da je i to nesigurno. A to što pričaju za tržište u Rusiji, to je smiješno. Mi od toga nemamo velike koristi. Veliki proizvođači svoju robu mogu prodati, a mi sitni jako teško.«

S. Darabašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 14. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODREĐIVANJE OBIMA I SADRŽAJA STUDIJE O PROCJENI UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Poduzeće za projektiranje *SUPPORT DOO*, Subotica, ovlašteno od nositelja projekta *PATENT CO DOO* Mišićevo, Vlade Četkovića br.1a podnio je Zahtjev za određivanje obima i sadržaja studije o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: »FABRIKA STOČNE HRANE« na katastarskoj parceli 10603/5 KO Bajmak, (45. 993704°, 19.485744°,) Mišićevo, Vlade Četkovića br.1a.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od petnaest dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi obima i sadržaja sadržaja procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu: zivotnasredina@subotica.rs.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta: PP Ravnica, AD Bajmak, Zubačište 72/a, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »TOVILIŠTE SVINJA 6x15,20x42,63 KAPACITETA 3.750 TOVLJENIKA U TURNUSU« zaveden pod brojem IV-08-501-29/2016, a koji se planira na katastarskoj parceli 7572 KO Bajmak (45.969746, 19.401718).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odseka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

TJEDAN U SRIJEMU

Velika očekivanja

Nizom predizbornih aktivnosti stranaka koje će odmjeriti snage na predstojećim lokalnim i pokrajinskim izborima, obilježen je prethodni tjedan u Srijemu. Opći zaključak svih lidera vodećih stranaka bio je da se konačno sve mora mijenjati kako bi građanima na ovim prostorima bilo bolje. Lideri pojedinih stranaka proteklog tjedna posjetili su općine u Srijemu gdje su se predstavili građanima i sreli se sa svojim partijskim kolegama i koalicijskim partnerima. Naravno, svi oni su predstavili svoje programe za boljitak i prosperitet regije. Zanimljivo je da većina čelnika stranaka očekuje pobjedu na predstojećim izborima. Samouvjereno izjavljuju da će samo njihova pobjeda pridonijeti ozdravljenju gospodarstva nudeći i obećavajući nove investicije i nova radna mjesta. Tako je na primjer aktualni gradonačelnik Beograda **Siniša Mali** posjetio općinu Pećinci gdje je nakon razgovora s povjerenikom pećinačkog odbora Srpske napredne stranke **Miloradom Pantićem** konstatirao kako su, unatoč naslijeđenim dugovanjima, i Beograd i Pećinci uspjeli održati visok nivo socijalnih davanja i brigu o najugroženijim građanima. Što se tiče Srijemske Mitrovice, i iz ovog srijemskog grada poručuju da SNS očekuje uvjerljivu pobjedu na predstojećim izborima, a svoju tvrdnju potkrepljuju time što premijer **Aleksandar Vučić** smatra Mitrovicu značajnom regijom u Vojvodini a i ima dosta povjerenja u povjerenika mitrovačkog SNS-a **Branislava Nedimovića**. Poruku građanima poslali su i s konvencije SPS-a i JS-a u Srijemskoj Mitrovici. A poruka glasi da će se SPS i njeni koalicijski partneri zalagati za jaku, razvijenu i bogatu Srbiju i Vojvodinu. Velika očekivanja od predstojećih izbora imaju i čelnici Lige socijaldemokrata Vojvodine. Kako je izjavio **Nenad Čanak** prilikom posjete Šidu, Liga mora preuzeti odgovornost u Vojvodini, kao jedna od rijetkih proeuropskih blago ljevičarskih demokratskih organizacija, koja će imati jak glas koji će se čuti i izvan granica Vojvodine. A što se tiče Srpske radikalne stranke, svakodnevno se u gradovima Srijema može čuti da je brojnost pripadnika te desničarske stranke iz dana u dan sve veća, posebno nakon oslobađajuće presude **Vojislava Šešelja**. Proteklog tjedna zabilježeno je jedino slavlje u njihovim općinskim odborima nakon vijesti o Šešeljevoj oslobađajućoj presudi. Pored svih ponuđenih opcija, kao se moglo čuti, Srijemci se ipak nadaju da desničarska struja neće prevagnuti na predstojećim izborima.

S. D.

HRT SNIMA DOKUMENTARNI SERIJAL O BUNJEVAČKIM TAMBURAŠIMA U SUBOTICI I OKOLICI

Zaboravljene pisme, zaboravljeni ljudi

Na setu u Tavankutu: Branko Ištvančić

Nakon ostvarenja *Od zrna do slike*, koji se bavi slamarkama i njihovim stvaralaštvom, redatelj **Branko Ištvančić** se ponovno vraća svome zavičaju, u nastojanju da u filmskom mediju zabilježi još jedan dio kulturne baštine bunjevačkih Hrvata. Riječ je o dokumentarnom serijalu (od dvije ili tri epizode) o bunjevačkim tamburašima iz Subotice i okolice koji se snima za Hrvatsku televiziju (HRT), odnosno za potrebe njihova Uredništva emisija pučke i predajne kulture.

Tim povodom, ekipa HRT-a je od četvrtka 31. ožujka do ponedjeljka 4. travnja boravila u Subotici i Tavankutu, gdje je snimila prvi dio materijala za spomenuti serijal, čiji je radni naziv *Zaboravljene pisme, zaboravljeni ljudi*.

OD LEGENDI DO DANAS

Serijal će nastojati ispričati priču o tamburašima od 20-ih godina prošloga stoljeća do danas. »Osim pojedinaca, bojim se da o zaštiti ove vrste glazbenog stvaralaštva institucije slabo

ili nedovoljno skrbe. A neki fenomeni, pa i vrijednosti, polako nestaju«, kaže za HR redatelj Branko Ištvančić.

»Dio priče bit će posvećen **Peri Tumbasu Haji** koji je legenda tamburaške glazbe s ovih prostora. Razgovarat ćemo se s najstarijom generacijom živućih tamburaša, od kojih su neki svirali s Hajom. Pratimo i druge generacije, sve do današnjih generacija koje se bave tamburaškom glazbom. Siguran sam da će film imati dobar prijem kod publike«, dodaje on.

Urednik emisija pučke i pre-

dajne kulture na HRT-u **Aleksej Pavlovsky** kaže kako će se serijal baviti i društvenim kontekstima u kojima su određene stvari vezane za tamburašku glazbu nastajale ili se mijenjale.

»Cilj nam je zabilježiti promjene koje su se događale, repertoar koji se mijenjao, što je bilo popularno nekad, a što sada. Zanima nas i razvoj orkestra s jedne, te *bandi* s druge strane. Isto tako, važno nam je progovoriti i o sudbini i identitetu bunjevačkih Hrvata, koji je prilično izražen u tamburaškoj glazbi«, kaže Pavlovsky.

Kod Nuneta u radionici

Snimanje probe HGU Festival bunjevački pisama

Stručni suradnik i narator u filmu: Vojislav Temunović i Zlatko Romić

SUGOVORNICI I LOKACIJE

Plan snimanja obuhvaćao je više sugovornika i različitih lokacija. Snimljeni su razgovori s tamburašima poput **Josipa Stantića**, **Stipana Prčića Baće**, **Antuna Letića Nuneta**, **Vojislava Temunovića** (koji je i stručni suradnik na realizaciji filma), **Stipana Jaramazovića**, **Marinka Piukovića** i drugih.

»Klape« su »pale« i u Zavičajnom odjelu Gradske knjižnice gdje se čuvaju Hajini notni zapisi, u Muzičkoj školi na satima tambure, kao i na probama tamburaša HGU Festival bunjevački pisama i tavankutskog HKPD-a *Matija Gubec*.

Kroz priču o tamburašima vodit će nas subotički novinar **Zlatko Romić**, koji se također našao pred kamerama a bit će

potpisan s dvije uloge – kao protagonist i kao narator.

SVIRCI I ANEGDOTE

Vjerojatno najzanimljiviji »set« bio je onaj u nedjelju popodne na etnoslašu *Balažević* u Tavankutu, gdje su se okupili svirci. Osim svirke, u njihovom se »divanu« (kako pred uključenim tako i pred isključenim

kamerama) moglo čuti puno zanimljivih priča i anegdota iz tamburaškog miljea. Bila je to prilika da se, kazano riječima čuvenog redatelja **Zorana Tadića**, »ukrade od života« kako bi dokumentarac u konačnici bio što uvjerljiviji i autentičniji.

Dugi dio snimanja planiran je za rujnu ove godine. Nakon toga slijedi montaža, a na »malim ekranima« moći ćemo ga pogledati sljedeće godine. Ištvančić kaže kako postoji mogućnost da se od serijala napravi dokumentarni film koji bi poslije bio prikazivan na festivalima. Mnogi sudionici ovoga projekta slažu se da su *Zaboravljene pisme* svojevrsno priznanje ovdašnjim tamburašima, ali i prilika da se poveća vidljivost ovog dijela kulturnog stvaralaštva vojvođanskih Hrvata u matičnoj domovini. A Ištvančić tu ne planira stati: u planu mu je, kaže, snimiti još filmova koji za temu imaju bunjevačke Hrvate u Bačkoj.

D. B. P.

Stipan Jaramazović pokazuje Hajine notne zapise

U razgovoru s Marinkom Piukovićem

Č'a Grgina huncutarija nasmijala Somborce

SOMBOR – HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice gostovalo je prošle srijede u somborskom Narodnom kazalištu s predstavom *Č'a Grgina huncutarija*. Predstava je rađena po tekstu **Đure Franciškovića** u adaptaciji i režiji **Marjana Kiša**. Predstava je nasmijala somborske gledatelje, koji su amatere *Bunjevačkog kola* s pozornice ispratili velikim pljeskom. Gledatelji su uživali u vrcavim dosjetkama i dijalozima i to sve na bunjevačkoj ikavici. Gosti iz Subotice najavili su da će njihov Dramski odjel uskoro pripremiti još neki kazališni komad koji je u prošlosti bio popularan među publikom.

Z.V.

Riječani najbolji na Art Trema Festu

RUMA – Najbolja predstava 19. *Art Trema Festa*, je *I divan dan* iz Rijeke, koja je osvojila *Zlatnu Trema masku*. Redatelji predstave su **Nina Sabo** i **Valentina Lončarić** koji i glume u predstavi. Koncept predstave je preuzet od poznatog glumca **Radeta Šerbedžije**, a predstava je nastala po motivima **Beckettove** drame *Sretni dani*. Na *Trema Festu* izvedeno je osam predstava u natjecateljskom programu, kao i jedna u čast nagrađenih.

S. D.

Izložba Rabbitland u Zagrebu

ZAGREB – Izložba srpskih umjetnika **Ane Nedeljković** i **Nikole Majdaka Jr.** *Rabbitland* može se pogledati od 5. do 11. travnja u Galeriji *Prozori* u Zagrebu. Postav čini videoinstalacija s njihovim nagrađivanim animiranim filmom. Izložba obuhvaća i dvodnevnu radionicu animacije i razgovor s umjetnicima. Izložba je dio programa *Priprema, pozor... kazalište!*

Uskrsni koncert u subotičkoj katedrali

SUBOTICA – Uskrsni koncert u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske bit će održan u nedjelju 10. travnja. Sudjeluju: Katedralni zbor **Albe Vidaković**, Katedralni zbor **Svete Terezije**, *Collegium Musicum Catholicum*, Katedralni dječji zbor *Zlatni klasovi*, te sopranistica **Alenka Ponjavić**, **Bela Anišić** (rog) i **Kornelije Vizin** (orgulje). Dirigent je **Miroslav Stantić**. Početak je u 19 sati.

Predavanje Subotica na poštanskim markama

SUBOTICA – Predavanje *Subotica na poštanskim markama* bit će održano u utorak, 12. travnja, u klubu *Libreria* (Ulica Braće Radić 3) u Subotici. Predavač je **Ljudevit Vujković Lamić**. Početak je u 19 sati.

Grnčarska radionica u Nazoru

SOMBOR – U HKUD-u *Vladimir Nazor* počinje s radom grnčarska radionica koju će voditi **Adrijana Mračina**, **Ana Panjković Ilić** i **Borko Markovinović**. Radionica s radom počinje u srijedu, 13. travnja, od 19.30 sati u Hrvatskom domu.

Z. V.

Predstavljanje kapitalnih djela o Bunjevcima u Somboru

SOMBOR – Zbornik radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* i monografija *Tradicijaska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca* bit će predstavljeni u četvrtak, 14. travnja, s početkom u 19 sati u Hrvatskom domu u Somboru.

Knjige su plod znanstvenog skupa *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* održanog 2012. godine i zajedničkog znanstvenog projekta koji realiziraju Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Knjige će predstaviti urednica i voditeljica etnološkog istraživanja prof. dr. sc. **Milana Černelić**, ravnatelj Povijesnog arhiva Subotica **Stevan Mačković**, doktorandica **Aleksandra Prčić** i glavni urednik **Tomislav Žigmanov**.

Predstavljanje organizira ZKVH u suradnji s HKUD-om *Vladimir Nazor* u Somboru.

ZKVH i Hrvatska riječ na Salonu knjiga

NOVI SAD – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* sudjelovat će na 22. međunarodnom Salonu knjiga u Novom Sadu. Predstavljanje izdanja dviju ustanova bit će održano u idući petak, 15. travnja. Od 11 sati bit će predstavljena izdanja ZKVH-a, a u 12 sati bit će upriličena promocija novih knjiga NIU *Hrvatska riječ*.

Prepekovo proljeće u Novom Sadu

NOVI SAD – Ovogodišnja književna manifestacija *Prepekovo proljeće* bit će održana u iduću subotu, 16. travnja, u dvorani Malog amfiteatra na SPENS-u, s početkom u 18 sati. Na manifestaciji će biti predstavljena zbirka pjesama *Prepekovo proljeće 2015*. U zbirci je zastupljeno sedamnaest »domaćih« autoru, članova novosadskog HKUPD-a **Stanislav Prepek**, i tri pjesnikinje iz Hrvatske. Program će voditi novosadska glumica **Željka Jelić**.

Manifestacija Srijemci Srijemu

NOVI SAD – Ovogodišnja manifestacija *Srijemci Srijemu* bit će održana u iduću subotu, 16. travnja, s početkom u 19.30 sati, u Studiju M u Novom Sadu.

U programu će, uz domaćina – HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina, sudjelovati članovi HKPD-a **Tomislav** iz Golubinaca, HKC-a *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice, HKPD-a **Matija Gubec Ruma**, HKD-a *Šid* iz Šida, HKD-a *Ljuba* iz Ljube, Društva hrvatske mladeži *Zemuna* iz Zemuna i Zajednice Hrvata *Zemuna* – knjižnica i čitaonica **Ilija Okruglić** iz Zemuna, a kao gosti nastupit će Pjevačka skupina *UG Tragovi Šokaca* iz Bača i Tamburaški sastav *Đurđinske cure* iz Đurđina.

Manifestaciju zajednički organiziraju Hrvatsko nacionalno vijeće i HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, te medijsko pokroviteljstvo NIU *Hrvatska riječ*. Priredba *Srijemci Srijemu* do sada je održana u Srijemskoj Mitrovici, Šidu i Rumi.

NAJAVLJEN ROCK SPEKTAKL

Prljava kazalište u Subotici

Idućeg vikenda, u nedjelju 17. travnja, u Subotici će nastupiti poznati zagrebački rock bend *Prljava kazalište*. Koncert će biti održan u subotičkoj Dvorani sportova, s početkom u 20 sati.

Iako postoje već skoro četiri desetljeća, popularni *Prljavci* i dalje zvuče moćno. Bend će svirati dva sata, izvo-

Super Vip ulaznica po cijeni od 6.000 dinara što podrazumijeva parking mjesto, poseban ulaz, besplatno neograničeno piće i druženje s članovima benda.

Ulaznice se mogu kupiti na prodajnim mjestima u Subotici, u kafićima *Bulevar*, *Borsalino*, *Brokat*, *Aloro*, *Studio 24*, u Cornershopu te turističkoj agenciji

deći svoje brojne hitove koji su obilježili povijest jugoslavenske i hrvatske rock i pop glazbe – *Crno bijeli svijet*, *Heroj ulice*, *Kiše jesenje*, *Mi plešemo*, *Zaustavite Zemlju*, *Sve je lako kad si mlad...* Pjesma *Uzalud vam trud svirači* bit će izvedena uz »domaću« potporu, odnosno s tamburašima Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*, najavljeno je na konferenciji za medije.

Predgrupa će biti subotički bend *Perpetum Mobile*. Cijena ulaznice u pretprodaji iznosi 1.200 dinara, a na dan koncerta bit će 1.500 dinara. Cijena Vip ulaznice iznosi 2.400 dinara, a rezervacija stola iznosi 1.000 dinara. Postoji i

SAM. U Novom Sadu karte se mogu kupiti u kafiću *Jana*, u Somboru u *Klubu 2*, a u Bačkoj Topoli u *Gradskoj kafani*. Ulaznice se mogu kupiti na svim prodajnim mjestima *Gigstix-a* u Srbiji, kao i u njihovoj mreži preko interneta.

Popularni *Prljavci* su posljedni put svirali u Subotici 1986. godine, u *Teatroku*. Kako organizatori najavljaju, bit će ovo prilika za srednje generacije da se nakon 30 godina podsjetu pjesama iz svoje mladosti a za mlađe da se upoznaju s radom ove poznate skupine.

Telefon za sve informacije u vezi koncerta je 069/616-028.

D. B. P.

Toni Cetinski u Novom Sadu

Hrvatski pop glazbenik **Toni Cetinski** održat će u nedjelju 17. travnja koncert u velikoj dvorani novosadskog SPENS-a. Cetinski će na pozornicu izaći s proširenim glazbenim sastavom, te najavljuje da će, osim svojih aktualnih hitova, izvesti i svoje stare pjesme koje publika nije imala priliku dugo čuti, kao i neke pjesme s novog albuma koji uskoro očekujemo.

Ulaznice za koncert se mogu kupiti na blagajni SPENS-a, kao i na svim prodajnim mjestima u prodajnoj mreži *Gigstixa* i *Eventima*.

KULTURAMA

Prijestolnica Rijeka

Prvi hrvatski grad koji je dobio naslov europske prijestolnice kulture je Rijeka. Ona će tu titulu nositi 2020. godine. Rijeka je pobijedila u konkurenciji nekoliko gradova u Hrvatskoj, kao što su Dubrovnik, Pula i Osijek. Kandidirala se projektom *Rijeka – luka različitosti*, čiji je proračun predviđen u iznosu od oko 30 milijuna eura, a kojim se predviđa, među ostalim, da područje bivšeg industrijskog kompleksa *Rikard Benčić* postane kulturni centar u čijem će krugu biti smještena Gradska knjižnica Rijeka, Muzej grada Rijeke, Muzej moderne i suvremene umjetnosti, te Dječji centar za kulturu i edukaciju.

Ciljevi kandidature Grada Rijeke bazirani su na kreiranju brojnih kulturnih programa visoke umjetničke razine, kreiranja kulturnog programa s jakom europskom dimenzijom i transnacionalnom suradnjom, uključivanje širokog raspona građana i dionika kao sudionika programa i kao publike, te poboljšanje kulturne infrastrukture, razvijanje vještina, kapaciteta i upravljačkih sposobnosti kulturnog sektora, uz poticanje partnerstva i suradnje s drugim sektorima, te promovirati grad i njegove kulturne programe i poboljšati međunarodnu orijentaciju i vidljivost grada Rijeke i čitave regije, istaknuto je 2013. godine prilikom donošenja Odluke o kandidiranju.

Zadovoljenjem strogih kriterija, koji presuđuju prilikom odlučivanja kojem će se gradu povjeriti ovo laskavo europsko priznanje, a koji bi gradu i njegovoj okolini trebao donijeti velike dugoročne kulturne, gospodarske i društvene koristi – kao što je to bio slučaj s prethodnim europskim prijestolnicama kulture – tri godine kasnije Rijeka je svoje ime upisala na ovaj respektabilni popis.

Treba dodati i to da bi prijestolnica Rijeka Hrvatskoj trebala donijeti još veću vidljivost na kulturnoj mapi EU.

Ovaj europski kulturni projekt započet je 1985. godine, na prijedlog grčke ministrice kulture **Melina Mercouri**, a prva prijestolnica je iste godine bila Atena. Tijekom proteklih tridesetak godina ovaj naslov je ponijelo mnogo većih i manjih europskih gradova, primjerice Pariz 1989., Madrid 1992., Graz 2003. ili Pečuh 2010. godine. Ovogodišnje prijestolnice kulture su San Sebastian (Španjolska) i Wrocław (Poljska).

Uz Rijeku, europska prijestolnica kulture 2020. godine, bit će i jedan od tri predložena irska grada.

D. B. P.

MOJE MISLI K NEBU LETE, NOVA KNJIGA VLČ. MARINKA STANTIĆA IZ SOMBORA

Odgovori na pitanja o Bogu i vjeri

Moje misli k Nebu lete naziv je knjige velečasnog dr. **Marinka Stantića**, župnika crkve Svetog križa u Somboru. U knjizi su sabrane pripreme koje je velečasni Stantić pripremao za parlaonice koje je održavao s mladima, župljanima i štitičenicima humanitarno-terapijske zajednice *Hosana*. Knjiga je objavljena u nakladi Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* iz Subotice.

»Smatram da danas mnogi ne vjeruju u Boga zato što imaju ili iskrivljenu sliku o Bogu, ili nikakvu. Ne znaju sadržaj vjere. Kroz ovu knjigu zato sam pokušao pojasniti prvo neke elementarne stvari vjere kao što je pojam Boga, zatim što to znači vjerovati, zašto je važno vjerovati, što je Biblija, što Bog očekuje od čovjeka, je li Bog stvarno dobar? Znači, jednostavno sam pokušao na jedan jasan način prikazati vjeru kako bi ljudi prihvatili Boga i prihvatili sebe onakvim kakvi jesu, jer knjiga govori i o tome kako biti sretan, gdje sreću pronaći, koja je zamisao Boga s čovjekom«, kaže velečasni Stantić.

Knjiga je pisana jednostavnim rječni-

kom kako bi bila bliža i razumljivija što većem broju čitatelja.

»Važni su mi svakodnevni kontakti s vjernicima, mladim ljudima, pa i onima

koji nisu vjernici. Moram reći da mi je puno pomogao moj rad u Srednjoj poljoprivredno-prehrambenoj školi u Somboru, jer sam kroz razgovor s đacima vidio što su dileme mladih, nejasnoće, kakva je njihova slika o Bogu. Svakako da su mi dragocjeni i susreti i razgovori sa župljanima. Jedan mi je župljanin rekao da sada uz ovu knjigu može svoju vjeru 'iščistiti' ili izgraditi. S druge strane, knjige iz Hrvatske za nas ovdje su skupe i ne mogu se tako lako kupiti kod nas. Vjerujem da će ova knjiga biti uvijek aktualna, jer otvara ona goruća pitanja pred kojima će se naći i generacije koje stasavaju«, kaže velečasni Stantić.

»Vječni život, vječni mir i vječna radost – krajnji je cilj i domet svih čovjekovih 'letova'. To nam želi poručiti dr. Marinko Stantić u ovoj knjizi i pomoći nam da postignemo taj cilj, živjeti na zemlji životom dostojnim čovjeka i kršćanina«, napisao je u predgovoru knjige mons. dr. **Andrija Anišić**.

Knjiga, inače treća čiji je autor velečasni Stantić, može se kupiti u crkvama ili poručiti kod autora putem telefona 064-461-63-94.

Z. V.

NOVA KNJIGA U NAKLADI ZKVH-A

Bile riči – rječnik govora Monoštora

Bile riči – rječnik govora *Monoštora* (vrijeme pedesetih godina prošloga stoljeća) naslov je druge knjige u biblioteci *Prinosi za dijalektološka istraživanja* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koja je ušla u tisk koncem ožujka, objavljeno je na internetskom portalu ZKVH-a.

Autorica knjige je **Marija Šeremešić** iz Sombora. Knjigu je uredila **Katarina Čeliković**, a recenzentica je profesorica osječkog Sveučilišta dr. sc.

Ljiljana Kolenić, stručna suradnica Zavoda u području jezika, točnije dijalektologije. Likovna oprema djela je **Darka Vukovića**, a tehnički je knjigu uredio **Ervin Čeliković**.

Profesorica dr. sc. Kolenić već se bavila govorima Hrvata u Vojvodini, radeći na rječniku golubinačkog kraja **Ilije Žarkovića** iz 2009. godine. O knjizi *Bile riči – rječnik govora Monoštora* čija je recenzentica, zapisala je, među ostalim, sljedeće: »Te riječi, dakle, žive u

sjećanju autoričinu, a ona ih želi podijeliti s nama, želi da one budu dijelom kolektivnoga sjećanja, a ne samo njezina sjećanja. Možemo samo zahvaliti autorici rječnika **Mariji Šeremešić** što nam je riječi sačuvala, zapisala ih, objasnila njihovo značenje i tako su te riječi ušle u povijest za neka buduća istraživanja i proučavanja. Monoštor, lijepo 'selo na sedam Dunava', dobilo je tako svoj rječnik kojim se može ponositi.«

D. B. P.

KATARINA FIRANJ, *GARAVI SALAŠI : CIO ŽIVOT ZA GODINU DANA*, ZKVH, SUBOTICA, 2016.

Etnografija s pjesničkom dušom

U biblioteci *Prinosi za etnografska istraživanja* Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata je koncem ožujka 2016. godine objavio knjigu *Garavi salaši : cio život za godinu dana* Katarine Firanj iz Sombora, kao drugu u nizu. Knjigu je uredila Katarina Čeliković, stručnu redakciju teksta napravila je diplomirana etnologinja Bojana Poljaković, lekturu Zlatko Romić, likovnu opremu je uradio Darko Vuković, a tehnički uredio Ervin Čeliković.

Knjiga počinje uvodnim stihovima bečarca *Ovi naši garavi salaši, / što su stariji, sve su garaviji!* i time najavljuju glavni dio knjige. U uvodnom dijelu autorica smješta radnju knjigu prostorno i vremenski u sljedećim naslovima: *Nenadić salaši* (str. 6-10), *Kočevi salaši* (str. 10-13), *Didin salaš – moja obitelj* (str. 14-15) i *Izgled salaša* (str. 15-26). Slijede dva poglavlja, *Svakodnevni i blagdanski život na salašu kroz godinu* (str. 29-102) i *Životni običaji na salašu* (str. 105-136).

Knjiga sadrži i *Rječnik manje poznatih riječi* (str. 137-150), Pogovor Bojane Poljaković (str. 151-152) te kratku bilješku o autorici (str. 153). Knjiga je bogato ilustrirana fotografijama, koje je prikupila autorica i članovi njezine obitelji.

ŽIVOT NA SALAŠU

Bojana Poljaković je u pogovoru zapisala: »Rukopis ove Somborke nastao je u dahu, u želji da očuva sjećanje na salašarski život kakvog odavno nema u somborskom kraju i vrijedan je doprinos etnografskoj baštini bačkih Hrvata Bunjevaca. U njemu nas autorica upoznaje sa

životom na Kočevim salašima u okolici naselja Nenadić kraj Sombora. Knjiga pomno prati kako svakodnevni i blagdanski život i obveze koje je salašarski život nametao, tako i životne običaje koji su bili sastavni dio života. Katarina Firanj kao pravi etnograf, no s pjesničkom dušom, zapisuje sjećanja na prela i poklade, korizmu i običaje oko Uskrsa, polivače, blagdane i procesije (Đurđevo, Markovo, Dove, Brašančevo, Velika Gospa), Dužionicu i žetvene običaje, običaje kroz

danskoj prehrani, odijevanju, društvenim igrama (i dječjim i odraslim), igrankama i društvenom životu, načinima privređivanja na salašu i gospodarstvu, o ljudima koji su živjeli u njejoj okolici i događajima koji su bili važni za tu malu zajednicu. Vrlo je važno to što Katarina Firanj ne prikazuje idealizirano život na salašu niti opisuje običaje zarobljene u vremenu. Dakako, želja joj je zabilježiti običaje kakvi su bili i to sjećanje ostaviti budućim naraštajima, a prije svega svojim potomcima.

potrebna u vremenu kada je sve manje kazivača koji pamte život na salašima.«

O AUTORICI

Katarina Firanj je rođena 1950. godine u Somboru. Kućanica je koja od malena piše pjesme, u mladosti i kazališne komade koji su izvođeni. Pjesme su joj objavljivane u kalendaru *Subotička Danica*, u listovima *Miroljub* i *Zvonik* te u knjigama *Somborske žetvene svečanosti* (Sombor, 1996.), *Raspleteni snovi* (Rešetari, 2000.) i u zbirkama *Lira naiva*. Prva samostalna knjiga poezije *Žagor iz opakije* objavljena je u nakladi *Alfagrafa* iz Petrovaradina 2014. godine.

Knjiga se može kupiti u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata, po cijeni od 500 dinara, uz prethodno obavljenu uplatu na račun Zavoda. Na svojoj pošti ili u banci na račun Zavoda broj 220-95689-48 uplatite 500,00 dinara i s kopijom uplatnice knjigu možete preuzeti u prostorijama Zavoda (Laze Mamužića 22). Zainteresirani koji žive izvan Subotice i nisu u prigodi doći u prostorije Zavoda, knjigu mogu nabaviti na način da prethodno na račun Zavoda broj 220-95689-48 uplate 570,00 dinara (osnovna cijena + poštanski i manipulativni troškovi), a po primitku uplate, knjigu ćemo poslati poštom na adresu naznačenu na nalogu za uplatu. Bilo bi dobro da nas o obavljenoj uplati informirate i putem telefona (024/535-533) ili elektroničkom poštom (ured@zkvh.org.rs), budući da šalterski službenici u našim poštama i bankama često ne utipkaju sve podatke uplatitelja.

(www.zkvh.org.rs)

advent i oko Božića i dr. Vrlo detaljno ispisuje životne običaje i prakse vezane za trudnoću i porod, odrastanje, mladenački život do zaruka i svadbe te posmrtni običaje. Također daje važan doprinos poznavanju tradicijskog graditeljstva, donoseći detaljan opis izgleda salaša na kojem je rođena i odrasla kao i okolnih salaša. Osim toga, autorica piše i o svakodnevnoj i blag-

No, ona navodi i promjene koje su nastale u praksama vezanim uz pojedine običaje i koje su sastavni dio svake kulture.

Knjiga *Garavi salaši* od iznimne je važnosti za istraživanje Hrvata Bunjevaca u Bačkoj budući da su se prijašnji autori rijetko detaljnije bavili Bunjevcima u Somboru i okolici. Ona pruža osnove za daljnja istraživanja koja su zaista

HRVATSKE ŽUPANIJE KROZ POVIJEST

Županija hrvatskih vladara

Šibensko-kninska županija obuhvaća središnji dio sjeverne Dalmacije, na sjeveru obuhvaća dio Dinare te se graniči s Bosnom i Hercegovinom dok južni dio obuhvaća jadransku obalu i mnogobrojne otoke. Županija obuhvaća 5,5 posto ukupnog teritorija i nešto više od 2 posto stanovništva. U ovoj slabo naseljenoj županiji nalazi se 5 gradova: Drniš, Knin, Skradin, Vodice i Šibenik koji je i sjedište županije.

Područje Šibensko-kninske županije pripada području koje su Hrvati naselili početkom VII. stoljeća, te organizirali svoje prve upravne cjeline i započeli uspostavu hrvatskog kraljevstva. U gradovima Šibeniku i Kninu boravili su u doba rane hrvatske države hrvatski narodni vladari, te su ovi gradovi od velike važnosti za hrvatsku povijest. Grad Šibenik se prvi puta spominje 1066. godine u ispravi hrvatskog kralja **Petra Krešimira IV.** koji je boravio u tadašnjoj utvrdi sv. Mihovila. Ispod zidina utvrde ubrzo nastaje Šibenik, stoga se Šibenik naziva i Krešimirovim gradom. Šibenik je najstariji hrvatski samorodni grad na jadranskoj obali, odnosno grad koji nema korijene iz rimskog razdoblja već su ga osnovali Hrvati, a do sredine XVII. stoljeća bio je najveći grad na cijeloj istočnoj obali Jadrana. Grad Knin sa svojom tvrđavom smješten u podnožju Dinare poput Šibenika predstavlja grad iz kojega su vladali hrvatski srednjovjekovni vladari. Tijekom srednjeg vijeka u Kninu su stolovali mnogi hrvatski narodni vladari: od **Trpimira**, **Držislava** do **Petra Svačića**, svakako najznačajniji jeste hrvatski kralj **Dmitar Zvonimir** koji je iz kninske tvrđave upravljao hrvatskim kraljevstvom od 1075. do 1089. godine. Nekoliko kilometara od Knina nalazi se mjesto

Kninska tvrđava

Biskupija u kojemu je stolovao biskup čija se jurisdikcija protezala sve do Drave, odnosno nad cijelim starohrvatskim kraljevstvom. Kninski biskup je, osim crkvenih, obavljao i svetovne poslove na kraljevskom dvoru poput ovjera kraljevih darovnica i povelja – stoga je u povijesnim izvorima kninski biskup bio nazivan hrvatskim biskupom.

ZEMLJOPIS I GOSPODARSTVO

Područje Šibensko-kninske županije možemo podijeliti na tri zemljopisne cjeline: obalu i otoke koji su najgušće i najrazvijenije područje, te slabo naseljenu Dalmatinsku zagoru i Kninsko-cetinsku zaravan. Na području županije vlada mediteranska klima s vrućim ljetima i suhim zimama, na otocima i priobalnom dijelu zime su blage dok su u unutrašnjosti županije na području Dalmatinske zagore zime dosta hladne. Na području županije se nalazi i najviši vrh Hrvatske – vrh Dinara 1831 m, na istoimenom planini.

U Šibensko-kninskoj županiji se nalaze se i dva nacionalna parka *Krka* koji je površinom najveći nacionalni park u Hrvatskoj i *Kornati*. Otočje Kornati proglašeno je nacionalnim parkom 1980. godine, a sastoji se od 89 otoka. Ukupna površina parka je oko 220 km² od kojih je samo oko 25 posto kopno, dok je preostali dio jedinstveni morski ekosustav. Gospodarstvo županije usmjereno je na djelatnosti trgovine, građevinarstva, prerađivačke industrije i turizma gdje se godišnje ostvari 5 milijuna noćenja i boravi oko 820.000 turista.

POVIJESNE I KULTURNE ZNAMENITOSTI

Nadomak Šibenika nalaze se dvije vojne utvrde koje su branile grad od turskih napada tijekom Kandiskog rata između 1645. i 1669. godine. Za obranu Šibenika od turskih napada tijekom samo dva mjeseca: kolovoza i rujna 1646. godine sagrađene su dvije vojne utvrde nadomak grada – utvrda Šubićevac i Sv. Ivan. Utvrdu Sv. Ivan gradiro

je franjevački inženjer **Antonio Leni** i u osnovi ima zvjezdasti oblik, a sa sjeverne strane je pojačana jakim nasipom u obliku klijesta. Ove utvrde branile su Šibenik od 20.000 turskih vojnika pod vodstvom **Tekil-paše** tijekom 1647. godine. Tvrđava Svetog Mihovila je najstarija šibenska utvrda koja svoju povijest započinje kao plemenska hrvatska utvrda. Prvi put se spominje 998. godine, a ispod njenih zidina prema moru razvijao se Grad Šibenik. Kninska tvrđava podignuta je sredinom 10. stoljeća, s 470 metara dužine i 110 metara širine predstavlja jednu od najvećih utvrda Hrvatske. Tvrđava je često nadograđivana tijekom stoljeća, a podijeljena je na gornji, srednji i donji grad koji su povezani pokretnim mostovima. Zidine visoke preko 20 metara s mnogim puškaricama, osmatračkim kulama, tajnim prolazima kao i mnogobrojne svečane dvorane u kojima su obitali hrvatski vladari sa svojom pratnjom čine ovu tvrđavu jedinstvenim spomenikom kulture.

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Sve teče, sve se mijenja

Konstatacija jednog antičkog grčkog filozofa: »Ne možeš dva puta kročiti u istu vodu iste rijeke« bez ikakve sumnje je točna. Ono što je prošlo prošlo je. Sami, bez neke velike muke, možemo konstatirati, da naselja Vojvodine (koja su nam ipak najbliža) više nisu oni gradovi i sela u kojima smo se rodili, gdje smo proveli svoje djetinjstvo, odradili svoj radni vijek, a sada uživamo u svojoj mirovini. Često sjedeći sa svojim kolegama, prijateljima ili samo slučajnim poznanicima, evociramo uspomene iz mladosti u ovim razgovorima. Budući sam arhitekt, često spominjemo neke markantne objekte, kojih više nema, koji su planski srušeni ili su se jednostavno urušili sami od sebe, pa su u boljim slučajevima bili uklonjeni. Najnoviji primjer, koji potresa vojvodanski glavni grad, je slučaj nekadašnje armenske crkve i groblja u centru Novog Sada. Crkva je srušena, jer je bila na trasi izgradnje novog bulevara, koji vodi na petrovaradinski most. Kao spomen na Armene, ostavljen je jedan divni nadgrobni spomenik, s odgovarajućim objašnjavajućim natpisom, a u asfaltu je iscrtan tlocrt nekadašnje armenske crkve. Kako sam tamo često prolazio, po mom mišljenju crkva je mogla biti sačuvana, jer je trebalo samo malo pomjeriti trasu bulevara. Neka me poštovani čitatelji ne razumiju pogrešno, kao da sada žalim za nekim izgubljenim vremenima, pogrešnim potezima, ne nipošto. Kao čovjek koji se najviše bavio urbanom prošlošću gradova i naselja u Vojvodini svjestan sam da je u dugom toku kroz vrijeme ovaj razvoj bio cikličan. Ako bismo pokušali ovo grafički prikazati, razvoj nije jedna prava linija, koja se stalno uspinje, nego je jedna sinusoidna kriva,

Spomenik obitelji Čenazi / Maketa budućeg stambeno-poslovnog centra (bez komentara)

koja doseže određeni vrhunac, pa dolazi do silazne putanje, pa opet do uzdizanja itd. Računajući još od barbarskih vremena, ovakvih uzleta i padova je bili nekoliko i ovo je zapravo jedna zakonitost.

RAZVOJ JE NEZAUSTAVLJIV?!

Posljednjih desetljeća počeo se rabiti izraz »održivi razvoj«, što bi trebalo značiti da bi bilo potrebno iznalaziti puteve razvoja, kojima nećemo ugroziti naš građani i prirodni okoliš, da trebamo tako graditi da prošlost, sadašnjost i budućnost bude u skladu i s prirodom čovjeka, njegovih potreba. Često sam i osobno sudjelovao u javnim raspravama o gradnji pojedinih objekata, obnovi gradskih četvrti ili pak u izradi urbanističkih i prostornih planova. Branitelji planova koji vode u »svijetlu budućnost«, u nedostatku čvrstih argumenata, često su nas koji smo imali drugačije mišljenje, nazivali konzervativcima, ljudima bez mašte itd. Sjećam se u raspravi oko rekonstrukcije centralnog dijela Subotice, na argument ako se sve predviđeno izgradi, gustina stanovanja će biti kao u New Yorku, jedan danas visoko kotirani političar s cinič-

nim osmijehom dobacio mi je: »Ja baš volim New York«. Čovjek ima pravo na vlastito mišljenje, jedino nije znao odgovor odakle će doći u Suboticu šest tisuća novih stanovnika kada taj broj posljednjih desetljeća konstantno opada i novosagrađene tvornice kubure s nedostatkom radne snage.

Kao što sam kazao, u razvoju gradova ima uzleta i padova. Trenutno smo nesumnjivo na silaznoj liniji, bar što se Subotice tiče, a kada ćemo preći na uzdižuću putanju teško je predvidjeti. Želio bih čitatelje podsjetiti da je koncem XV. stoljeća Bač bio sjedište biskupa i s Ilokom spadao u red najrazvijenijih gradova južnog dijela Hrvatsko-Ugarske kraljevine, a danas je samo jedno veće naselje s izvanrednim kulturnim spomenicima – znači ima i stagnacije.

»NAJVIŠI SVJETSKI STANDARDI«

Najviši europski ili čak svjetski standardi je fraza koja se često čuje na našim prostorima i ne samo iz usta političke elite, nego, recimo, i glede prava nacionalnih manjina. Posljednje ovako nešto je izrekao izvršni direktor tvrtke koja će investirati i graditi novi

trinaestokatni stambeno-poslovni objekt odgovarajući novinarima, što misli o prosvjedima zbog rušenja posljednjih armenskih spomenika: »Usprkos medijskom cirkusu naš grad će dobiti jedinstveni poslovni objekt po najvišim svjetskim standardima«. Navodno su konzultirali stručnjake, urbaniste i zaštitare, a gradonačelnik Novog Sada reče: »Nadgrobni spomenik porodice Čenazi bit će restauriran i postavljen na istom mjestu« (i oni vole Novi Sad). Klasičan trokut: političar, investitor i stručnjaci. U sjećanje na Armene konstatiramo: armenska crkva izgrađena je 1746. godine, obnovljena je koncem XIX. stoljeća, 1951. godine stavljena je pod zaštitu kao nepokretno kulturno dobro spomenika kulture kao posljednji ostaci o prisustvu Jermena u Novom Sadu, srušena je 1963. godine kada je izgrađeno spomenuto spomen obilježje, obiteljska grobnica obitelji Čenazi i tlocrt bivše crkve od mramora. Tu se nalazio i Hačkar, spomen obilježje zrakoplovcima poginulim pri prijevozu pomoći stradalima od zemljotresa u Armeniji 1988. Nažalost, ovakvih slučajeva ima bezbroj, jer sve teče sve i sve mijenja (na dobro ili na lošije, tko će znati unaprijed?!).

Tekije otvorile vrata za hodočasnike

U Nedjelju Božanskoga milosrđa, 3. travnja, u Biskupijskom svetišću Gospe tekijske u Petrovaradinu svečano je započela jubilara – tristota sezona bogoslužja i hodočašća koja će svoj vrhunac imati u središnjoj liturgijskoj proslavi na svetkovinu Gospe snježne – 4. i 5. kolovoza ove godine.

Svetu misu predvodio je srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović**, uz koncelebraciju novoga ravnatelja tekijskoga svetišta i župnika petrovaradinske župe Uzvišenje sv. Križa vlč. **Ivana Rajkovića**, petrovaradinskoga dekana, župnika župa Sv. Rok i Presveto Trojstvo preč. **Marka Loša** i župnika župa u Sr. Kamenici, Beočinu i Čereviću, vlč. **Zdravka Čabrajca**.

Brojnim hodočasnicima iz Petrovaradina i okolice najprije se obratio novi ravnatelj svetišta, vlč. Rajković, upućujući riječi pozdrava i zahvale svima koji su pridonijeli obnovi crkve čija su vrata milosrđa, kako je to u propovijedi podsjetio i sam biskup Gašparović, svečano otvorena 13. prosinca prošle godine.

Nazvavši tekijsko svetište hodočasničkom crkvom milosrđa, Gašparović je, među ostalim, rekao kako »jubilej milosrđa sabire Crkvu u njezino zajedništvo i zove sve udaljene, odlutale i sve nas vjernike – hodočasnike koji rado dolazimo u ovu crkvu.«

Simbolično uspoređujući vrata svetišta kao ruke koje primaju i grle sve Kristove vjernike koji se moraju osjetiti dostojnima i oslobođenima straha pred uzvišenošću dara spasenja, biskup je pozvao vjernike da rado prolaze kroz ta sveta vrata koja su znak novoga zajedništva s Bogom i s braćom ljudima, čvrsto vjerujući u Isusovo uskrsnuće i božansko milosrđe, kako bi bili milosrdni poput Blažene Djevice Marije.

Svečanost je završena biskupovim pozivom i porukom na pridruživanje svima onima koji će kroz ovu jubilarnu godinu dolaziti

u svetište na Tekije, a zahvaljujući *Radio Mariji*, koja je uživo prenosila program slavlja, ta je poruka poslana i vjernicima susjednih biskupija.

P. Pifat

Uskrs, igrokaz u četiri čina

Baš na Nedjelju Božanskog milosrđa, Obiteljski odjel župe Uskrsnuća Isusova prikazao je 3. travnja igrokaz pod nazivom *Uskrs*. Po tako izazovnom naslovu nije se moglo zaključiti što hoće ovi, inače ljudi amateri, reći o tom kršćanskom najvećem blagdanu, onako brojnoj publici u *Bunjevačkom kolu* u večernjim satima. Na prvi pogled izgledalo je da se radi o asociranju na staru nošnju i

običaje, što je potvrđivala skromno, ali uspješno sročena bunjevačka soba dvojice braće i njihove obitelji. Međutim, po sadržaju pokazalo se da su svojim izvrsno izvedenim radnjama poslali poruku na brojne poroke, nevolje, probleme i grijehe koji haraju u tim obiteljima i koji ništa manje nisu aktualni u našim kućama, obiteljima, pojedincima i danas. Braća se svađaju, mrze zbog jednog komada zemlje. Vuku se po sudovima, sablažnjavaju i zavađaju djecu. Demonstriraju pijanstvo. Pokazuju opasnost »plećaka« (ogovaranja). Degradiraju ljepotu i veličinu žene i majke. Svjedoče opasnost novca i materijalizma...

Sve te »smrti« koje nas neprestano okupiraju, došao je Isus »ubiti« svojom Smrću i Uskrsnućem, pozivajući nas, da i mi »uskrsnemo« s Njime. I svi problemi, suze, strahovi obiju obitelji riješeni su jednim »oprosti« i jednim bratskim zagrljajem – dva zavađena brata! Tako je ovogodišnji Uskrs postao u njima, ali i u nama svima aktualan, pa je izazvao ogroman pljesak i Aleluja!

B. S.

Uskrsni koncert u Franjevačkoj crkvi

U izvedbi zbora *Sveta Cecilija* 30. ožujka u Franjevačkoj crkvi u Subotici orili su se uglazbljeni stihovi **Leščana, Pintarića**,

Jajića, Kindarića i drugih autora uz odličnu pratnju Subotičkog tamburaškog orkestra, koji su publiku počastili s dvije neo-bične instrumentalne točke: R. Bručija *Impresije I. i II.*, i **Tihomira Ranogajeca** *Grimizni svirači*. Orkestrom je ravnala **Marijana Marki**. Dugogodišnja suradnja **Stipana Jaramazovića** i s. **Mirjam Pandžić**, donijela je i ovim koncertom brojnoj publici pregršt lijepih nota i stihova obojanih uskrsnom radošću.

M. P.

Koncert u subotičkoj katedrali

U nedjelju, 17. travnja, na svetoj misi u 10 će sati u subotičkoj katedrali nastupiti obitelj **Vukašinović**, iz Velike u Hrvatskoj. Osim roditelja **Ružice** i **Josipa** u njihovom tamburaškom orkestru svira i 6 djece.

Obitelj Vukašinović će prirediti koncert i u crkvi Isusova uskrsnuća u Subotici u nedjelju, 17. travnja, u 18 sati.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Izvyješća o ukazanju uskrslog Isusa razlikuju se od evanđelja do evanđelja. Zato je nemoguće rekonstruirati točan slijed događaja i reći kako se to sve uistinu događalo. No, za vjeru u Kristovo uskrsnuće to nije ni bitno. Evanđelisti nisu za cilj imali detaljno bilježiti sve te događaje kako bi ih sačuvali od zaborava, već navijestiti Uskrslog onima kojima je njihovo evanđelje bilo upućeno. Pisci evanđelja, kao oni koji već vjeruju u Isusovo uskrsnuće, žele tu istu vjeru probuditi kod onih kojima navješćuju radosnu vijest. Zato su sva ta izvješća o ukazanjima Uskrslog prepuna prepoznatljive simbolicke i slika koje trebaju ostvariti jedan osnovni cilj – učvrstiti vjeru svojih zajednica i dati novi poticaj poslanju koji su dobili od Isusa.

NESIGURNOST I RAZOČARANJE

Jedno od izvješća o ukazanjima uskrslog Krista je i Ivanovo u kojem on opisuje susret Isusa i apostola koji su otišli ribariti na Tiberijadsko jezero (usp. Iv 21, 1-19). U tom vrlo jednostavnom prikazu događaja treba prepoznati mnoštvo simbolicke bogate porukama o kršćanskom životu i poslanju.

Tako u namjeri Šimuna Petra da »ide ribariti« i riječima ostalih učenika »idemo i mi s tobom« (Iv 21,3) nije izražena tek jednostavna želja da se osigura obrok za sutrašnji

Vjera u Uskrslog

dan ili da se skрати vrijeme, već nešto mnogo dublje što ih tišti iznutra. Prije samo tri godine te iste ljude pozvao je Isus da ostave ovaj posao ribarenja jer ih je on želio »učiniti ribarima ljudi« (Mk 1,17). To znači da bi oni umjesto što sada ribare na Tiberijadskom jezeru, trebali raditi nešto posve drugo, tj. trebali bi navijestiti Isusovo uskrsnuće. Međutim, njihova odluka da idu ponovno loviti ribu odraz je nesigurnosti i razočaranja koji su zahvatili učenike nakon Isusove osude i smrti. Oni se vraćaju starom zanimanju, zanemarujući poslanje koje im je dao Isus, jer u njemu više ne vide smisao, više nisu sigurni da trebaju činiti ono na što ih je on poslao.

Učenici nisu sjeli u svoje ribarske lađe nakon dugo vremena s pitanjem kakav će ulov biti te noći, već s teškom dilemom nije li sve što su proživjeli slijedeći Isusa bilo uzalud, ili postoji još neka nada i smisao. Pitaju se, sada kada se ponovno vraćaju svom starom pozivu, je li bilo pametno uopće ga napuštati i ići za čovjekom koji je na kraju završio na križu. Jer, nakon Isusove smrti apostoli su zbunjeni i izgubljeni, nisu očekivali takav završetak. Odjednom ostaju bez učitelja, koji završava život poput nekog zlikovca, a oni zaprepašteni, uplašeni i razočarani sada ne znaju što činiti.

SUSRET S USKRSLIM

Prva ukazanja Uskrslog nisu odmah učenike prenule iz tog stanja razočaranosti i straha. Bilo je potrebno više susreta s njim, više ohrabrenja i pouke. Više susreta dalo im je nov poticaj i više snage za nastavak primljenog poslanja, učvrstilo

je njihovu vjeru. U ovom susretu posebno je ohrabren Petar. Svojim trostrukim pitanjem Isus želi u njemu iznova probuditi želju za nasljedovanjem, potvrđujući mu ulogu koju mu je prije dao.

Petar kao i drugi učenici bili su samo ljudi sa svojim očekivanjima, planovima i nadanjima, kao što je i svatko od nas. Njihovo razočaranje nije nešto što se ne može razumjeti. Mnogi su u svom životu doživjeli slična razočaranja koja su pred njih stavila pitanje ima li smisla ono što su prije radili i za čim su težili. No, učenici nisu dopustili da besmisao nadjača vjeru i zatvori vrata njihovog srca pred Isusom koji se vratio, koji je uskrsnuo.

Vjerovati često nije lako. Mnogo puta čovjek, ako i ne doživi razočaranje, doživi zamor u svojoj vjeri. Postane malodušan, preispituje se, a smisao mu se zamagli, posebno ako živi u nevjerničkom okruženju. A onda se dogodi nešto neočekivano što označi novi početak. Kao što se pred apostolima pojavio uskrsli Krist, tako se pojavi i u našem životu u posve neočekivanom i iznenađujućem obliku. To može biti u susretu s nekim dobrim i dragim čovjekom koji nam vrati vjeru u život, u nekom događaju koji nam donese ohrabrenje i poticaj, u nečijim riječima koje nam razbistre замуćen pogled na svijet oko nas. Nekad treba vremena da bismo prepoznali Uskrslog u svemu tome, ali kada ga prepoznamo shvatimo da daleko od njega ostaje samo pesimizam i beznađe, nema rješenja i sve se čini besmisleno. U njemu i po njemu sve dobiva svoj smisao, čak i onda kada naša logika govori protiv toga. Vjera u uskrslog Krista izvor je nade i smisla.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNİK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Temeljem članka 19. Zakona o javnom informiranju i medijima (Službeni glasnik RS, br. 83/14, 58/15 i 12/16 –), Odluke o proračunu Grada Subotice za 2016. godinu (Službeni list Grada Subotice, br. 46/15), Pravilnika o sufinanciranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u području javnog informiranja (Službeni glasnik RS, br. 16/16) i Rješenja broj: II-401-109/2016 od 2. veljače 2016. godine, gradonačelnik Grada Subotice, dana 30. ožujka 2016. godine raspisuje

NATJEČAJ

za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja u 2016. godini

Namjena Natječaja je: ostvarivanje javnog interesa građana Subotice u području javnog informiranja, razvitak medijskog pluralizma, uvođenje, poboljšanje ili proširenje programskih sadržaja u novinama ili elektroničkim medijima, uključujući i internetske stranice, na jezicima nacionalnih manjina koji se koriste na području Grada Subotice, koji pridonose istinitom, nepristranom, pravovremenom i potpunom informiranju svih građana; zaštita i razvitak ljudskih prava i demokracije, unaprjeđivanje pravne i socijalne države; slobodni razvoj личности i zaštita djece i mladih, razvitak kulturnog i umjetničkog stvaralaštva; razvitak obrazovanja, uključujući i medijsku pismenost kao dio obrazovnog sustava; razvitak znanosti, sporta i tjelesne kulture; zaštita okoliša i zdravlja ljudi; unaprjeđivanje medijskog i novinarskog profesionalizma i ostalih medijskih sadržaja koji pridonose zadovoljavanju potreba građana Subotice za informacijama i sadržajima iz svih područja života.

Sredstva opredijeljena za ovaj natječaj iznose **19.500.000,00 dinara**

Najmanji iznos sredstava koji se može odobriti po projektu iznosi **300.000,00 dinara**, a najveći iznos sredstava po projektu iznosi **6.000.000,00 dinara**.

Sudionik Natječaja može podnijeti zahtjev za sufinanciranje najviše do 80 % vrijednosti projekta.

I. PRAVO SUDJELOVANJA

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju:

1. izdavač medija čiji medij je upisan u Registar medija koji se vodi u Agenciji za gospodarske registre, s podacima upisanim sukladno Zakonu;
2. pravna osoba, odnosno poduzetnik, koji se bavi proizvodnjom medijskih sadržaja i koji priloži dokaz da će sufinancirani medijski sadržaj biti realiziran putem medija koji je upisan u Registar medija.

Pravo sudjelovanja na Natječaju nemaju izdavači koji se financiraju iz javnih prihoda.

Pravo sudjelovanja na Natječaju nemaju osobe koje su u prethodnom razdoblju dobile sredstva od Grada Subotice namijenjena projektnom sufinanciranju, a nisu u ugovorom propisanom roku i formi podnijele narativno i financijsko izvješće, i osobe za koje se utvrdi da su sredstva nenamjenski trošile.

Sudionik Natječaja može konkurirati samo s jednim projektom.

Izdavač više medija ima pravo sudjelovanja na Natječaju s jednim projektom za svaki medij.

Sudionik natječaja koji je u tekućoj kalendarskoj godini već koristio sredstva namijenjena projektnom sufinanciranju u području javnog financiranja na republičkoj, pokrajinskoj ili lokalnoj razini, može sudjelovati na natječaju za sufinanciranje istog projekta samo još jednom u toj godini, i to u iznosu koji, uz sredstva koja je već dobio, ne prelazi 80 % vrijednosti projekta.

II. KRITERIJI ZA OCJENU PROJEKATA

Kriteriji na temelju kojih će se ocjenjivati projekti prijavljeni na Natječaj su:

- 1) mjera u kojoj je predložena projektna aktivnost podobna ostvariti javni interes u području javnog informiranja;
- 2) mjera pružanja veće garancije privrženosti profesionalnim i etičkim medijskim standardima.

Temeljem kriterija iz stavka 1. točka 1) ovoga članka, osobito se ocjenjuje:

1. Značaj projekta sa stanovišta:

- ostvarivanja javnog interesa u području javnog informiranja;
- ostvarivanja namjene natječaja;
- usklađenosti projekta s realnim problemima, potrebama i prioritetima ciljnih skupina;
- identificiranih i jasno definiranih potreba ciljnih skupina;
- zastupljenosti inovativnog elementa u projektu i novinarsko istraživačkog pristupa.

2. Utjecaj i izvodljivost sa stanovišta:

- usklađenosti planiranih aktivnosti s ciljevima, očekivanim rezultatima i potrebama ciljnih skupina;
- stupnja utjecaja projekta na kvalitetu informiranja ciljne skupine;
- mjerljivosti indikatora koji omogućavaju praćenje realizacije projekta;

- razrađivosti i izvodljivosti plana realizacije projekta;
- stupnja razvojne i financijske održivosti projekta (pozitivni efekti projekta nastavljaju se nakon što se okonča potpora).

3. Kapaciteti sa stanovišta:

- stupnja organizacijskih i upravljačkih sposobnosti predlagatelja projekta;
- neophodnih resursa za realiziranje projekta;
- stručnih i profesionalnih referenci predlagatelja projekta, koje odgovaraju predloženim ciljevima i aktivnostima projekta.

4. Proračun i opravdanost troškova sa stanovišta:

- preciznosti i razrađivosti proračuna projekta, koji pokazuje usklađenost predviđenog troška s projektnim aktivnostima;
- ekonomske opravdanosti prijedloga proračuna u odnosu na cilj i projektne aktivnosti.

Temeljem kriterija iz stavka 1. točka 2) ovoga članka, osobito se ocjenjuje:

1. jesu li sudioniku natječaja izrečene mjere od strane državnih tijela, regulatornih tijela ili tijela samoregulacije u posljednjih godinu dana, zbog kršenja profesionalnih i etičkih standarda (podatke pribavlja stručna služba od Regulatornog tijela za elektroničke medije, za elektroničke medije, a od Vijeća za tisak, za tiskane i online medije);
2. dokaz o tomu da su nakon izricanja kazni ili mjera poduzete aktivnosti koje jamče da se slični slučaj neće ponoviti.

III. DOKUMENTACIJA

Sudionik Natječaja je obavezan dostaviti sljedeću dokumentaciju:

1. Popunjeni i ovjeren prijavni Obrazac 1 u dva primjerka

- Popunjen prijedlog projekta, i
- Popunjen proračun projekta.

Obrazac se preuzima s internetske stranice Grada: www.subotica.rs - rubrika natječaji i oglasi Obrazac 1.

2. Preslike dokumenata u jednom primjerku:

- rješenje o registraciji pravne osobe ili poduzetnika u Agenciji za gospodarske registre;
- rješenje o registraciji medija u Registru medija koji se vodi u Agenciji za gospodarske registre s podacima upisanim sukladno Zakonu o javnom informiranju i medijima;
- potvrda Narodne banke Republike Srbije da nema evidentirane osnove i naloge u prisilnoj naplati (da nema blokiran račun);
- dozvola za emitiranje radijskog i/ili TV programa izdana od Regulatornog tijela za elektroničke medije;
- ovjerena izjava/suglasnost medija (ili više njih) da će programski sadržaj biti emitiran/objavljen u tom mediju (obvezno samo za pravne osobe odnosno poduzetnika koji se bavi proizvodnjom medijskih sadržaja);
- vizualni prikaz predloženog medijskog sadržaja (trailer, primjerak novina, jingle i sl.)

IV. OPĆE INFORMACIJE I ROKOVI

Natječaj se objavljuje u listovima *Subotičke novine*, *Magyar szó* i *Hrvatska riječ*, na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs u rubrici natječaji i oglasi i u Službenom listu Grada Subotice.

Prijave se podnose na propisanom obrascu.

Prijave koje stignu izvan propisanog roka ili na pogrešnom obrascu, neće se razmatrati.

Natječaj i obrazac (prijave i proračuna projekta) dostupni su na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs u rubrici natječaji i oglasi, za sve vrijeme trajanja Natječaja.

Prijave slati u tiskanom obliku, predajom u Gradskom uslužnom centru Grada Subotice, Trg slobode 1 ili poštom, s naznakom za Natječaj za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja, a obavezanoo i u elektroničkom obliku na e-mail adresu: konkursinformiranje@subotica.rs.

Natječajni materijal se ne vraća.

Natječaj je otvoren 30 dana od dana objavljivanja odnosno od 8. 04. 2016. godine do 8. 05. 2016. godine.

Odluka o raspodjeli sredstava donosi se najkasnije u roku od 90 dana od dana zaključenja Natječaja.

Odluka o raspodjeli sredstava bit će objavljena na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs

Korisnik sredstava je dužan izvješće o realizaciji utrošenih sredstava dostaviti do 31. 12. 2016. godine na obrascu koji se može naći na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs

Dodatne informacije mogu se dobiti radnim danima od 8,00 do 14,00 sati na telefon 024/626-928, u Tajništvu za društvene djelatnosti Gradske uprave Grada Subotice.

V. POZIV ZA SUDJELOVANJE U RADU POVJERENSTVA

Pozivaju se novinarske i medijske udruge, koje su registrirane najmanje tri godine prije datuma raspisivanja Natječaja, da predlože članove natječajnoga povjerenstva.

Uz prijedlog za člana povjerenstva, novinarske i medijske udruge prilažu i dokaz o registraciji te udruge u Registar udruga.

Pozivaju se medijski stručnjaci zainteresirani za sudjelovanje u radu povjerenstva da pismenim putem predlože svoje članstvo u povjerenstvu.

Uz prijedlog za članove povjerenstva, dostaviti i kratke životopise.

Udruge i pojedinci, prijedloge za člana povjerenstva mogu poslati u roku od 20 dana od dana objavljivanja Natječaja 8. 4. 2016. godine, gradonačelniku Grada Subotice.

Gradonačelnik,
Jenő Maglai, dipl. pravnik

IDEMO LI VEČERAS U KAZALIŠTE? (2)

Piše: Milovan Miković

Zaboravljeni utemeljitelji

Kazalište je, kao i sve umjetnosti, a zbog svoje složenosti – i više nego druge umjetnosti – teško obujmiti definicijom. Već sam pojam istovremeno označava i kazališnu umjetnost i mjesto gdje se ona ostvaruje, ali i društveni čin prisustvovanja izvođenju. Kazalište je, uza sve ovo, umjetnost koja u sebi sadrži elemente svih ostalih umjetnosti – književnosti, glazbe, slikarstva, kiparstva i arhitekture, a nadasve umjetnosti glume, koja niotkuda nije preuzeta nego predstavlja navlastitost nastalu unutar kazališta.

U Subotici su uvjeti za njen nastanak utemeljeni 7. svibnja 1743. kupnjom statusa Kraljevske komorske varoši, u čemu su presudnu ulogu odigrali **Stjepan Vojnić, Ilija Bukvić i Grgo Križanović**, gradski izaslanici u Beču. U tom razdoblju Subotica broji 586 poreznih obveznika iz redova Hrvata, 64 porezna obveznika iz redova Srba, 56 poreznih obveznika iz redova Mađara i 51 obveznika iz redova plemića, odnosno, ukupno 759 poreznih platiša.

Gradom upravlja glavni sudac **Stjepan Vojnić** s dvanaest doživotno biranih senatora: **Ilijom Bukvićem, Ivanom Vojnićem, Grgom Križanovićem, Josipom Jaramazovim, Markom Skenderovićem, Ilijom (Josipom) Kopunovićem, Miškom Perčićem, Andrijom Paulesanovim, Petrom Mukićem, Ivanom Mačkovim, Miškom Baćinim i Grgom Vidakovićem**. I upravo na njihov zahtjev franjevci u Subotici 1747. godine otvaraju Gramatikalnu školu u jednoj, kako zapaža **István Iványi**, skućenoj i za potrebe obrazovanja neprikladnoj zgradi, nedaleko

mjestu na kojem je kasnije bila podignuta prva Gradska kuća, gdje su od tada, u raznim prigodama, priređivane i kazališne predstave [Iványi, 1886.].

PORUKE PRVIH PREDSTAVA

Sudeći prema repertoaru školske kazališne družine, one su uglavnom postavljane s obrazovno-odgojnom nakanom (*Krispus sin cara Konstantina*

Kako god, ove su predstave mahom bile moralno-dijaloške vježbe, bez znatnijih literarnih, dramskih, kazališnih značajki. Unatoč tomu držimo ih značajnim budući da su u ovom podneblju bile predznak novog doba, potičući interese, potrebe i nastojanja što se postupno i nedvojbeno odvajaju od interesa povijesno već nadvladane vojničko-zemljoposjedničke (feudalne) strukture, podupirući i u lokalnoj zajednici nastojanja

PUTUJUĆE TRUPE

Ne zna se sa sigurnošću gdje je u Subotici prvi put nastupila neka od putujućih trupa – je li to bilo u gimnazijskom kazalištu koje se nalazilo u staroj i već neprikladnoj zgradi u blizini Gradske kuće, ili u dvorani neke od brojnih gostiona, dočim prvi zahtjev kojim se od subotičkih gradskih vlasti traži cenzuriranje jedne kazališne predstave

datira iz 1793. godine, a iz 1803. pak dozvola za nastup njemačke kazališne trupe **Antoana Heina** [Gerold, 1990.].

U prvoj polovici XIX. st. Subotičani postaju sve veći poklonici kazališta, rado primaju njemačke i mađarske putujuće trupe, ali su nezadovoljni što nemaju kazališnu zgradu, pa gostujuće trupe nastupaju mahom u kavanama. Subotički arhitekt **János Skulteti** 24. listopada 1844. od pročelnika grada traži dozvolu kako bi mogao »proputovati

Velikog, Josip Egipatski, Anastazije istočni car, Eustahije rimski vođa, Teodosije Veliki, istočni car protiv Arijanaca i dr.), dočim su neke bile neskriptive aluzije na onodobne mjesne prilike – *Nezahvalnost cara Justinijana spram dičnog vojskovođe Belizara* predstava je nastala u vrijeme kada su fratriba oduzeli župu, a 8. travnja 1774. scenski je upriličen *Nezahvalni židovski kralj Joas ubija popa Zakariaša*, također sa žalcem usmjerenim prema ondašnjem kaločkom nadbiskupu, kako se može zaključiti iz zabilješke samostanskom Historia domu su.

građanskog sloja u nastajaju i njegovu opredeljenost urbanom načinu života. Taj se sloj prestaje prepoznavati u slijepom ispunjavanju vojničkih zadaća unutar graničarskog korpusa, a također, ne želi se dovijeka baviti samo stočarstvom i obradom zemlje – već sebe i svoje mjesto vidi i u poslovima vezanim uz razvoj trgovine, obrta i novčarstva ... za što je bilo potrebno obrazovati se, steći nove, drugačije obzore i proširivati spoznaje o svijetu, potičući i druga zanimanja i zvanja poput svećenika, učitelja, odvjetnika, liječnika, ljekarnika, nadalje cijeli niz obrta vezan uz gradogradnju i dr.

ti neke gradove koji raspolažu manjim ali dobro izvedenim i priznatim kazališnim scenama, koje bi mogao izmjeriti i prema njima izgraditi slično u Subotici.« Sljedeće, 1845. godine, Magistrat već planira izgradnju jednog hotela s kazalištem, pa gradski arhitekt **János Skulteti** 5. srpnja 1846. godine šalje vlastitu projektnu dokumentaciju na odobrenje. Projekt je prihvaćen 11. lipnja 1847. godine. No, uslijedila su mađarska revolucionarna gibanja koja su na neko vrijeme odložila provedbu prihvaćenih planova gradnje hotela i kazališta.

Olimpijska baklja prošla kroz Suboticu

Olimpijska baklja predstavlja drevni običaj kada su žene – po ugledu na svećenice boga Zeusa palile olimpijsku vatru. Od 1928. g. vatra se ponovno počela paliti u grčkoj Olimpiji putem konkavnog zrcala. Štafetno nošenje baklje započelo je nošenjem olimpijske baklje s plamenom upaljenim u Olimpiji za Olimpijske igre 1936. godine koje su održane u Berlinu. Ovo štafetno nošenje baklje od drevne Olimpije do Berlina prošlo je i kroz Suboticu po unaprijed isplaniranom redoslijedu utvrđenom od Međunarodnog olimpijskog odbora u dužini od 3.075 km. Kroz Jugoslaviju je trasa iznosila 575 km. Vojvođanski sportaši su predviđeni da nose baklju od Maradika do mađarske granice, a subotički trkači su nosili olimpijsku vatru od Žednika do granice s Mađarskom.

PRIGODAN PROGRAM

Velik broj građana je izašao na ulice u noći koja je bila vedra i tiha, srpanjska. Sve kuće i prozori su na putu olimpijske vatre bili osvijetljeni ili imali svijeće u prozorima. Uz burne ovacije olimpijska vatra je bila svečano dočekana. Tako su se svi vatrogasci postrojili ispred svoje postaje i tako pozdravili svog komandira **Andriju Kujundžića Čiču**, koji je nosio baklju na toj relaciji. Nositelji baklji su bili puni elana i želje da ju pronesu na svojoj dionici što prije ali ih je rukovodstvo usporavalo da ne bi stigli ranije jer je svaki minut ili kilometar bio do tančina razrađen. Baklja se nije mogla ugasiti ni kada bi se stavili u vodu ili pijesak. Neki nositelji su ponijeli sjekire i tako se dosjetili da odsijeku plamen i sačuvaju jedan dio fitilja koji je gorio s bakljom.

Ing. **Kosta Petrović**, predsjednik mjesnog olimpijskog

odбора nosio je posljednju dionicu do Sokolskog doma zajedno s **Lajosem Vermesom** i **Franjom Skenderovićem**. Po prispjeću, ing. Kosta Petrović je zapalio vatru u 2,39 sati na pripremljenom petostepenom pijedestalu s velikim olimpijskim krugovima, koji se nalazio ispred Sokolskog doma. Pred građanima i svim okupljenim sportašima vremešni Lajos Vermes i **Nikola Matković** su prikazali jednu mačevalačku borbu, kako bi pokazali da su još uvijek duhom mladi. U 3,35 sati je **Ivan Sarić**, legenda subotičkog sporta, nogometaš, motociklist, automobilist, konstruktor i prvi letač zrakoplovom u Subotici, ponio baklju prema mađarskoj granici. Na granici baklju je nosio ing. Kosta Petrović, a **Andrija Kujundžić Čiča** – olimpijsku, a **Dragutin Jager** državnu zastavu.

Kosta Petrović je prilikom predaje baklje pozdravio na njemačkom jeziku u olimpijskom duhu, dok je dr. **Tóth** podnačelnik Segedina govorio na mađarskom jeziku u izazivačkom i revizionističkom duhu. Ovime je lijepa svečanost i predaja olimpijske vatre bila pokvarena

i nimalo u olimpijskom duhu i značaju Olimpijade uopće, iako su već naznake Njemačke superiornosti i megalomanije bili na vidiku.

NOSITELJI BAKLJE

Baklju su nosili značajni subotički sportisti: **Veco Vujković Lamić**, **Grgo Šefčić Giga**, **Petar Budanović**, **Lazar Bogešić**, **Josip Kujundžić Kejo**, **Stevan Čete**, **Svetozar Petrović**, **Matija Pisanić**, **Albe Vidaković**, **Lajčo Bašić Palković**, **Nesto Kopunović Neto**, **Emil Veselinović**, **Marko Čović**, **Milorad Gardinovački Mujo**, **Bogdan Kragujević**, **Jovan Memheler**, **Gojko Janjić**, **Tome Vujković Lamić**, **Stjepan Šarčević Dečko**, **Ozren Pilić**, **Franjo Palković**, **Lajčo Pozderović**, **Andrija Kujundžić Čiča**, **Kosta Petrović**, **Lajos Vermes**, **Franjo Skenderović**, **Ivan Sarić**, **Nikola Matković**, **Ivan Molnarić**, **Remija Marcikić**, **Lazar Tešić**, **Laza Plavšić**, **Martin Vujković Lamić**, **Antun Fajs**, **Franjo Buzzecki**, **Marko Horvacki**, **Pavao Šarčević**, **Petar Ronjec**, **Svetozar Krunic**, **Bogoljub**

Papić, **Antun Radak**, **Geza Demeter**, **Rajko Babić**, **Tome Kopilović**, **Stjepan Šlezak**, **Franjo Kenjereš**, **Lajčo Vinković**, **Lajčo Vujković Lamić Moco**, **Josip Segi**, **Đorđe Stepanov**, **Krešimir Čučković**, **Stanislav Pecarski**, **Andrija Mazić**, **Vojin Milovanov**, **Zoltán Vass**, **M. Knežević**, **D. Renih**, **V. Vranić**, **Franjo Timari**, dr. **Ladislav Hegediš**, **Jovan Stepanov** i **Dragutin Jager**.

Mjesni olimpijski odbor na čelu s ing. Kostom Petrovićem tiskao je zasebnu Uputu za utrku lučonoša koji prenose olimpijsku vatru u kojem se točno do najsitnijeg detalja precizira način nošenja olimpijske vatre, priprema odjeća i ponašanje trkača. Uputa je podijeljena svakom trkaču i pričuvama. Nositelji su bili postavljeni pored svakog kilometarskog obilježja. Probno nošenje olimpijske vatre je izvršeno 18. i 19. srpnja 1936., u isto vrijeme kada se bude nosila i službena olimpijska vatra.

Olimpijska vatra je pronijeta i 1972. godine kroz Suboticu na putu za München.

Ljudevit Vujković Lamić

Posljednja večera u vrtiću

Na Veliki četvrtak je Isus ustanovio euharistiju i sveti red stoga je on za sve nas od posebnog značaja. To znaju i u vrtiću *Marija Petković Sunčica* u Subotici, te su na Veliki četvrtak uprizarili događaj posljednje večere. Kako u prošlom broju nije bilo dovoljno mjesta, reportažu Vam donosimo sada.

Nije bilo lako. Nedostajao je lavor, ručnik, kalež, vino... a imali su samo kruh, tanjure, stol i što je najvažnije dobru volju. Uz to bilo ih je 14 u vrtiću, a apostola je bilo 12. Evo kako smo to riješili: odlučili

smo svi će sjediti za solom, a vino smo posudili od časnih sestara i to pravo, crveno. Tanjuri, kruh, salвете i specijalna čaša iz koje smo svi pili koja je bila kao kalež. Kako je to Isus organizirao prije više od 2.000 godina, zapitali smo se. Zapamtili smo riječi koje svi čujemo na misi: »Uzmite i jedite od ovoga svi, ovo je moje tijelo, ovo je moja krv koja će se za vas predati!« Tko je bio Isus, tko Petar, Šimun, Jakov, Andrija... pa neki od nas se i tako zovu. Jedino Judu nitko nije želio glumiti. Ponosni što nosimo imena još iz Isusovog doba, zapamtili smo ovaj događaj u vrtiću i pokušali smo ga i nacrtati. Dvanaest glava, s bradama, za jedan stol staviti...uh neobičan zadatak u kom treba i brojati, ali koji ćemo dugo pamtit i po vinu koje nam se baš i nije dopalo, i po nesvakidašnjem okupljanju, glumi apostola i posljednje večere.

Sada nam je misa svima mnogo jasnija i bliža.

B. I.

Novi susret Čitateljskog kluba *Flâneuri* 16. travnja

Nakon uspješnog prvog susreta i osnivanja Čitateljskog kluba za tinejdžere nazvanog *Flâneuri* najavljen je novi susret za subotu, 16. travnja, s početkom u 10 sati. Okupljanje je u Gradskoj knjižnici Subotice, a gdje će ovoga puta »šetati« flâneuri doznat će kada se okupe.

BOGATSTVO RAZLIČITOSTI ČETVRTI PUT

Večeras dodjela nagrada

Večeras u 18 sati u velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici bit će dodijeljene nagrade u okviru literarno-novinarskog natječaja *Bogatstvo različitosti* već četvrtu godinu organizira OŠ *Matija Gubec*

Tavankuta. Tema ovogodišnjeg natječaja bila je »Najbolji prijatelj je onaj uz kojeg postajemo bolji«.

IZVLAČENJEM NAGRADA ZAVRŠEN KVIZ ČITAM I SKITAM

Podijeljeno 273 nagrade

Bio je 1. travnja i podijeljeno je 273 nagrade djeci koja su čitala knjige. Mislite da je prvotrvanjska šala..., e pa nije. Prvog travnja je Gradska knjižnica Subotica imala program što bi danas mladi rekli »3 u 1«. Izvlačenjem nagrada završen je kviz za poticanje čitanja Čitam i skitam, ali je istodobno i proslavila Međunarodni dan knjige za djecu te rođendan *Hansa Christiana Andersena* koji se u cijelom svijetu obilježava 2. travnja.

U čitaonici na katu, koja se trenutačno renovira ali je za ovu prigodu ipak prilagođena da primi djecu, tražio se stolac više. Naime, tijekom trajanja kviza, tijekom veljače i ožujka u kvizu je sudjelovalo blizu 1.000 djece koja su na preporuku knjižnice čitali ulomke *Carla Collodija, Johanne Spyri, Rudyarda Kiplinga i Sunčane Škrinjarić* te potom popunili on-line upitnik na mrežnoj strani knjižnice. Nisu svi upitnici bili točni, ali to i nije važno. Važno je da se veliki broj djece ova dva mjeseca lijepo družio s knjigom, a nadamo se da će tako i nastaviti.

Nakon kraćeg programa u kojem su sudjelovali članovi hora nižih odjela OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice, te članovi Plesnog studija *Larisa* uslijedilo je izvlačenje čak 273 nagrade. Rekordan broj sudi-onika zahtijevao je i rekordan broj nagrada koje su organizatori osigurali posredstvom brojnih prijatelja knjige i čitanja. Glavna nagrada je bila bicikl, a dodijeljeno je i 35 jednodnevnih ekskurzija jer i sam naslov kviza kaže *Čitam i skitam*. Gdje će sretni dobitnici putovati još se drži u tajnosti, ali se zna da će to biti fantastična avantura kao i svake godine koja je planirana ili za kraj mjeseca ili u svibnju. Bilo je tu i mnogo drugih vrijednih nagrada kao usb memorije, trenirke i sportska odjeća, školski pribor, knjige, kompjutorska oprema, paketi slatkiša, grickalica, sokova, ulaznice za 3D kino, Dječje kazalište, ZOO vrt i da ne redamo dalje. Svi dobitnici su objavljeni na mrežnoj stranici knjižnice <http://www.subiblioteka.rs/hr/kviz-detajlnije/104/>. Pa ukoliko još ne znate jeste li među njima, informirajte se.

Svima iskrene čestitke uz poruku: ne zaboravite kakvu moć imaju knjige... čitajte ih i odletite na nemoguće i moguće destinacije.

**PETAK
8.4.2016.**

06:38 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela zelen bor
09:35 McLeodove kćeri, serija
10:20 Svjetski biseri: Južna Koreja - Malo poznata civilizacija, dokumentarna serija
11:15 Riječ i život
12:00 Dnevnik 1
12:26 Talijanska mlada, telenovel
13:15 Dr. Oz, talk-show
14:00 Normalan život
14:47 Znanstveni krugovi
15:15 Dobra žena, serija
16:02 Ono što jesam: Hrabre, snažne, odvažne - dokumentarna serija
17:40 Život je lijep
18:10 Manjinski mozaik: Između jučer i sutra
18:30 Potrošački kod
19:00 Dnevnik 2
20:05 Dan velikih valova, američki film - Filmovi s pet zvjezdica
22:05 Uvijek kontra, talk-show
22:50 Eurojackpot
23:00 Dnevnik 3
23:15 Vijesti iz kulture
23:36 Opaki par, humoristična serija
00:04 Nevjere i druge katastrofe, američki film
01:42 Don Matteo, serija
02:37 Dr. Oz, talk-show (R)
03:18 Skica za portret (R)
03:36 Hrvatska uživo
04:18 Život je lijep
04:50 Riječ i život
05:20 Talijanska mlada, telenovela
06:05 Dnevnik 2

06:04 Juhuhu
08:26 Juhuhu
08:27 Simfolije, animirana serija
08:33 Pssst... priča! Strašna priča
08:38 Vedranovi velikani: Marko Babaja (R)
08:48 Sara i Patka, crtana serija
08:58 Priče iz divljine, dokumentarna serija (R)
09:26 Priče i legende iz podmorja, dokumentarna serija (R)

09:31 Lik iz lektire: Harry Potter i još neki čudni likovi
09:59 Čarobna ploča - Širimo vidike: Slikarske i crtačke tehnike (R)
10:10 Ton i ton: Cirkus i grafiti
10:25 Pisci i djela: Crna maslina - Vesna Parun
11:05 Čarolija, serija
12:02 Hughove čarolije s tri sastojka, dokumentarna serija (R)
12:29 Don Matteo, serija
13:31 McBride: To je ubojstvo, madam - američki film
14:57 Svijet vrtlara
15:29 Veterinarske priče
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Kamo na vikend? II - Međimurje
16:51 Velikani sporta, dokumentarna serija
17:21 Luda kuća, humoristična serija
18:01 Seoska gozba
18:55 Odmori se zaslužio si, humoristična serij
19:29 Glas naroda, humoristična serija
20:03 Umorstva u Midsomeru, serija
21:44 Vrijeme na Drugom
21:51 Endeavour - Mladi Morse, serija
23:26 Krivci, serija
00:18 Magazin Noć velikih borbi
00:43 Noć velikih borbi, snimk
02:13 Velikani sporta, dokumentarna serija
02:39 Noćni glazbeni program

04:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
05:20 Sve u šest, magazin (R)
05:45 Lego Star Wars, animirana serija (R)
06:15 Svemoguća Kim, animirana serija
07:05 TV prodaja
07:20 Pet na pet - nove epizode, kviz (R)
08:20 TV prodaja
08:35 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
10:00 TV prodaja
10:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
11:15 TV prodaja
11:30 Zvonili ste, milorde?, humoristična serija
12:30 'Allo, 'allo!, humoristična serija
13:10 'Allo, 'allo!, humoristična serija
13:50 Tri, dva, jedan - kuhaj! - nova sezona, kulinarski show (R)
15:20 Andrija i Anđelka,

humoristična serija (R)
15:55 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
19:15 Pet na pet - nove epizode, kviz
20:00 Zvezdice - nova sezona, glazbeno-natjecateljski show
22:00 Hladna istina, igrani film, akcijski/ triler
23:50 Sam protiv svih, igrani film, akcijski triler
02:05 RTL Danas, informativna emisija (R)
02:45 Kraj programa

**SUBOTA
9.4.2016.**

07:15 TV kalendar
07:27 Klasika mundi: Berlinska filharmonija pod ravnanjem Gustava Dudamela - Europski koncert u Beču 2012. (2. dio) (R)
08:09 Zvijezda u prašini, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna (R)
09:29 Duhovni izazovi
10:02 Prizma - multinacionalni magazin
10:47 Fotografija u Hrvatskoj: August Frajtić (R)
11:00 Uvijek kontra, talk-show
12:00 Dnevnik 1
12:26 Veterani mira
13:14 U paklu Hirošime, dokumentarni film
14:11 Top Gear - Special: Savršeno putovanje II
15:07 U uredu, humoristična serija
15:30 Jezik za svakoga
15:42 Dan velikih valova, američki film - Filmovi s pet zvjezdica
17:39 Lijepom našom: Petrijevci (2. dio)
19:00 Dnevnik 2
19:55 Loto 7/39
20:02 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
22:30 Dnevnik 3
22:45 Vijesti iz kulture
23:05 Nemoguće, španjolsko-američki film
00:59 George Harrison: Living in the

Material World, glazbeno-dokumentarni film
02:29 Zvijezda u prašini, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna (R)
03:46 Skica za portret (R)
03:52 Duhovni izazovi
04:23 Veterani mira
05:08 Prizma
05:53 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:28 Juhuhu
09:30 Mali Moore, igrana serija za djecu i mlade
10:00 Umorstva u Midsomeru
11:45 Roditelji i djeca, serija
12:30 Hestonova odlična britanska jela
13:23 Veliki preporod britanskog vrta, dokumentarna serija
14:28 Zapleši sa mnom, američki film
16:00 Regionalni dnevnik
16:33 Ponos i predrasude, serija - Ciklus romantičnih drama: Jane Austen
17:26 Popodne na Drugom
19:05 Svačionica
19:55 Kratki dokumentarni film
20:05 Ludo krstarenje, američki film
21:35 Vrijeme na Drugom
21:40 Graham Norton i gosti, talk-show
22:30 Bez daha, serija
23:20 Vladarica, serija
00:10 Keep On Dancing, američki film
01:37 Noćni glazbeni program

05:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
06:25 Legenda o Tarzanu
06:50 Lego Ninjago
07:20 Lego Star Wars, animirana serija
07:45 Svemoguća Kim, animirana serija
09:40 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
10:40 Criss Angel: Kralj Iluzije, zabavna emisija
11:35 TV prodaja
11:50 Dadilja, igrani film, komedija
13:25 Najgora noć uživotu, igrani film, komedija
15:15 Zvezdice - nova sezona, glazbeno-natjecateljski show (R)

16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
16:40 Zvezdice - nova sezona, glazbeno-natjecateljski show (R)
17:20 10 najvećih javnih svađa Hrvatske, zabavna emisija
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:15 Galileo, zabavno-obrazovna emisija
20:00 Rio, igrani film, animirana komedija
22:00 Nacionalno blago: Knjiga tajni, film, avanturistički
00:20 Hladna istina, igrani film, akcijski/ triler (R)
02:05 Astro show, emisija uživo
03:05 RTL Danas, informativna emisija
03:50 Kraj programa

**NEDJELJA
10.4.2016.**

07:00 Lijepom našom: Petrijevci (2. dio)
08:15 The Criminal Code, američki film - Zlatna kinoteka
09:50 Portret Crkve i mjesta: Vojnić
10:00 Vojnić: Misa, prijenos
11:00 Biblija
11:10 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:06 Labirint
15:54 Mir i dobro
16:21 Gospodin Selfridge, serija
17:13 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
19:00 Dnevnik 2
19:55 Loto 6/45
20:06 Duga mračna noć, dramska serija
21:00 Marina i njezina djeca, dokumentarni film
21:50 Dnevnik 3
22:20 Uskrs fest, snimka
23:50 Gospodin Selfridge, serija
00:40 Nedjeljom u dva
01:40 The Criminal Code, američki film - Zlatna kinoteka
03:12 Mir i dobro
03:37 Skica za portret
03:48 Manjinski mozaik: Između jučer i sutra
04:03 Plodovi zemlje
04:53 Split: More
05:23 Pozitivno
05:53 Dnevnik 2

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supiface.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

06:00 Juhuhu
 09:14 Juhuhu junior
 09:48 Detektiv Murdoch, serija
 10:35 Istrage gde Bradley, serija
 11:30 Teenozoik
 11:57 Nećemo reći mladenki, zabavno-dok. serija
 13:02 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar (5B) - Učite od najboljih
 14:09 Don Quijote: Nikad se ne predaj!, njemački film
 15:40 Ples sa zvijezdama
 17:27 Poirot, serija
 19:00 Zvonko Samoboru
 20:10 G.I.Jane, američki film
 22:11 Vrijeme na Drugom
 22:21 Anthony Bourdain: Upoznavanje nepoznatog, dokumentarna serija
 23:21 Istrage gde Bradley, serija
 00:11 Pa to je fantastično! - Specials X-Mas 2002 "Gay", humoristična serija
 01:01 Elitni klinici, serija
 01:31 Elitni klinici, serija
 02:01 Noćni glazbeni program

04:45 RTL Danas, (R)
 05:25 Legenda o Tarzanu
 05:55 Lego Friends
 06:20 Svemoguća Kim
 07:40 TV prodaja
 07:55 InDizajn s Mirjanom Mikulec - nova sezona, lifestyle emisija
 08:45 Živjeti uspravno, igrani film, drama
 11:05 Rio, igrani film, animirana komedija (R)
 12:55 Nacionalno blago: Knjiga tajni, igrani film, avanturistički (R)
 15:15 Zvezdice - nova sezona, glazbeno-natjecateljski show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Zvezdice - nova sezona, glazbeno-natjecateljski show (R)
 17:20 10 najzabavnijih reality trenutaka Hrvatske, zabavna emisija
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, emisija
 20:00 Plan za bijeg - TV premijera, igrani film, akcijski
 22:20 Conan Barbarin, igrani film, avanturistički
 00:30 Templar, igrani film, avanturistički
 02:45 Astro show, emisija uživo
 03:45 RTL Danas, (R)
 04:05 Kraj programa

PONEDJELJAK
11.4.2016.

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:35 McLeodove kćeri, serija
 10:20 Plodovi zemlje
 11:15 Treća dob
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Talijanska mlada
 13:15 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Društvena mreža - medicina
 15:10 Jezik za svakoga
 15:15 Skica za portret
 15:22 Ekonomija &td (R)
 16:00 Duga mračna noć, dramska serija
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 BezVeze
 20:50 Dobra žena, serija
 21:45 Otvoreno
 22:35 Dnevnik 3
 23:06 Svjetski biseri: Azurna obala - francuska ljepotica, dokumentarna serija
 23:58 Zavičaj, serija
 00:59 Don Matteo, serija
 01:49 Otvoreno
 02:34 Dr. Oz, talk-show (R)
 03:15 Vita jela, zelen bor
 03:43 Skica za portret
 03:51 Hrvatska uživo
 04:33 Život je lijep
 05:03 Talijanska mlada, telenovela
 05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:25 Juhuhu junior
 09:30 ŠKOLSKI PROGRAM: Školski sat
 09:31 Francuska revolucija
 10:00 Navrh jezika: Red i nered
 10:15 Notica: Tuba
 10:30 Univerzum uma: Problemi perspektive, dokumentarna serija
 11:05 Poirot, serija
 12:41 Don Matteo, serija
 13:36 U vrtlogu laži, australski film
 14:54 Kratki dokumentarni film
 15:05 Zavolite svoj vrt uz Alana Tichmarsha
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Magazin LP
 17:11 Luda kuća, serija
 17:46 Sjećanje na Joška

Bojića: Svete planine svijeta - Sveti visovi manjih religija, dokumentarna serija
 18:16 Univerzum uma: Problemi perspektive, dokumentarna serija
 18:49 Zdravi predah - smoothie
 18:55 Odmori se zaslužio si
 19:32 Dva i pol muškarca
 19:55 Kratki dokumentarni film
 20:04 Lov, dokumentarna serija
 20:54 Vrijeme na Drugom
 21:00 Tv Bingo
 21:45 Stadion - sportska emisija
 22:50 Zločinci u odijelima, serija
 23:40 Zločinački umovi, serija
 00:25 Magazin LP
 00:50 Stadion - sportska emisija
 01:55 Noćni glazbeni program

04:10 RTL Danas, (R)
 04:55 Sve u šest, magazin (R)
 05:20 Legenda o Tarzanu, (R)
 05:50 Svemoguća Kim
 06:40 TV prodaja
 06:55 Pet na pet, kviz (R)
 07:50 TV prodaja
 08:05 Mijenjamženu
 09:45 Shopping kraljica, (R)
 10:45 Zvonili ste, milorde?, humoristična serija
 11:45 'Allo, 'allo!, serija
 12:25 'Allo, 'allo!, serija
 13:00 Plan za bijeg, igrani film, akcijski (R)
 15:15 Andrija i Andlka, (R)
 15:50 Andrija i Andlka, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Ljubav je na selu
 21:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 22:15 RTL Direkt
 22:45 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 23:20 Andrija i Andlka
 00:00 Pravda za sve - serija
 00:50 Prebare, serija
 02:00 CSI, serija
 02:50 Astro show, emisija uživo
 03:50 RTL Danas, (R)
 04:35 Kraj programa

UTORAK
12.4.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti

07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:37 McLeodove kćeri, serija
 10:22 Svjetski biseri: Azurna obala - francuska ljepotica, dokumentarna serija
 11:20 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Talijanska mlada
 13:15 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Dobra žena, serija
 16:00 BezVeze
 17:33 Traži račune i ulovi kune - nagradna igra
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Satirikon
 20:50 Dobra žena, serija
 21:45 Otvoreno
 22:35 Dnevnik 3
 23:06 Ljudi s rijeke: Modri Nil (1. dio), dokumentarna serija
 23:58 Zavičaj, serija
 00:59 Don Matteo, serija
 01:54 Otvoreno
 02:39 Dr. Oz, talk-show (R)
 03:21 Vita jela, zelen bor
 03:51 Hrvatska uživo
 04:33 Život je lijep
 05:03 Talijanska mlada
 05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:25 Juhuhu junior
 09:30 ŠKOLSKI PROGRAM: Školski sat
 09:31 Noćobdije životinjskog svijeta
 10:00 U zdravom tijelu zdrav duh: Živčani sustav
 10:15 Boli glava: Planet Zemlja
 10:30 Univerzum uma: Tajne mozga - misterij uma, dokumentarna serija
 11:00 Čarolija, serija
 11:55 Kratki dokumentarni film
 12:05 Hughove čarolije s tri sastojka, dokumentarna serija (R)
 12:35 Don Matteo, serija
 13:30 Božićni zeko, američki film
 15:06 Zavolite svoj vrt uz Alana Tichmarsha
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Velikani sporta, dokumentarna serija
 17:11 Luda kuća, serija
 17:46 Sjećanje na Joška Bojića: Svete planine svijeta - Sveti visovi Amerike, dokumentarna serija
 18:17 Univerzum uma: Tajne mozga - misterij uma, dok. serija

18:51 Odmori se zaslužio si
 19:25 Večernja škola
 20:03 Viktorijanska ljekarna
 21:05 Vrijeme na Drugom
 21:15 Očeva kuća, američki film
 22:40 Magazin EURO 2016.
 23:11 Scott i Bailey, serija
 23:56 Velikani sporta
 00:21 Noćni glazbeni program

04:55 RTL Danas, (R)
 05:40 Sve u šest, magazin (R)
 06:05 Lego Star Wars, (R)
 06:30 Svemoguća Kim
 07:40 Pet na pet, kviz (R)
 08:35 TV prodaja
 08:50 Mijenjamženu
 10:20 Shopping kraljica, (R)
 11:30 Zvonili ste, milorde?
 12:30 'Allo, 'allo!, serija
 13:05 'Allo, 'allo!, serija
 13:45 Tri, dva, jedan - kuhaj! R
 15:25 Ljubav je na selu, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Ljubav je na selu
 21:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 22:15 RTL Direkt
 22:45 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 23:20 Andrija i Andlka, serija
 00:00 Pravda za sve - serija
 00:50 Prebare, serija
 02:00 CSI, serija
 02:50 Astro show, emisija uživo
 03:50 RTL Danas, (R)
 04:35 Kraj programa

SRIJEDA
13.3.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:37 McLeodove kćeri, serija
 10:22 Ljudi s rijeke: Modri Nil (1. dio), dokumentarna serija
 11:20 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Talijanska mlada
 13:15 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Dobra žena, serija
 16:00 Satirikon
 16:50 Izlaganje posmrtnih ostataka sv. Leopolda Bogdana Mandića u kapucinskoj crkvi u Dubravi, prijenos
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2

19:55 Loto 7/39
 20:00 U potrazi za Shakespeareom, dokumentarna serija
 21:00 Dobra žena, serija
 21:55 Otvoreno
 22:45 Dnevnik 3
 23:16 Ljudi s rijeke: Modri Nil (2. dio), dok. serija
 00:08 Zavičaj, serija
 01:09 Don Matteo, serija
 01:59 Otvoreno
 02:44 Dr. Oz, talk-show (R)
 03:25 Vita jela, zelen bor
 03:55 Hrvatska uživo
 04:37 Život je lijep
 05:09 Talijanska mlada
 05:53 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:01 Juhuhu junior
 09:30 ŠKOLSKI PROGRAM
 09:31 Straličarstvo (ili kako izgleda moderni Robin Hood)
 10:00 Ciak junior: Štreberica u kapi
 10:15 Etika: GMO
 10:30 Univerzum uma: Zagonetka zamjedbe, dokumentarna serija
 11:02 Čarolija, serija
 12:00 Hughove čarolije s tri sastojka, (R)
 12:30 Don Matteo, serija
 13:25 Berlin 36., njemački film
 15:05 Zavolite svoj vrt uz Alana Tichmarsha
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
 17:11 Luda kuća, serija
 17:46 Sjećanje na Joška Bojića: Svete planine svijeta - Sveti vrhovi starog kontinenta - tragom Svetog Ilije, dokumentarna serija
 18:15 Košarka, PH: Cedevida - Cibona, prijenos
 18:17 Univerzum uma: Zagonetka zamjedbe
 18:51 Odmori se zaslužio si
 19:25 Provodi i sprovodi,
 20:00 Nogomet, LP - emisija utakmice
 20:35 Nogomet, LP - prijenos
 22:35 Nogomet, LP - emisija i sažeci
 23:20 Vrijeme na Drugom
 23:35 Scott i Bailey, serija
 00:20 Odbrojanje do Rija
 00:45 Noćni glazbeni program

04:45 RTL Danas, (R)
 05:25 Sve u šest, magazin (R)
 05:55 Lego Friends, (R)
 06:20 Svemoguća Kim
 07:25 Pet na pet, kviz (R)
 08:40 Mijenjam ženu
 10:20 Shopping kraljica, (R)
 11:30 Zvonili ste, milorde?
 12:30 'Allo, 'allo!, serija
 13:05 'Allo, 'allo!, serija
 13:45 Tri, dva, jedan - kuhaj! R
 15:25 Ljubav je na selu, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz

20:00 Ljubav je na selu
 21:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 22:15 RTL Direkt
 22:45 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 23:20 Andrija i Andlka
 00:00 Pravda za sve - serija
 00:50 Prevare, serija
 02:00 CSI, serija
 02:50 Astro show, emisija uživo
 03:50 RTL Danas, (R)
 04:35 Kraj programa

ČETVRTAK 14.3.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:35 McLeodove kćeri, serija
 10:20 Ljudi s rijeke: Modri Nil (2. dio), dok. serija
 11:15 Batana i bitinada, emisija pučke i predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Talijanska mlada
 13:15 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Dobra žena, serija
 16:00 Labirint
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Dokumentarni film
 20:55 Dobra žena, serija
 21:50 Otvoreno
 22:40 Dnevnik 3
 23:11 Ljudi s rijeke
 00:03 Obiteljsko breme, serija
 01:04 Don Matteo, serija
 01:54 Otvoreno
 02:39 Dr. Oz, talk-show (R)
 03:24 Skica za portret
 03:36 Hrvatska uživo
 04:18 Život je lijep
 04:48 Talijanska mlada
 05:38 Biblija
 05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:01 Juhuhu junior
 09:30 ŠKOLSKI PROGRAM
 09:31 Fizika svjetlosti
 10:00 Navrh jezika: Jedan ali vrijedan
 10:15 Penjač, islandski dok. film za djecu
 10:30 Univerzum uma: Drugi mozak - osjećam, dakle jesam - dok serija
 11:02 Čarolija, serija
 11:57 Kratki dok. film
 12:05 Hughove čarolije s tri sastojka, dok.serija (R)
 12:35 Don Matteo, serija
 13:30 Fast Freddie, The Widow and Me - britanski film
 15:05 Zavolite svoj vrt uz Alana Tichmarsha
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Odbrojanje do Rija
 17:11 Luda kuća, serija
 17:46 Sjećanje na Joška Bojića: Let nad Hrvatskom - Krila, dokumentarna serija
 18:19 Univerzum uma: Drugi mozak - osjećam, dakle jesam - dok. serija
 18:49 Odmori se zaslužio si
 19:28 Garaža: Damir Halilić-Hal
 20:02 Pod otvorenim nebom: Island, dok. serija
 20:54 Vrijeme na Drugom
 21:00 Nogomet, EL - prijenos utakmice
 23:05 Scott i Bailey, serija
 23:50 Nogomet, EL - sažeci
 00:15 Odbrojanje do Rija
 00:40 Noćni glazbeni program
 04:45 RTL Danas, (R)
 05:25 Sve u šest, magazin (R)
 05:55 Lego Friends, R
 06:20 Svemoguća Kim
 07:25 Pet na pet, kviz (R)
 08:25 TV prodaja
 08:40 Mijenjam ženu
 10:20 Shopping kraljica, (R)
 11:30 Zvonili ste, milorde?
 12:30 'Allo, 'allo!, serija
 13:05 'Allo, 'allo!, serija
 13:45 Tri, dva, jedan - kuhaj! R
 15:25 Ljubav je na selu, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Zvezdice - show
 22:00 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 22:15 RTL Direkt
 22:45 Tri, dva, jedan - show
 00:10 Andrija i Andlka, serija
 00:45 Pravda za sve - serija
 01:40 Prevare, serija
 02:45 Astro show, emisija uživo
 03:45 RTL Danas, (R)
 04:30 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetlonik* nedjeljom od 16.30 sati.
 Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
 Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 *Vojvođanski tjedan*
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104,4 Mhz

U NEKO LIKO SLIKA

Uskrs, igrokaz u četiri čina

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Prolipšat,
pa smrknit

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi. Jevo jedva sam čeko da već prođe ova zime-tina i da ranije svane, pa da se lipo već latim kakog posla. Ta lipo ću skroz na skroz poludit od ovog ležanja, kiše i zimoće. Da vam spominjem televiziju i radio ni ne smim, oma mi

odskoči pritisak do samog vrva tog što miri, kako miri očin bi ga znao, al kod mene kad metnem tu spravu na ruku, ona posli gledanja televizije skoči skroz do vrva i samo pišti, lipo za poludit. Još mi se onda i ova dvojca moji pajtaša nadotale pa kad krenu s pametovanjem i politiziranjem, ko će za koga, ko će s kim, s čim; ovaj će bit ovo a onaj ono, ja lipo ne znam šta radit. A ovako kad je lipo, oma se latim nikog posla pa ni ne mislim na ova najnovija izbiranja i fantaziranja. I od ovi naši varoški mi dosta a da ne spominjem ove velike iz glavni varoši. Kod nas nika glavna rasprava bila ko smi a ko ne smi saranjivat. O bože me prosti, još ćemo se otimat i za mrcove dokleg smo došli. Te onda onim uzeli kombaj što vrše trsku, jel to nije dozvoljeno, nište se resursi. Kad se krenete Ivković šorom pa skroz do Mirgeške pruge, a na drugu stranu do bivše Pačirske ima kanal što je pun resursa. Već biže resursi po njivama, ne znadu paori šta s tolikom trskom. Al vraga, to njim nije interesantno već triba mučit čovika koji oće radit, da se slučajno ne bi obogatijo. Sve se mislim kaki smo to mi čudan svit, uvijek tiramo protiv vitra. Al nisam vam se pofalio: niki dan mi već počeli mećat u škatulju za poštu one artije što reklamiraju izbiranje... Sve niki lipi šareni papiri da se čovik začudi otkaleg tom svitu samo toliko novaca... I to sve fabrički ispisani, pa zlatna slova, pa srebrni porobi okolo artije, ma milina, a ne kugod kad ja ispišem na kapiju da prodajem kuruze: mastiljavom olovkom, pa kad naiđe prva kiša sve mi se razlije po artiji. Ovo je baš lipo natrukovano nema šta. Samo se bojim da će kad pobede opet opast penzije, mora kogod to borme i isplatit, ne rade ti štampari zabadavad borme, a cigurno nisu ni jeptini. Ta di će bit jeptini, jeptini su oni što će gasat. Njima se već dili po koja kila pirinča, koja sardina, malkoc brašna i slično. Znadu čeljad da vlada glad med svitom i da rana dobro dođe. Moro sam se i smijati. Veli Pere da se zdravo razbisnio niki dan. Niki su išli i kudili ove što dile. Pere i priupito šta oni nude, a oni kažu ništa, pa mu složili niki rodoljubiv divan o dužnosti i njevoj dobroti. Periša se samo iscerio od uva do uva s oni njegovi usti, a da nema uši smijo bi se oko glave pa veli, nema više rodoljublja, ljudi moji sad trbu dirigira, a vi što ništa ne date tako ćete i proć, danas se misli samo dan unaprid. Ja se niki zamislio, pa dobro kaže čovik. Šta kast, kad je svit brez posla i gladan. Na svačeg ga mož nabedit, sotim se ne triba sigrat. Čovik u nevolji se i za slamku vaća, pa kako ispadne. Ajd zbogom, čeljadi moja.

BAČ IVIN ŠTODIR

Cigre

Proliće se skroz otelo, pa bač Ive oma lakše. Nit mu više glava boli, nit ga spopada jid iz ničega. Latijo se dugački šetnji kro selo, a ka nema vitra, sidne na biciglu, pa otide skroz do Dunova, jal na drugu stranu do Dunov – Tise. A ako se i digne vitar, ope najde njemu zabave, otide na drnjak, pa natersteri i isciplje koji bagramčić. Taksa mu se uvik mota oko noga, a ka se kudgoda krene na bicigle, volji i on š njim, pa se do mile volje istrči. Svaki put ka dojde natrag, bač Iva sve više zaštodiran. Koliko

Piše: Ivan Andrašić

put samo projde sokakom, pa ne trefi ni žive duše. Ko da je sve zamrlo. Nema ne dičje graje ko do pri dvajstris godina, nema fodbaloovanja po pravu, ni lutkica i krpica u ladovine po dudama. Koidi samo naide na koga poznatoga, pa tako juče pridveče trefijo Stevu, dite o jednoga staroga pajte iz škole. Ka ga vidijo, ni se mogo utvorit, toliko mu vaj omatorijo. Božem prosti, izgleda mu stariji neg dada. Bazdilo iz njega nadaleko, na jeftinu rakiju i najgorji duvan. Prija bijo deran što ga tribalo tražit. Naočit, vridan, čegagod se latijo, sve mu išlo o ruke. U njega se zagledala Mara, jedinica, cura o jednoga fanj imućnoga paora. Ni malo je ni smetalo što je siroma iz osam dice. Veli, ima njezin dada dosta i za nji, a on, naki vridan, znaće to održat. Prvi godina ko da jim sve cvalo, četiri cure dobili jednu za drugom. Na imanju zajedno radili on i didak i tamo sve išlo kako triba. Ka izajdeš u polje, po lipote si mogo poznat njeve njive. Godine prolazile, a Steva sve više žudijo za djetom. Ka jim došla na svit i peta cura, latijo se karti i bircuza. Počo i njive zapušćavat, a više put se on i didak i priričili, na kraj se i razdilili, svaki sebe. Cure redom stale na noge, sve se mlade poudavale. Tako išlo još nikoliko godina, a onda za noć prokarto dvi najveće njive, bilo u njima osam lanaca. Mara prilomila, ošla u Švapcku čuvat nikake babe. Novaca mu ni slala, zna kud i kako bi ošli. Bircuza se manijo, pića ni. Naljivo se najjeftinijom rakijom i digod kojim pivom prid komšijckim dućanom. Ni više imo ni za malo finije cigaretle, kupovo najgorji duvan i moto ga u novine. I evo, sad sagnijo glavu i sustavijo se prid bač Ivom. Ni ga smijo ni oči pogledat. »Moram vas ništa pitat, jal imate, možda, da mi dadete jednu crvenu? Moja Mara će skoro dojt natrag, pa ću vam oma vratit«, jedva procidijo i pružijo ruku. »Stevo, dite, šta si to napravijo od sebe? Pa jal si baš moro profurdat nako lipo imanje i dopušćat da tvoja mora it u drugu državu zaslužat kruva, da ne ostanete gladni? A prija si baš bijo rabadžija i gazda kakoga nadaleko ni bilo«, bida se Bač Iva, a vidi da vaj dršće ko erceg. »Vi kanda ne vidite kake su to cigre i šta nam radu vi iz biloga svita. Eto, brog nji sam propo, a sad nam stali i žene odvlačit, da čuvu njeve podništo«, veli i otide dalje. Zaboravijo da je isko crvenu. Bač Iva dugo gledao za njim i samo nikoliko put izdanijo. Steškalo mu se, bilo mu jako žo njegovoga staroga pajte iz škole. Do doma ni više nikoga trefijo.

8. travnja 2016.

MISLI POZNATIH

- **Boalo:** Težak je teret nemati što da se radi.
- **Mandela:** Obrazovanje je najmoćnije oružje koje možete upotrijebiti da mijenjate svijet.
- **Lincoln:** Ako postoji nešto dobro što čovjek može učiniti, neka to učini. Dajte mu priliku.

KVIZ

Antun Motika

Koje godine i gdje je rođen hrvatski slikar **Antun Motika**?
 Tko je imao veliki utjecaj na njegove umjetničke sklonosti?
 Gdje je studirao?
 Kada je imao prvu samostalnu izložbu?
 Po čemu je karakterističan njegov likovni izraz?
 Na čemu radi početkom 60' godina prošlog stoljeća?
 Koje godine je postao dopisni član JAZU?
 Kada i gdje je umro Antun Motika?

Roden je 30. prosinca 1902. godine u Pulj.
 Profesor **Saša Šantel**
 Na zagrebačkoj kraljevskoj akademiji za umjetnost i obrt.
 1933. godine u Zagrebu.
 Po skicama za keramiku i gvaš kolažima.
 Na staklenim skulpturama.
 1975. godine.
 Umro je 13. veljače 1992. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Pazi, snima se!

VICEVI

Razgovaraju dvije prijateljice:

- Kako si mi lijepa na ovoj slici. Otkad ti je ova fotografija?
- Od prije 20 kilograma - odgovori prijateljica

Cijelo prijepodne gazda traži jednog radnika u pogonu.

Tek negdje oko podneva naleti na njega:

- Pa gdje si ti. Tražim te cijeli dan?
- E, šefe... Dobrog radnika je danas teško naći!

POGLED S TRIBINA

Bod

Nogometaši *Rijeke* odigrali su samo neodlučeno na gostovanju kod *Slavena* (0:0) i možda izgubili presudne bodove u borbi za naslov prvaka. Jer *Dinamo* je pobjedom protiv *Osijeka* (3:0) iskoristio prigodu za uvjerljivije bjegstvo i sada je u prednosti od velika četiri boda.

U sustavu natjecanja gdje se neodlučeni rezultat premira jednim bodom, a pobjeda s tri, taj osvojeni bod ponekad je gotovo istovjetan s porazom. Osobito kada je u pitanju finiše prvenstva.

Tako je *Rijeka*, iako nije izgubila susret i osvojila je novi bod, praktično izgubila dva boda u odnosu na vodećeg *Dinama*. Gledajući sa šireg statističkog konteksta sve to dobiva još jasniju sliku kada se analizira dosadašnji prvenstveni učinak momčadi s Kantride. Iako imaju samo jedan poraz (*Dinamo* ima tri), *Riječani* imaju čak 11 remija (*Dinamo* 6), te 3 pobjede manje i sve to pridonosi postojećoj razlici od četiri boda. Zbog toga je neodlučeni rezultat slaba utjeha.

Na drugoj strani tablice, u borbi donjeg doma za ostanak u 1. HNL svaki bod može biti presudan, jer slabije plasirane momčadi nemaju duge serije uspješnosti. Dapače, ovdje je često najvažnije ostati neporažen i sakupljati bod po bod. Naravno, i ovdje su pobjede najvažnije tj. svaka nova tri boda donose udaljšavanje od opasne zone.

Primjerice, *Osijek* je trenutačno pet bodova ispred *Istre 1961*, glavnog konkurenta u borbi za izbjegavanje devetog mjesta koje vodi u doigravanje za ostanak. Dva od tih pet je ugrabio upravo remijima protiv *Hajduka* i same *Istre 1961*.

Slično situaciji na vrhu, vrlo je vjerojatno kako je i ovdje već sve riješeno.

No, ljepota nogometa ogleda se u njegovoj nepredvidljivosti i do kraja prvenstva su ipak još mogući drugačiji scenariji. Kako na vrhu, tako i na začelju. Osobito kada je u pitanju ova sezona 1. HNL, koja obiluje brojnim rezultatskim iznenađenjima.

Jer pobjeda je pobjeda, a bod je samo bod.

D. P.

NOGOMET

Dinamo bježi Rijeci

Pobjedom protiv *Osijeka* (3:0), branitelj naslova *Dinamo* je iskoristio kiks *Rijeke* protiv *Slavena* u Koprivnici (0:0) i pobjegao na četiri boda razlike. U splitskom derbiju *Split* i *Hajduk* su odigrali bez golova i pobjednika (0:0).

RUKOMET

PPD Zagreb treći

Pobjedom u malom finalu protiv *Meškov Bresta* (24:23) rukometaši *PPD Zagreba* osvojili su treće mjesto na završnom turniru najbolje četiri ekipe Regionalne SEHA lige. Naslov prvaka izborila je mađarska momčad *Veszprem* pobjedom protiv *Vardara* (28:26).

Olimpijske kvalifikacije

Ovoga vikenda hrvatska rukometna reprezentacija u Danskoj igra kvalifikacijski turnir za plasman na Olimpijske igre. Osim domaćina protivnici su još Norveška i Bahrein. Prve dvije momčadi izborit će put u Rio de Janeiro.

KOŠARKA

Start Lige za prvaka

Dvije najbolje hrvatske ekipe, *Cedevita* i *Cibona* zabilježile su pobjede u prvom kolu Lige za prvaka. *Cedevita* je deklasirala *Kvarner 2010* (107:60), dok je *Cibona* bila bolja od *Zadra* (76:65) u derbiju prvoga kola.

TENIS

Trojica u TOP 50

Hrvatski tenis i dalje ima trojicu tenisača među 50 najboljih na svijetu. **Marin Čilić** se na najnovijoj ATP ljestvici nalazi na 11. mjestu, **Ivo Karlović** je 31., dok **Borna Ćorić** zauzima 48. mjesto. Najbolje plasirana hrvatska ženska tenisačica je **Mirjana Lučić-Baroni** na 74. mjestu WTA ranking ljestvice.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com .	Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke, muške košulje, sanduk za posteljinu, mesnate svinje 100-150 kg i 5,5 t soje (upotrebljiva i za sjeme). Tel.: 024 532570 ili 060 0532570.	Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m ² na placu od 670m ² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.	Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.	Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.
Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.	Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaveevec, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.	Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetkom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.
Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m ² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.	Prodaje se dvosoban stan (51 m ² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.	Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.
Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m ² , stambena površina je 40 m ² . Tel.: 064 0125719.	Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu. Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.	Prodajem stroj šivanje marke <i>Bagat</i> s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.
Prodaje se trosoban stan od 73 m ² , dvije terase, renoviran, prijeo od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.	Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.	Prodajem ručno štrikači stroj <i>Empisal</i> skoro nov – stolni. Katarina Turkal.
Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.	Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369	Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m ² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.
Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za platenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.	Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.	Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.
		Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.
		U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
		Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi*

VAŽI DO 15. 4. 2016.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKK *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

NOGOMET

Bačka 1901 na drugom mjestu

SUBOTICA – S nova tri osvojena boda protiv *Radničkog* iz Srijemske Mitrovice (2:0) nogometaši *Bačke 1901* su skočili na drugo mjesto Srpske lige skupina Vojvodina. U sljedećem, 20. kolu, u subotu crveno-bijeli gostuju kod *Železničara* u Pančevu.

Odlični Tavankut

TAVANKUT – Pobjeda protiv *Tekstilca* (2:1) donijela je Tavankučanima plasman na visoko peto mjesto tablice Bačke zone. Priliku za nove bodove Tavankut će imati ove subote kada gostuje momčadi *ŽAK-a* u Somboru.

Pobjeda u finišu

TELEČKA – U 15. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci ekipa *Dinama* iz Sonte opravdala je ulogu favorita i porazila domaćina *Telečku* rezultatom 0:3. U oštroj, na momente i gruboj igri na kratkom, džombastom travnjaku, uz stalne verbalne provokacije protivnika i sudaca, nogometaši NK *Telečka* odolijevali su pritisku gostujućih napadača do same završnice ove vrlo nervozne utakmice. U 32. minuti, nakon jednog pogibelnog starta na kapetanu *Galu*, utakmica je umalo završila općom tučom na travnjaku, uz upad nekoliko vidno alkoholiziranih domaćih navijača. Suci su smirili duhove dodjelom tri javne opomene. Sončani su prvu proljetnu pobjedu osigurali pogocima *Durakovića* u 78. i 83. i *Gala* u 85. minuti. U narednom kolu, u novom šokačkom derbiju Sončani će dočekati stare rivale, ekipu *Dunava* iz Bačkog Monoštora.

I. A.

ODBOJKA

Korak do naslova

SUBOTICA – Odbojkaši *Spartaka* nalaze se na korak od plasmata u Superligu jer su uspjehom protiv *Smedereva* (3:0) zasjeli na prvo mjesto Prve lige Srbije. Za potvrdu izravnog plasmana u viši rang moraju u posljednjem kolu u Novoj Pazovi pobijediti izravnog konkurenta *Jedinstvo*.

Golubice povele

BEOGRAD – Gostujućom pobjedom protiv *Vizure* (3:0) u prvom susretu polufinala doigravanja za naslov prvaka odbojkašice *Spartaka* stekle su važnu prednost. Polufinalna serija se igra na tri dobijena susreta.

FUTSAL

TŠ Ivan Sarić na SP

POREČ – Futsal momčad Tehničke škole *Ivan Sarić* iz Subotice, kao predstavnik Srbije, sudjeluje na Svjetskom srednjoškolskom prvenstvu koje se igra ovoga tjedna u Poreču. U prva tri susreta subotički srednjoškolci su zabilježili jednu pobjedu (Mađarska 4:2) i dva poraza (Portugal 1:6 i Austrija 2:8).

STOLNI TENIS

Tri srebra

BEČEJ – Prošlog vikenda Bečej je bio domaćin pojedinačnog prvenstva Srbije za mlađe kadete i juniore, a mladi stolnotenisači *Spartaka* osvojili su tri srebrne medalje. U konkurenciji mlađih kadeta **Aleksandar Čokić** je osvojio drugo mjesto u singlu, te igri parova skupa s **Lukom Videcom**. **Nikša Martinović** je u juniorskoj konkurenciji igre parova osvojio drugo mjesto u kombinaciji s **Aleksom Gacevim** (*Stenes*).

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVJEŠTENJE O DONESENOM RJEŠENJU KOJIM
JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJ PROCJENE
UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

Dana 23.3.2016. godine nositelju projekta PP RAVNICA AD Bajmak, Zubačište 72/a je dana suglasnost na studij o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: »Tovilište svinja 4x12,80x52,53 m kapaciteta 2500 tovljenika u turnusu«, na katastarskoj parceli 7443/1 KO Bajmak, Zubačište 72/a (46.967326°, 19.394685°).

Tekst rješenja se u cjelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-39-2016.pdf

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVJEŠTENJE O DONESENOM RJEŠENJU DA
NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE
UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

za projekt »Silosi kapaciteta 8 x 1240 m3 sa pratećim objektima«, na katastarskoj parceli 10603/5 KO Bajmak, ulica Vlade Četkovića br. 1/a (45.993704°, 19.485744°), nositelja projekta PATENT CO DOO. Mišićevo, Vlade Četkovića br.1A.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavještenja u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na Internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-102-2016.pdf

IVAN PAŠIĆ, IGRAČ AMERIČKOG NOGOMETA IZ MONOŠTORA

Prvotimac somborskog *Celtisa*

Klub opstaje zahvaljujući entuzijastima

U Somboru 12 godina postoji Klub američkog nogometa *Celtis*. Koliko su Somborci bili odlučni da njihova ekipa bude uspješna govori i to što su jedno vrijeme na mjestu trenera imali jednog Amerikanca. Američki nogomet stigao je u Srbiju početkom 2000-tih, kad su osnovani i prvi klubovi, pa je tako somborski klub bio jedan od onih koji su među prvima osnovani. Somborski *Celtis* trenutačno se natječe u Drugoj ligi. Za drugoligaške ekipe ovogodišnja sezona počela je polovicom ožujka. Osim *Celtisa*, u tom rangu natjecanja su još *Mamuti Kikinda*, *Lavovi Vršac*, *Pirati Zemun*, *Pastuvi Požarevac*, *Anđeoski ratnici Čačak* i *Crni stršljenovi Jagodina*. Jedan od igrača somborskog kluba je i **Ivan Pašić** iz Monoštora, koji se može pohvaliti da je jedan od najmlađih igrača u timu, ali sa zavidnim brojem godina provedenim na nogometnom terenu.

POČETAK »ONAKO PREKO VOLJE«

Ivan američki nogomet trenira skoro sedam godina. Počeo je kao školarac, kada su preko škole pozvani zainteresirani za treniranje američkog nogometa. Prvo je bio član juniorskog tima, a kada je zaigrao za seniorski ekipu nije još imao ni punih 16 godina. »Oprobao sam se u košarci i nogometu, ali sam tek u američkom nogometu pronašao ono što mi najbolje leži. S treninzima sam počeo na nagovor druga čiji je brat također trenirao američki nogomet i bio član reprezentacije. Iskreno da kažem na prvi trening sam otišao onako preko volje, tek da vidim kako je, a evo aktivno treniram i igram američki nogomet već skoro sedam godina«, priča nam ovaj aktivni

igrač *Celtisa*, kome prepreka nije ni to što na treninge dva puta na tjedan putuje iz Monoštora.

S dvadeset godina Ivan je danas među najmlađim igračima somborskog drugoligaša. Usprkos svom poslu u pekari koju je nedavno otvorio i gdje radi cijelu noć nije mu opterećenje ni napor odlaziti na treninge i prvenstvene utakmice, na koje somborski klub putuje širom Vojvodine. To što ih je prije četiri godine trenirao trener iz Amerike Ivan vidi kao prednost, ali dodaje da Amerikanci, prije

svoga kao igrači nisu rijetkost u domaćim klubovima američkog nogometa. Pravila su takva da na jednoj utakmici smiju igrati dvojica stranih igrača.

CILJAJU PRVU POZICIJU

Gledajući sa strane, moglo bi se reći da je američki nogomet gruba igra. To potvrđuje i Ivan jer je u pitanju ful kontakt. Na pitanje ima li gledatelja na utakmicama Ivan uz osmijeh odgovara da ima jer svi vole gledati kada se igrači »lome«. Utakmice

se igraju na nogometnom terenu, u Somboru na terenu NK *Radnički*.

»Teren je nešto kraći. Jedan tim može imati 59 igrača, ali nas u Somboru nema toliko i obično nas bude oko 35. Na terenu je 11 igrača specijala, koji vraćaju, obrana 11 igrača i isto toliko igrača je u napadu. To je jedna ekipa, a isto toliko na terenu ima i druga momčad. Moja pozicija je linijaš, jer obično smo mi krupniji igrači na toj poziciji«, pojašnjava Ivan.

Što se tiče opreme, tu su prije svega kaciga i štitnici za ramena i kukove. Oprema somborskih *Celtisa* ostala je od prethodnih generacija. Snađimo se tako što sami kupujemo opremu, osim kacige koja je preskupa«, kaže ovaj sportaš.

Kada je otvorio svoj obrt, bio je na rubu da odustane od sporta, ali su ga u upravi kluba i suigrači uvjerali da ipak ostane. Razočaran je što američki nogomet nema dovoljnu potporu Sportskog saveza Grada Sombora i klub opstaje, natječe se i funkcionira zahvaljujući entuzijastima, a jedna od njih je **Vera Vida**, predsjednica kluba koja trenutačno radi u Njemačkoj i donirala novac potreban da bi se klub natjecao u jednoj sezoni.

»Godišnje nam treba oko 180.000 dinara. Ako od sportskog saveza dobijemo 100.000 to je i dobro, jer smo jedne sezone dobili samo 50.000 dinara«, ilustrira nam na konkretnim primjerima Ivan odnos gradskih sportkih vlasti prema ovom sportu.

Ipak somborski *Celtis* ne odustaju, jer im je želja da ove sezone budu prvoplasirana ekipa Druge lige. Za sada im dobro ide, jer su u dva natjecateljska kola, koliko ih je do sada održano, dva puta slavili pobjedu.

Zlata Vasiljević

SRIJEMCI SRIJEMU

Studio M, Novi Sad
subota, 16. 04. 2016.
s početkom u 19,30 sati

U PROGRAMU SUDJELUJU:

HKPD „Jelačić”, Petrovaradin

HKPD „Tomislav”, Golubinci

HKC „Srijem” - Hrvatski dom, Srijemska Mitrovica

HKPD „Matija Gubec”, Ruma

HKD „Šid”, Šid

HKD „Ljuba”, Ljuba

Društvo hrvatske mladeži, Zemun

Zajednica Hrvata Zemuna, Zemun
knjižnica i čitaonica „Ilija Okrugić”

Gosti:

UG „Tragovi Šokaca”, Bač

TS „Đurđinske cure”, Đurđin

